Biblioteca Județeană „Petre Dulfu" Baia Mare

NICOLAE IUGA

Documentar biobibliografic aniversar

2013

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „Petre Dulfu” BAIA MARE

director dr. **TEODOR ARDELEAN**

SERIA PERSONALITĂȚI MARAMUREŞENE – ANIVERSĂRI

Documentar biobibliografic aniversar
realizat în cadrul
Serviciului de Informare Bibliografică şi Documentară
de:

ARISTIȚA BORBEI
LIANA POP

Descrierea CIP

BORBEI, Aristița
Nicolae Iuga : documentar biobibliografic aniversar / Aristița Borbei, Liana Pop. – Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2013.
183 p.
ISBN 978-973-1748-46-7
I. Pop Liana
14(498.41) Iuga, Nicolae
016 : 929 Iuga, Nicolae

Coperta: **Firuța Şomcutean**
Realizarea grafică: **Alexandru Roman**
Multiplicare: **Adriana Brandlhofer**

prof. dr. Nicolae Iuga

Conf. univ. dr. Nicolae Iuga

S-a născut pe 12 iunie 1953 în Sălіştea de Sus, jud. Maramureş. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti în anul 1978.

Din 1978 şi până în 1998, de când a început să predea la Universitatea „Babeş Bolyai" din Cluj şi mai apoi la Universitatea de Vest „Vasile Goldiş" din Arad, a funcţionat ca profesor titular pe Catedra de Ştiinţe socio-umane a Colegiului Naţional „Dragoş Vodă" din Sighet. Timp de 20 de ani a predat Filosofia la tot atâtea promoţii de elevi; mulţi dintre aceştia au avut ulterior, în timpul studiilor universitare, performanţe remarcabile în ştiinţele umaniste şi/sau au făcut carieră universitară. Reuşita cea mai notabilă i se pare a fi aceea a prof. univ. dr. Nicolae Popovici de la Universitatea „Babeş Bolyai" din Cluj, căruia Nicolae Iuga i-a fost profesor şi apoi mentor vreme îndelungată după absolvirea liceului.

În paralel cu activitatea didactică, prof. Nicolae Iuga a practicat o vreme şi jurnalismul, între 1990-2006, un jurnalism independent şi uneori de o manieră foarte personală, un jurnalism de atitudine etică şi culturală, care în mod firesc a polarizat sentimente clare de simpatie şi antipatie.

Nicolae Iuga a frecventat Cercul format la Păltiniş în jurul filosofului Constantin Noica, fapt care a avut o influenţă decisivă asupra formării sale. A susţinut, în 2002, doctoratul în Filosofie la Universitatea „Babeş Bolyai" din Cluj cu o teză referitoare la Etica creştină, sub îndrumarea profesorului Andrei Marga. A întreprins, în timp, călătorii de studii în Europa, Maroc şi Israel.

Nicolae Iuga - 60

Începând cu anul 2003, Nicolae Iuga este conferenţiar de Filosofie şi ştiinţe politice la Universitatea de Vest „Vasile Goldiş” din Arad.

Când i se cer amănunte referitoare la biografia sa, obişnuieşte să spună că ceea ce contează mai mult sunt cărţile lui, nu biografia. Nicolae Iuga este autor al volumelor*: Întoarcerea Casandrei* (eseuri), Ed. Proema, Baia Mare, 1999; *Profesorul și sirena* (eseuri), Ed. Proema, Baia Mare, 2001; *Filosofia contemporană despre morala creştină,* Ed. Paralela 45, Bucureşti, 2002*; La porţile Occidentului*, Ed. Proema, Baia Mare, 2003; *Cercul şi Copacul. Repere pentru o monografie a esotericului* , Ed. MLNR, București, 2005; *Bisericile creştine tradiţionale spre o etică globală*, Ed. Grinta, Cluj, 2006; *Le Cercle et l'Arbre de la Vie. Essais sur les racines de l'ésotérisme dans la philosphie antique*, Ed. Limes, Cluj, 2007, *Un Muzeu de caricatur*i, (analize politice), Ed. Grinta, Cluj, 2007, *Cauzalitate emergentă în filosofia istoriei,* Ed. Limes, Cluj, 2008, *Dumnezeu și mersul Istoriei,* Ed. Limes, Cluj, 2010, *Securitatea, Cezarul și sfoara de câlți a lui Elie Wiesel,* Ed. Limes, Cluj, 2012.

Unele dintre cărţile sale s-au bucurat de un real interes naţional şi internaţional. *Cercul şi copacul* a fost tradusă în franceză și spaniolă, iar altele două, *Bisericile creştine tradiţionale spre o Etică globală* şi *Un muzeu de caricaturi* au fost achiziţionate de către bibliotecile unor universităţi celebre din SUA, Indiana University din Bloomington, respectiv Stanford University, California, precum și de către Biblioteca Naţională a Australiei.

Prof. univ. dr. Gavril Ardelean,

fost prorector al UVVG

Laudatio Nicolae Iuga

Domnul Conferențiar universitar doctor Nicolae Iuga s-a născut la 12 iunie 1953 în localitatea Săliștea de Sus – județul Maramureș. A urmat cursurile Şcolii Generale din localitatea natală și Liceul la Borșa.

Între 1974 și 1978 urmează cursurile Facultății de Filosofie a Universității din Bucureşti obținând Licența în Filosofie sub îndrumarea academicianului Ion Ianoși.

Urmează studiile doctorale în perioada 1998-2002 la Universitatea „Babeș Bolyai" din Cluj Napoca, sub îndrumarea profesorului Andrei Marga, conferindu-i-se Diploma de Doctor în Filosofie, cu Magna cum Laudae. Teza de doctorat, la recomandarea Comisiei, a publicat-o sub titlul *Filosofia contemporană despre morala creștină* – Editura Paralela 45, Pitești, 2002.

După absolvirea Facultății, Domnul Nicolae Iuga este până în 1998 timp de 20 de ani profesor titular pe catedra de Ştiințe socio-umane la Colegiul Național „Dragoș Vodă" din Sighetu Marmației, unde a ocupat și funcția de director și director adjunct, pe parcursul anilor '90 îndeplinind și funcția de Inspector școlar la ISJ-MM (1990-1994), precum și cea de Redactor șef al săptămânalului „Jurnalul de Sighet" (1993-2001). Din 1996 este Deputat în Adunarea Eparhială a Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului.

Anul 1998 îl aduce pe Domnul Nicolae Iuga în învățământul superior, la Universitatea „Babeș Bolyai", apoi din 2002 ocupă prin concurs un post de Lector universitar doctor la Catedra de Ştiințe Umaniste, Politice și Administrative a Universității de Vest „Vasile Goldiș" Arad, unde îndeplinește funcția de prodecan (2003-2008) și apoi de Șef de Catedră (2008-2012).

Din 2003, domnia sa a promovat pe un post de Conferențiar universitar, iar în prezent este membru al Senatului UVVG reprezentând cu cinste Filiala băimăreană în Organul de conducere al Universității noastre. Este expert evaluator ARACIS – având competențe în evaluarea instituțiilor de învățământ superior, domnia sa fiind cooptat în Comisii de doctorat și în Comisii de decernare a titlului de Doctor Honoris Causa.

În calitatea sa de conferențiar universitar, domnia sa a susținut cursuri la disciplinele de Istoria Filosofiei, Filosofia culturii, Antropologie culturală, Etică şi Deontologie, Psihologia comunicării, Introducere în Științele sociale, Introducere în Științele politice – publicând totodată remarcabile lucrări în aceste domenii.

Domnul Nicolae Iuga are un apreciat talent literar, publicând cărți de eseistică, reportaj literar, critică literară – recenziile publicate despre cărțile sale relevând acest lucru. Domnia sa a publicat 11 cărți în domeniile: eseistică, istoria filosofiei, critică literară și analiză politică, inclusiv în limba franceză (*Le Cercle de l'arbre de la Vie* – Ed. Limes, 2007 și *Moshe Idel, Maimonide and the Jewis Mysticism*, în volumul „Essays in honor Moshe Idel" în limba engleză – Editura Provopres, 2008).

De asemenea a publicat mai multe zeci de studii și articole în reviste de specialitate, inclusiv cele cotate ISI. A publicat peste 120 de studii și articole în reviste de specialitate și de cultură (reviste de prestigiu) precum: Revista de Filosofie, Amfiteatru, Astra, Familia, Tribuna, Contemporanul, Vatra etc. și peste 1000 de editoriale și articole de atitudine publicate în presa săptămânală și cea cotidiană din județul nostru – Maramureş.

Domnia sa are colaborări la reviste din Franța, Spania, SUA etc. și este membru referent în colegii de redacție al mai multor reviste.

Nicolae Iuga - 60

Prestigiul profesional al domnului conferențiar universitar Nicolae Iuga este evidențiat de vizibilitatea internă şi internațională a domniei sale, fiind aşa cum am arătat, expert evaluator ARACIS, de asemenea domnia sa este titlu de dicționar în: *Dicționarul biografic al literaturii române,* autor Aurel Sasu, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006, p. 810-811.

Având în vedere cele evocate mai sus, putem spune cu siguranță că domnul conferențiar universitar doctor Nicolae Iuga este o proeminentă personalitate a științei şi culturii româneşti, cu vocație de dascăl şi talent literar, un model de angajare civică, seriozitate şi pasiune. Având în vedere tinerețea sa, vigoarea şi spiritul deschis al abordărilor de până acum, îl felicităm pentru realizările sale de excepție şi-i dorim multă sănătate pentru noi realizări pe măsura potențialului remarcabil al domniei sale.

La Mulți Ani domnului conf. univ. dr. Nicolae Iuga!

Prof. univ. dr. Viorel POP,
fost prorector al UVVG

PAŞII PROFESORULUI NICOLAE IUGA

Sunt momente în calea vieții când trecerea timpului se simte cu mai multă acuitate. Este și cazul de față, când îl sărbătorim pe profesorul Nicolae Iuga la împlinirea vârstei de 60 de ani. Dar, în minte îmi stăruie întâlnirea noastră, de prin 1982, din apropierea Casei de Cultură din Arad, când amândoi, semnatarul acestor rânduri și sărbătoritul de azi, căutam locul unde avea să se desfășoare o Sesiune de comunicări științifice, la care eram invitați.

Imaginea tânărului profesor, care nici nu împlinise 30 de ani, mi-a rămas întipărită în minte datorită socializării pe care o manifesta, a curiozității de a cunoaște oameni, opinii, atitudini, și, mai ales, datorită neastâmpărului minții iscoditoare, care-l scotea în evidență. Aceleași trăsături le văd și astăzi la mai tânărul coleg, așa încât o caracterizare *ex cathedra* nu mi se pare deloc ușoară.

Prin urmare, credem că personalitatea sa reiese cel mai bine din opera aflată în plină derulare. Noi ne-am gândit să ne referim la cartea de eseuri, *Profesorul și Sirena* (2001), din mai multe motive, între care: varietatea subiectelor, numărul revistelor literare care le-au găzduit (*Viața studențească, Steaua, Echinox, Slast, Contemporanul, Familia, Telegraful roman, Astra)*, încărcătura morală, filozofică sau artistică, emanată din fiecare (micro)eseu în parte, perioada în care au fost scrise, incisivitatea lor etc.

Cartea se deschide cu *Profesorul și sirena*, titlu luat din Giuseppe Tomasi di Lampedusa, cunoscutul autor al *Ghepardului*. De ce oare tocmai această nuvelă l-a „fermecat" pe Nicolae Iuga? Răspunsul se află, credem, în faptul că e vorba de situația dificilă a profesorului, pe care însuși o cunoștea și o percepea foarte bine, și care trebuia făcută publică. Lucrul nu era deloc ușor într-o societate totalitară, în care individual nu avea libertatea de acțiune, de exprimare a gândurilor, necum a luării unei atitudini. Ca etalon era profesorul, obligat, prin natura profesiei, la o cercetare continuă, la modelarea permanentă a mijloacelor de predare, la obținerea de rezultate satisfăcătoare. Creionarea activității acestuia este făcută și de scriitorul italian, acceptat și citat de Nicolae Iuga: *„Și la drept vorbind, soarele, singurătatea, nopțile petrecute sub rotirea stelelor, tăcerea, hrana puțină, domeniile atât de străvechi ale studiului, prindeau în*

jurul meu ca un fel de vrajă care năştea presimţiri de miracol".

Referirea la asemenea privaţiuni putea fi făcută, şi Nicolae Iuga a exploatat acest aspect, întrucât povestea se referă la trecut, în antichitate, când profesorul era, în acelaşi timp, nu numai profesor, ci şi filozof, şi medic, şi astronom, deci o figură enciclopedică. Abia cu timpul, pe măsură ce cunoştinţele de specialitate s-au acumulat, nemaiputând fi stăpânite de mintea unui singur om, aria de cunoaştere s-a îngustat şi astfel au apărut specializările, ce continuă şi azi a se multiplica. Reper rămâne tot profesorul, implicat cu toată fiinţa sa în actul de formare a tinerelor generaţii. De aici izvorăşte chiar încăpăţânarea de a continua drumul început, în ciuda nenumăratelor lipsuri și încercări. „V*raja care naşte presimţiri de miracol*" apare sub două valenţe: să continue drumul început, dar și să se expună tentațiilor, greutăților.

Lupta omului cu aceste forțe (sirene, zei, destin) este creionată de autor ca „un caz particular al tragicului, purtat cu perfidie și gratuitate din partea sirenelor, și cu ingeniozitate și putință de scăpare din partea omului". În final, drept concluzie, Nicolae Iuga conchide că „el, omul, stă astfel în fața întregii istoricități umane teribil comprimată temporal, de la care primeşte nemurirea istoricității sale, în însăşi viața sa finită".

O altă problemă „tabu" a perioadei comuniste, pe care Nicolae Iuga o relevă, este aceea a diletantismului, concretizată în „diletantismul în filozofie". Între finalitatea proiectată şi finalizarea realizată există mai multe focare de obturare de natură etică sau gnoseologică. „Din punct de vedere etic, pe parcursul acestui traseu, subliniază autorul, apare piatra unghiulară a libertății umane". „Orice conştiinţă, învățată deja, nu se va converti cu necesitate, în mod integral, în comportamentul manifest. Va exista mereu un anumit

coeficient de distorsionare a semnificației informației morale". Exemplul este unul concret, izvorât din realitatea faptică, studiul filozofiei la facultățile de un alt profil, care, după modul în care era gândit, ducea, inevitabil, la diletantism, situat undeva „între bunul simț și știință". „Conceptele utilizate de către diletant sunt conexate în anumite determinații, cu ignorarea altora, care pot fi esențiale, sau lămuritoare, sau care pot deturna complet sensul discursului. Ignorarea, desigur, nu este intenționată, ci se datorează lipsei de cultură istorică și de asimilare contextuală a notelor majore ale conceptului."

Alte probleme, precum „fenomenologia eticului în romanul românesc postbelic", „invectiva și umorul", „Eminescu și metafizica", „hermeneutică și explicare", „actele lui *homo fictus*", „logica lui Hermes" etc., prin analogiile mereu prezente, în plan filozofic, între antichitate și societatea modernă, creează o încântare în actul lecturării și o apetență pentru celelalte scrieri ale autorului sărbătorit.

Trecem și peste *„Începuturile lui Hegel și Noica"*, *„structuralismul"*, *„Mircea Eliade"*, *„Constantin Antoniade"*, *„Minima moralia"* (Andrei Pleșu), *„Prosopopeea patriei"* (Ioan Alexandru), eseuri care „fac deliciul comentariilor lui Nicolae Iuga".

Mi se pare demn de subliniat aplecarea autorului și spre o altă latură importantă a culturii noastre - mult discutată, dar cu finalizare precară - aceea a limbii: *„Închinare limbii române"* și *„Cărți românești premergătoare ASTREI"*. Autorul pornește de la o afirmație a filozofului Ludwig Wittgenstein, care spunea că *„Hotarele limbii mele sunt și hotarele lumii mele"*, arătând că „este dureros a vedea cum limba română este stâlcită, amputată, exprimată frust, agramat, cabotin, stereotip etc., fără prospețimea și ingenuitatea care să trădeze

gândirea proprie și fără adâncimi, care să probeze simțirea adevărată”. Acest aspect trebuie nu doar să ne întristeze, ci să ne dea serios de gândit. Soluția pe care Nicu Iuga o propune este tipărirea „monumentelor de limbă română”, care „nu se ruinează și nu sunt pieritoare”. Acestea, „reeditate din timp în timp”, pot da măsura culturii și a propriei istorii, întrucât „nimic nu exprimă și nu afirmă cu mai multă limpezime și tărie specificul național decât limba”. Scrierile vechi au o „extraordinară bogăție conotativă” și ne dau posibilitatea de a ne *rosti* și de a avea *rostire*. Aceşti doi termini, *rosti, rostire*, nu pierd nici sensurile materiale ale *rostului* şi urcă în acelaşi timp spre sensurile speculative. Termenul *rostire*, precizează Constantin Noica, reintegrează ceea ce *rostul* pierduse, anume *cuvântul*. De aceea expresia *„La început a fost Cuvântul”* ar putea fi tot așa de bine redată *„La început a fost rostirea*”, adică *punerea în rost*, *rostuirea lucrurilor*.

Valoarea cărților vechi a fost subliniată cu mult înainte, atât de vestitul reprezentant al Şcolii Ardelene, Petru Maior, cât și de mitropolitul Andrei Şaguna, pe care Nicu Iuga îi citează: Cărțile vechi, „acel tezaur neprețuit” care este limba română – afirma cu tărie Petru Maior - , nu ni l-au putut răpi nici sabia învingătorului, nici cruzimea tiranului, nici puterea fizică, nici politica infernală, tezaur mai scump decât viața”, căci, dacă l-am pierde, „de vom suferi vreodată ca cineva, cu puterea, au cu înșelăciunea, au cu momele să ni-l răpească, atunci mai bine să ne înghită pământul de vii, să ne adunăm la părinții noștri cu acea mângâiere că nu am trădat cea mai scumpă ereditate, fără de care nu am mai fi demni a ne mai numi fiii lor: limba românească”.

Rostul cărților pentru un popor înconjurat de neamuri nelatine și cu alte interese, este subliniat și de Andrei Şaguna: „Deşteptarea poporului românesc, păşirea lui către lumina cea blândă a civilizației și a culturii,

înfrățirea neamului nostru românesc, rămânerea în viață a limbei sale naționale; toate aceste binecuvântări neasemănate avem a le mulțămi acestor ediții vechi ale *Sfintei Scripturi*, acestor monumente nepieritoare ale limbii, moralității și preste tot ale vieții noastre naționale".

Dacă adăugăm acum și *Glosarul Hegelian*, alcătuit „ca un simplu instrument de uz personal, din nevoia unei lecturi cât mai adecvate a marelui gânditor", care cuprinde nu mai puțin de 150 de articole, însumând 25 de pagini, avem imaginea cuprinzătoare a unui erudit, care, pe măsura trecerii timpului, a îmbogățit literatura de specialitate şi nu numai, cu lucrări de o mare ținută ştiințifică, dovedind o deosebită acribie în cercetare, dar şi plăcerea de a pune la dispoziția publicului cititor atât subiecte inedite, cât şi altele comune, dar cu alte resorturi de interpretare.

Aşadar, cartea de eseuri, *Profesorul și sirena*, a treia în ordinea editorială, dovedește, prin varietatea de subiecte abordate, pregătirea enciclopedică a profesorului Nicolae Iuga, cutezanța de a oferi, indiferent de timp, teme, adesea, controversate, precum și „unduirile neliniștite – submerse, întrebătoare – cu fluxuri și refluxuri, uneori spasmodice și disperate" ale eului său plin de temperament. Împreună cu celelalte volume, și cel de față se constituie, cu adevărat, ca „parte al aceluiaşi întreg organic". „Şi pe toate laolaltă [trebuie să le privim] ca pe lumina lumii", cum afirmă însuși autorul..

Ca urmare, putem spune că Nicolae Iuga, în tot ce a ***rostit*** și în tot ce a ***rostuit*** a avut în vedere un mândru ***Rost***.

Prof. univ. dr. Nicolae Felecan

„Semn” de carte: Nicolae Iuga, Securitatea, cezarul şi sfoara de câlți a lui Elie Wiesel

Există cărți care, deși grele de sens și de implicații, te leagă de textul lor într-un mod neașteptat, de îndată ce te afunzi în lectură. Cum anume? Vă voi mărturisi impactul pe care l-a avut asupra mea de îndată ce voi fi încheiat prezentarea efectivă a volumului-document / pe care îl semnalăm în aceste rânduri.

Volumul lui Nicolae Iuga, intitulat *Securitatea, cezarul și sfoara cu câlți a lui Elie Wiesel* (apărut la Editura Limes, Cluj Napoca, 2012, ISBN 978-973-726-669-9), se constituie într-o încercare de restituire a unor bucăți de istorie recentă care au marcat, din penumbră, devenirea profesională și personală a autorului, ca și pe a aceea a celorlalte personaje care populează paginile unui „dosar de securitate”.

Dacă prima parte a volumului transcrie interpretarea, în cheia autorului, a dosarului de urmărire informativă „Horia”, dosar de grup cu nr. 1234327 cotă CNSAS, secțiunea secundă propune, în Addenda, câteva observații semnate de Claudiu Porumbăcean, cercetător și arhivist, precum și de scriitorul Paul Béldi Ladislau.

Ultima parte reprezintă reproducerea dosarului în sine, sau mai exact a acelei versiuni de dosar care i-a parvenit lui Nicola Iuga și care, așa cum el însuși notează, este „întrucâtva diferit față de dosarul din memoria mea, adică față de dosarul pe care eu l-am văzut și citit în luna mai”.

Calitatea de personaj al unui astfel de dosar era relativ ușor de dobândit dacă o persoană desfășura activități cultural-literare, avea înclinații filosofice sau pur și simplu se găsea adesea în anturajul unor personaje de factură intelectuală.

Autorul aşează momentul stârnirii interesului Securităţii pentru persoana sa sub semnul întâlnirii cu scriitorul Paul Goma şi cu Cezărică. Dacă primul nu are nevoie de prezentare, pentru cel de al doilea se impune precizarea că este vorba despre Mititelu Cezar, coleg de facultate cu Nicolae Iuga, iar impulsul de a publica dosarul în discuţie a fost, aşa cum precizează acesta din urmă, „un prieten, excepţional jurnalist de la Caţavencii .[...] Cornel Ivanciuc mi-a spus că ar fi păcat să las acele întâmplări nescrise”.

Momentul-cheie al începerii urmăririi operative în cazul grupului de studenţi la filosofie din care făcea parte şi autorul l-a constituit participarea acestora la Festivalul Naţional de Poezie Studenţească desfăşurat la Iaşi, în 1975, unde aceştia au prezentat, aşa cum era de aşteptat, creaţii proprii, departe de valorile acceptate de cenzură.

Notăm drept remarcabil conturul personajului Cezar Mititelu, vagabondul genial şi liber căruia regimul nu i-a găsit o cămaşă de forţă pe măsură.

Ne oprim o clipă şi asupra epilogului destinat corespondenţei lui Nicolae Iuga cu laureatul Premiului Nobel pentru Pace, Elie Wiesel; în aceste pagini, cititorul va dezlega semnificaţiile sforii de câlţi menţionată încă din titlu.

Fireşte că am auzit, ca de altfel marea majoritate, vorbindu-se despre existenţa acestui tip de dosare, ecourile urmăririlor reale sau imaginare (aşa cum semnalează Nicolae Iuga, din raţiuni de *paranoia persecutoria* sau, de ce nu, ca titlu de glorie care te consacra drept persoană de interes sau ca om de cultură) traversând timpul şi răsunându-mi în memoria mai mult sau mai puţin voluntară, încă din copilărie. Însă niciodată până acum, nu mi-a fost dat să văd, să citesc un astfel de dosar.

Dincolo de interesul pentru trauma în sine, dictat de faptul că unul dintre protagonişti este un intelectual,

un cadru didactic, un coleg al meu, un om de care mă leagă sentimente de solidaritate culturală, parcurgerea textului (mă raliez aici mărturisirii lui Claudiu Porumbăcean și afirm alături de acesta că nu am lăsat volumul din mână până când nu l-am citit integral) a adus în prim plan un proiect necesar care a mai traversat episodic propriile reflecții destinate viitorului.

Îi răspund pe această cale, în felul meu, autorului, care se întreabă retoric undeva, „pe cine mai poate interesa azi așa-ceva, o poveste urâtă, care s-a întâmplat demult”. Înainte de toate, trebuie punctat faptul că o astfel de lectură, o fărâmă din kilometri de rafturi cu dosare similare, este în mod absolut necesară pentru oricine dorește să deslușească mecanismele unei epoci recente.

Mai mult decât atât, dincolo de astfel de pagini transpare caracterul omului în general și, în cazul de față, al românului în special. A accede la propriul dosar, a-l analiza și, finalmente, a-l face public reprezintă un act de curaj neîndoielnic. E un pas care poate să reașeze piesele în jocul prieteniei, al relațiilor de colegialitate, chiar de familie. E un moment de confruntare cu sine, cu propriul trecut, și de re-înțelegere a propriei deveniri.

Dosarul lui Nicolae Iuga a funcționat, în cazul nostru, ca o lectură revelatorie. Am avut mereu certitudinea existenței, dar nu și interesul aplecării asupra dosarelor vizând propria familie, vinovată în special de ...intelectualitate. Lectura alertă a scriiturii proaspete, marca Nicolae Iuga, a determinat așezarea preocupării pentru acestea în lista priorităților noastre, de îndată ce vom găsi curajul necesar unei atare asumări.

Conf. univ. dr. Speranța Milancovici

Nicolae Iuga, povestea unui dosar

În urmă cu vreo două săptămâni, în seara premergătoare unui simpozion la care urma să particip, am avut plăcerea să stau la masă împreună cu Nicu Iuga, Sandu Zotta, George Glodeanu, Mircea Popa şi alţi invitaţi cu care, în atmosfera îmbietoare de la Poesis (Satu Mare) şi sub mireasma unui vin de calitate, s-au purtat discuţii libere, destinse, s-au evocat amintiri ale tinereţii, toate acestea transformând o seară banală într-una de excepţie. S-a trecut de la Aristotel la Hegel, de la filosofie la istorie şi lingvistică, de la Noica la Paul Goma, iar de aici la ... Dosarul de urmărire informativă, Dosarul de grup numit „Horia", cu nr. I 234327 (cotă CNSAS), în care Nicu Iuga constituia obiect de urmărire informativă, alături de alţi trei colegi, studenţi la Facultatea de Filosofie din Bucureşti (Horj Viorel, Teişanu Vladimir şi Vlasie Călin).

Discuţiile au devenit din ce în ce mai captivante, iar la un moment dat în interiorul meu a apărut interesul generat de profesia mea de istoric şi arhivist, de a citi acest dosar, nu doar datorită faptului că unul dintre studenţii urmăriţi este un coleg de-al meu, cât mai ales datorită faptului că nu mai văzusem un astfel de dosar niciodată.

A doua zi, stând alături de Nicu Iuga la prezidiul simpozionului dedicat filosofului neotomist Ioan Miclea, l-am rugat să-mi trimită dosarul de urmărire informativă fotocopiat, ca să arunc şi eu o privire asupra lui. Mărturisesc sincer că în momentul în care am început să citesc acest dosar am fost atât de pătruns (şi intrigat în acelaşi timp) de lectură, încât am renunţat la orice altă activitate, ca să îl pot parcurge integral.

De-a lungul activităţii mele, în calitatea de arhivist sau cercetător, am avut plăcerea să răsfoiesc mii de

dosare de arhivă, fie pentru prelucrarea acestora în vederea includerii lor în circuitul științific, fie pentru activitatea mea de cercetare. Am avut șansa să intru în mai multe arhive din țară și să consult documente pe care mulți nici nu visau să le vadă vreodată, însă, așa cum am menționat, era pentru prima dată când aveam ocazia să consult un dosar de urmărire informativă, deoarece acestea se pun la dispoziție doar persoanelor direct vizate.

După 1990, pentru mulți dintre noi a devenit o fobie sau un miraj faptul că există astfel de dosare de urmărire în arhivele SRI. Mulți dintre cei care și-au văzut dosarele au trăit un sentiment de dezolare, în primul rând datorită faptului că au descoperit lucruri nebănuite cu privire la unele persoane apropiate (căci, din păcate, aceștia erau principalele „surse binevoitoare" pentru organele de Securitate), dar exista și un sentiment de frustrare pentru că multe informații erau protejate, mai ales numele informatorilor. Nu puține persoane au rămas dezamăgite de faptul că dosarul lor era prea „subțire", iar la valoarea lor trebuiau să aibă poate mai mulți metri liniari de arhivă. S-a ajuns astfel la o bagatelizare a acestui tip de dosar, unii dintre titulari căutând un titlu de glorie din această „calitate" de urmărit de fosta Securitate, pe când alții au refuzat pur și simplu să-și citească propriile dosare, pentru a nu-și reîmprospăta în memorie amintiri nu tocmai plăcute din acea perioadă. S-a creat astfel o „modă", încât aproape toată lumea era convinsă că avea dosar de urmărire la fosta Securitate, unii fiind chiar dezamăgiți dacă nu făceau parte din aceeași categorie.

Personal, am prelucrat arhivistic dosarele de cadre ale fostului Comitet Județean Satu Mare al Partidului Comunist și mărturisesc că multe informații erau de umplutură, tipizate, lipsind în mare măsură acel „senzațional" la care se așteptau alții, pentru că o bună parte

din cetățeni confundau dosarele de urmărire ale Securității cu dosarele de cadre ale PCR.

Realitatea însă este una dureroasă fără doar și poate. Citind acest dosar ai impresia că ești în fața unei tragi-comedii, pentru că nu poți să nu te amuzi de condiția și naivitatea puerilă a unor note informative precum „studenții poartă discuții ostile la adresa regimului nostru” (fila 1), sau „studenții au început să înjure” (fila 30), dar nu poți rămâne indiferent la destinul tragic al unor persoane implicate sau „apropiate” acestui dosar. Personal m-a marcat personalitatea și destinul lui Cezar Mititelu. Practic acest dosar pleacă de la relația lui Nicu Iuga cu Cezar Mititelu, un om care refuza cu bună știință să termine Facultatea de Filosofie, pentru a rămâne în acest anturaj și pentru a-şi putea procura lecturile necesare profilului său. Refuza cu insistență, spre dezamăgirea organelor de partid, să plece în provincie la locul de muncă indicat de autorități, pentru plăcerea de a fi aproape de oameni cu care avea ceva de comunicat. Un boem după unii, un „parazit social” după alții, Cezar Mititelu a trăit pentru a gândi și a gândit pentru a trăi și nu pot să nu mă gândesc la ceea ce declara marele Emil Cioran despre sine că „eu sunt un parazit social. La 50 de ani sunt student la Sorbona și mănânc la cantina universității”. Sfârşitul tragic al vieții lui Cezar Mititelu te obligă la meditație...

Acest dosar nu este unul foarte stufos. A fost deschis în 27 aprilie 1976 și s-a închis la 4 octombrie 1977, însă contextul și modul în care s-au desfășurat evenimentele trezesc interesul cititorului. Cu siguranță, cel (sau cei) implicați direct văd cu alți ochi cele întâmplate atunci și, chiar dacă nu aveau cunoştință despre această urmărire, astăzi nu pot să nu facă anumite conexiuni cu destinul ulterior al carierei lor sau chiar al vieții. Lecturând dosarul, aveam senzația la un moment dat că citesc

Huliganii lui Eliade, cu acel spirit de dreapta specific Universității din București, în care se regăseau tinerii studenți urmăriți de Securitate, sau *Trădarea intelectualilor* al Anei Selejan în cazul unor persoane, a unor politruci care au făcut carieră universitară și politică chiar și după 1990.

Este excepțional momentul (și poate principala cauză a deschiderii acestui dosar de urmărire) în care acești tineri au fost selectați să participe la Festivalul Național de Poezie Studențească de la Iași (1975), unde trebuiau să prezinte creații proprii, dar nu orice fel de creații, ci cele avizate de ASC. Cum poeziile lor nu au fost pe placul cenzurii, considerate a fi influențate de spiritul mișcării lansate de Paul Goma, cei implicați au decis să copieze versuri care nu le aparțineau de prin „Scânteia" sau „Scânteia Tineretului", dar care făceau impresie foarte bună, pentru ca apoi, la Iași, să-și prezinte propriile creații. Planul a funcționat magistral, iar la Festival au obținut chiar premii importante. Din păcate pentru ei, toată acțiunea lor a fost deconspirată de o „sursă" a Securității, urmând apoi dosarul de urmărire informativă.

Frapează în dosar acuze de genul: „studentul Iuga Nicolae este preocupat de studiul filosofiei idealiste a lui Hegel și Schopenhauer" (vezi fila 21) care, într-o societate normală, sunt lecturi absolut obligatorii pentru orice student la Filosofie, nicidecum un delict! De asemenea: „studenții IUGA NICOLAE, HORJ VIOREL, VLASIE CĂLIN și alții, cunoscuți cu preocupări literare, care au publicat în diferite reviste versuri, articole, reportaje, poezii patriotice etc, în subsidiar față de colegi își exprimă părerea că nu-și pot fructifica din plin talentul și vocația, datorită faptului că le sunt impuse anumite restricții, norme, fiind obligați să creeze o poezie în care nu cred. În acest sens consideră cu nu se poate face artă din

transcrierea lozincilor, că ideologia noastră împiedică libertatea de creație” (fila 6).

Din păcate noi nu am avut un Institut Gauck, noi nu am avut o lege a lustrației, iar arhivele fostei securități au ajuns târziu și foarte greu la CNSAS, în ciuda demersurilor întreprinse de Constantin Ticu Dumitrescu și a altor reprezentanți de marcă ai societății academice. Există suspiciuni, pe bună dreptate, că multe dosare ale unor persoane importante au dispărut sau au fost „curățate” pentru a nu le afecta cariera, fapt ce lasă un gust amar celor care au avut de suferit din cauza sistemului, dar mai ales din cauza acestor adevărați paraziți sociali.

Conf. univ. dr. Claudiu Porumbăcean

De la polis-ul grec la americanizarea Europei

Binecunoscut publicului cititor prin erudiția sa risipită cu generozitate în cele 9 cărți publicate până la această vârstă rotundă – dar și frumoasă, prin realizările profesionale şi culturale -, Nicolae Iuga, un eseist de excepție și un publicist incisiv și, ca atare, incomod, se relevă a fi în lucrarea **Cauzalitate emergentă în filosofia istoriei** (Editura Limes, Cluj-Napoca, 2008) un gânditor de anvergură. Efortul său de sistematizare a unei informații nu doar vaste ci și diverse se conjugă fructuos cu o expunere clară și atrăgătoare, realizată cu o vizibilă virtuozitate stilistică. Titlul anunță prin ineditul asocierii celor doi termeni, cauzalitate și emergență, localizarea discursului pe terenul filosofiei istoriei. Dar Nicolae Iuga transcede cu dezinvoltură granițele acesteia, dovedindu-se bine plasat și în filosofia politică și în geopolitică.

Conceptul de emergență a fost utilizat – se pare – pentru prima dată de către etologul englez C. Lloyd

Morgan în lucrarea **Emergent evolution** (1923) și reluat peste 10 ani în **The emergence of novelty** (1933). Două decenii după el, în 1955, antropologul american J. H. Steward îl aplică într-o lucrare de teorie a culturii. Din evoluție şi antropologie, termenul respectiv va fi preluat de teoria economică, desemnând aici țările care rețin atenția printr-o dezvoltare surprinzătoare, imprevizibilă anterior. În anii '80 ai secolului trecut economistul olandez Antoine van Agtmael a pus în circulație conceptul de „țară emergentă" pentru statele care realizează cel puțin 1% din PIB-ul mondial.

În debutul cărții sale, Nicolae Iuga explică succint etimologia termenului de emergență (de la latinescul emergo – a ieşi la suprafață, la lumină), referindu-se la amintiții C. L. Morgan și J. H. Steward, pentru care emergența semnifică apariția noului în procesul dezvoltării sociale – o apariție absolut spontană și, ca atare, imprevizibilă anterior. Or, afirmă Nicolae Iuga, acest caracter impredictibil al evenimentelor (faptelor) istorice este specific ordinii sociale – al treilea model de ordine, după cea naturală, respectiv cea artificială. Aici acționează un anumit tip de cauzalitate – pe care o numeşte emergentă – grefată pe libertatea individului și pe hazard, corelație care explică imposibilitatea predicției sociale, fapt deosebit de frustrant pentru om, care nu şi-a putut niciodată prezice viitorul plecând de la datele prezentului. Cazul eclatant luat ca exemplu de Nicolae Iuga este cel al vecinei noastre, URSS, a cărei cădere și destrămare nu au putut fi prezise în pofida modelelor teoretice existente. Capacitatea umană de predicție este posibilă în planul imediat, afirmă Nicolae Iuga, în rest ea este „invers proporțională cu depărtarea temporală".

În acest prim capitol, intitulat simplu „Emergență şi istorism" autorul insistă pe trăsăturile conceptului de emergență, abordând aspecte pe cât de relevante pe atât

de interesante, precum rolul factorilor iraționali, ca și cel al inconștientului şi al întâmplării în istorie – întotdeauna apelând la exemplificări sugestive.

Afirmând accentul mare pus pe întâmplare în cazul cauzalității emergente, Nicolae Iuga alătură știința și religia pentru faptul că, în mod specific, fiecare neagă sau minimalizează rolul întâmplării în viața socială. Dacă religia neagă la modul absolut întâmplarea, totul putând fi explicat prin voința divinității, știința – care nu mai poate opera cu contingentul – identifică întâmplarea cu cauze necunoscute. În acest context, autorul aminteşte că ontologiile lui Hegel şi Marx, care nu admit hazardul, sunt astăzi depășite. Pentru a ilustra rolul, deloc neglijabil, al întâmplării în istorie, Nicolae Iuga recurge la două exemple, ambele încărcate de accidentalitate, dar cu efecte de lungă durată: căderea Constantinopolului (1453) și înfrângerea lui Napoleon la Waterloo (1815).

În celelalte patru capitole, în urma unei cercetări aplicate, Nicolae Iuga ne prezintă câteva forme particulare de manifestare a cauzalității emergente în istorie.

Astfel, probând o bună cunoaștere a filosofiei politice a lui Platon și a lui Aristotel, insistă – în capitolul 2 – pe emergența ideii de stat la cei doi gânditori antici, aducând în discuție aspecte mai puțin cunoscute de cititorii nefamiliarizați cu filosofia respectivă. Cu această ocazie face subtile distincții între cele două concepții, reprezentative nu numai pentru gândirea greacă antică. Dacă Platon compară structura polis-ului cu cea a sufletului, Aristotel o aseamănă cu organismul uman. Pentru acesta din urmă, statul este logic anterior individului, așa cum organismul este anterior organelor care-l compun. Concepția aristotelică despre geneza statului are la bază studierea şi compararea a circa 150 de constituții ale statelor din acea vreme, arată Nicolae Iuga, ceea ce-i conferă acesteia un caracter deopotrivă empiric

şi istoric, la care se adaugă reflecţia de natură filosofică. Aristotel depăşeşte atât relativismul sofiştilor cât şi limitele viziunii platoniciene. Pentru Stagirit statul este o creaţie naturală, iar omul îi apare drept zoon politikon, concept prin care filosoful grec surprinde socialitatea ca trăsătură distinctivă a omului: „Cel care ar pretinde că nu are nevoie să trăiască în societate sau că nu are nevoie de nimic pentru că îşi este suficient sieşi, acela trebuie să fie ori animal, ori zeu”. Omul trăieşte deci în polis (stat) pentru că nu-şi este suficient sieşi, fapt care explică anterioritatea logică a statului în raport cu individul.

Apoi, Aristotel valorizează diferit de Platon familia şi proprietatea, distanţându-se critic de magistrul său. Platon confundă familia cu statul, fapt respins de Aristotel, pentru care familia reflectă o inegalitate naturală şi socială, pe când statul este „o asociere de oameni liberi şi egali”.

Diferenţe apar între cei doi gânditori şi în ceea ce priveşte formele de guvernare: ambii pun pe primele două locuri monarhia şi democraţia, dar se despart când este vorba de democraţie, pe care Aristotel o percepe ca fiind o formă degradată, convins că „muncitorul” nu este apt pentru virtute şi deci nici pentru a lua decizii.

Cât priveşte modelul de stat conceput de către Platon în **Republica**, Nicolae Iuga se raliază mai degrabă opiniei lui Constantin Noica – al cărui discipol a fost – decât celei a lui Karl Popper. Acesta din urmă caracteriza programul politic conceput de Platon drept „totalitar şi antiumanitar”, pe când Noica prevenea asupra acestei idei ca fiind „o eroare regretabilă”. Trebuie să avem în vedere, concluzionează Nicolae Iuga, că „Platon nu descrie o cetate factuală ci imaginează una contrafactuală, cu rol de ipoteză în căutarea ideii de Dreptate”.

Pe de altă parte, Nicolae Iuga este de părere că justificând minciuna -când este vorba de interesul Cetăţii-

Platon prefigurează esența Ideologiei ca minciună oficială, așa cum o va cunoaște și experimenta secolul XX.

În capitolul următor, autorul abordează emergența sentimentului religios la trecerea dintre milenii, fenomen pus în legătură cu slăbirea „paradigmei naționale” în contextul globalizării, pe de o parte, și cu evoluția civlizațiilor, pe de altă parte. Resurecția religioasă, afirmă el, validează ideea lui Malraux (iar nu predicția!), reiterată până la abuz, privind necesitatea convertirii secolului XXI printr-o nouă viziune mistică, dar și morală, spre a „tempera” pornirea autodistructivă a omului. Nu este vorba însă – și aici autorul nu duce raționamentul până la capăt – de o simplă renaștere religioasă. Căutarea obstinată a transcendenței – urma a nevoii de sacru, constitutivă omului – într-o modernitate din ce în ce mai secularizată, are loc astăzi într-o manieră personală, subiectivă, rezultând un tablou de o diversitate derutantă a experiențelor și căutărilor mistice.

Urmărind emergența religioasă, Nicolae Iuga asumă tezele lui Samuel P. Huntington, autorul binecunoscutei cărți **Ciocnirea civilizațiilor**. Cele trei teze ale lui Huntington precizează rolul de prim ordin al religiei, atât în apariția marilor civilizații, cât și în evoluția lor viitoare, aceasta surclasând toate celelalte trăsături identitare cunoscute (ideologii, idealuri culturale etc.). Chiar și conflictele vor depăși în viitor caracterul național, consumându-se între civilizații și având o certă dimensiune religioasă. Și aceasta pentru că, subliniază Nicolae Iuga pe urmele autorului american, „fiecare civilizație are ca element ireductibil o religie determinată”. În pofida prozelitismului, uneori chiar violent, niciuna dintre marile religii, deși cu o vocație universalistă, n-a devenit efectiv universală, afirmă Nicolae Iuga, respingând drept utopică orice încercare de edificare a unei religii unice, globale.

Următoarele 2 capitole sunt la fel de interesante şi de actuale, frapând prin uriaşa informaţie, bine dozată, fie că este vorba de emergenţa unei „lumi multipolare” – autorul analizând ascensiunea unor noi centre de putere precum Japonia, Federaţia Rusă, China, India şi UE – fie că se referă la statutul de lingua franca asumat de limba engleză sau, în sfârşit, de „americanizarea Europei”.

Analiza făcută „modelului SUA” învederează mari realizări, dar şi evidente slăbiciuni ale ţării care încă păstrează hegemonia lumii. Nicolae Iuga insistă mai ales asupra celor din urmă, descoperind erori de politică externă (războaiele din Vietnam şi Irak) sau problemele acute cu care se confruntă în plan intern (rata mare a criminalităţii, ca şi a analfabetismului etc.), concluzia sa fiind că „în prezent SUA trăiesc paradoxul teribil de a fi cea mai puternică forţă de pe glob şi, în acelaşi timp, cea mai vulnerabilă”.

Portretul pe care-l face Nicolae Iuga omului post-modern este departe de a ne linişti şi de a ne da mari speranţe pentru viitor. Astfel, acesta i se relevă autorului nostru drept „amoral şi fals religios”, captiv „hedonismului sexual” şi „consumului în sine” (shopping-ul) dezinteresat de politică şi, prin urmare, uşor de manipulat!

Nicolae Iuga are în vedere şi viitorul Europei, aşa cum se profilează acesta din circumstanţele decelate, un viitor deloc roz, fie şi privit doar prin prisma a două tendinţe: ascensiunea islamului în plan demografic şi renunţarea, în mare parte, la cercetarea fundamentală şi rămânerea în urmă a învăţământului european comparativ cu cel american sau cel din ţările care au realizat o reformă serioasă în domeniu (Japonia şi China). Este vorba însă de simple supoziţii, iar nu de predicţii, care ar contrazice însăşi teza principală a cărţii în discuţie!

O carte care dovedeşte cu prisosinţă că autorul ei nu este un intrus în spaţiul reflecţiei filosofice - de factură

istorică şi politică – ci se mişcă dezinvolt, asociind erudiţia cu un stil inconfundabil, oferindu-ne un discurs rafinat în care pathos-ul este mereu temperat de un uşor detectabil spirit cartezian.

Conf. univ. dr. Florian ROATIŞ

Portret subiectiv Nicolae Iuga

Respectând parcă o mare parte din canoanele realismului rusesc, atunci când a plecat din Săliştea de Sus, Nicu Iuga, asemenea marilor eroi şi personaje din istorie, a plecat cu gândul să cucerească lumea, sau cel puţin o mare parte din ea. Dorea acest lucru aşa cum îşi doresc toţi adolescenţii, pentru care lumea este până în oraşul vecin sau până în localitatea vecină.

Lăsând în urmă Valea Izei, tânărul aspirant la mărire a plecat entuziast la drum, sfătuit de acasă să ajungă şef, mare şef, cel puţin şef de echipă pe unul din numeroasele şantiere ale patriei. Spre deziluzia preatânărului Nicu Iuga, posturile respective erau deja ocupate, la fel ca şi cele de mecanic auto, electrician, strungar, fierar betonist, zidar sau activist UTC, aşa că spre disperarea lui s-a îndreptat spre zona în care nu se înghesuiau prea mulţi, şcoala.

Hotărât să nu se facă de ruşine în urbea natală, Nicu Iuga şi-a aşezat mintea pe carte şi a eşuat triumfal pe minunata plajă a filosofiei unde, temeinic, s-a întâlnit cu Schopenhauer, Hegel, Kant, Bergson, Marcuse, Kirkegaard, Sartre şi alţii care nu semănau deloc prin preocupările lor cu Pârcălab, Domide, Nunweiller sau Dumitrache, fotbalişti în mare vogă atunci.

Evoluţia lui ulterioară a fost una deosebită, pentru că şi-a potolit setea de cunoaştere pe lângă mari oameni de filozofie şi cultură a vremii de atunci.

Nicolae Iuga - 60

Pe Nicu Iuga l-am întâlnit acum 41 de ani într-o tabără literară a elevilor, la Păuşa, pe malul stâng al Oltului. Norocul şi viaţa au făcut să ne reîntâlnim după 35 de ani la Baia Mare, unde am descoperit că suntem slujitori umili ai aceleaşi universităţi. Reîntâlnirea a fost deosebit de plăcută şi a dus spre o trainică prietenie, care avea la bază nu numai verva comună a discursului sau caracterul uşor ludic al manifestărilor noastre ci şi lecturile comune, pasiunile comune, preocupările comune, gazetăria, scrisul, analiza realităţii, principiile unei estetici funcţionale şi o mulţime de alte asemenea poveşti.

Deşi scund de statură, văzut de aproape şi cu ochii care trebuie, Nicu Iuga pare uriaş şi chiar dacă îl mai încearcă nostalgia după meseriile pe care le-a ratat în tinereţe, zâmbeşte ironic şi priveşte mirat la anumiţi colegi ai lui care, în mod paradoxal, au ajuns din fierar betonist sau electrician, universitari, sărind precum un cangur peste şcoală.

Despre profesorul Iuga s-ar putea spune multe - şi bune şi rele. Invidioşii, oportuniştii, inculţii, agramaţii, aculturalii, neşcoliţii şi alţi aidoma lor le spun cu satisfacţie şi tenacitate pe cele rele, care fie vorba între noi nu sunt nici neobişnuite, nici extrem de importante. Ceilalţi, cei care au fost dăruiţi cu harul gândirii şi cu ceva şcoală sunt preocupaţi de dimensiunea intelectuală a iutelui şi gureşului săliştean. Desigur, pentru un privitor atent, uneori este stârnită mirarea de marile diferenţe dintre concretul comportamentului său şi abstractul gândirii sale. Ludic, aparent leneş, dar sclipitor în raţionamentele sale, cu o memorie de mega computer, Nicu Iuga este un lider de opinie care a influenţat o mulţime de oameni, prieteni, studenţi şi chiar şi duşmani, cu eleganţa unui mare risipitor, care a dăruit fără preget,

din imensa sa rezervă de prietenie și cunoaștere, fără să aștepte recompense în schimb.

Deja „bătrân” dar încă atât de tânăr, îi spun cu respectuoasă plecăciune și prietenie „La Mulți Ani, Nicu Iuga!”

Dan Ioan Bogdan

Domnul profesor Nicolae Iuga, un predicator incomod al spectacolului intelectului

I se potrivește cum i se spune și i se zice doar: Domnul Profesor. Anturajul Domniei Sale, căci despre asta vorbim, este întotdeauna unul select, în care locurile se câștigă greu și se pierd foarte ușor, întotdeauna înainte de a se mânia amfitrionul. Este foarte greu să-l faci să acrediteze ceva și este un ucigător de profesie față de impostură, evident față de cea culturală, dar și față de cea politică.

Este practicantul unui spectacol intelectual de bun gust, debordant și nu acceptă, nici în ruptul capului, să-i fie compromis confortul spiritual pe care îl creează. El duce un gând bun mereu până mai departe, înnobilându-l prin aceasta.

Dacă s-ar face (și se fac!) tot felul de clasamente, atunci Domnul Profesor are asigurat un loc pe un astfel de podium, al ierarhiei istorice a Maramureșului. O galerie de prestigiu.

Este un adevărat Magistru. Chiar dacă nu reușești să citești cât a scris, important este că te îndeamnă și te

ajută să scrii şi tu sau, mai mult, scrisul Dumnealui devine „începătură” pentru încercările tale.

Înainte de toate, pentru cei ce-i mai zic în mod familiar: Nicu Iuga, Domnul Profesor este un ziarist de temut, care prin scrisul său pare a putea schimba guverne, nu numai primari şi directori. A exersat un stil maieutic, peste nivelul de înțelegere al celor încondeiați, așa încât spectacolul lecturării Jurnalului de Vineri devenea periculos în anume anturaje, deoarece riscai să constați, la sfârşit, că ți-a fost dat să râzi chiar de tine însuți. Era fascinant! A practicat o presă ca putere, la puterea adevărului, cu siguranță a unui adevăr care doare. A numărat, ca atare, o mulțime de procese în Justiție, uneori chiar cu persoane din ograda zeiței cu balanța, dar le-a câştigat pe toate. A fost şi amenințat de multe ori. Dar a fost în mod constant un ziarist de mare curaj într-un oraş în care era arhicunoscut, iar pseudonimele îi erau de prisos.

Eu, personal, îi sunt recunoscător. Mi-a dat prima legitimație de ziarist (la Jurnalul de Sighet) și, prin aceasta, prima certificare intelectuală pentru agora. La un moment dat, când a scris demolator despre un personaj important al politicii de nivel județean (un fost prefect), l-am părăsit, dintr-un impuls de cuminţenie maramure-şeană, dar timpul a dovedit că, totuşi, Dumnealui a avut dreptate. M-a invitat să devin universitar cu acte în regulă și mi-a îndrumat primii paşi ai acestei nobile profesii.

De-a lungul unor ani în care l-am cunoscut, încă de când eram pe băncile liceului sau în sălile de cenaclu din Sighetul anilor ’70-’80, unde, de asemenea vâna tot singur impostura, am beneficiat de multe ori de ocrotirea sa. Cel mai bine însă cred că a făcut când a scris cele 11 cărți ale sale. Foarte bine a făcut atunci când a scris, cu mare profesionalism, despre Diplomele Maramureşene. A scris, de asemenea, printre primii, mult despre istoria românilor

din dreapta Tisei. În virtutea funcțiilor onorante pe care le-a avut i-a ajutat foarte mult pe românii de acolo. Este printre primii români din România, cetățean de onoare al prestigioasei localități românești Apșa de Jos (Ucraina).

La mulți ani, Domnule Profesor Nicolae Iuga!

Lect. univ. dr. Ilie GHERHEŞ

Nicolae Iuga – un adevărat voievod al filosofiei maramureşene

A fi rugat să scrii, chiar şi câteva rânduri (gânduri), despre prof. Nicolae Iuga, înainte de a fi deosebit de onorant, poate fi la fel de riscant, întrucât ele ar viza, de bună seamă, unul dintre spiritele cele mai lucide şi mai realiste, mai ascuțite şi mai surprinzătoare, mai ferme şi mai subtile, mai comunicative şi mai necruțătoare, mai profunde şi mai cuprinzătoare pe care le poți întâlni în **spațiul cultural-academic**, destul de arid, al Maramureşului acestui început de veac, un spațiu unde nu puțini ciulini şi mărăcini ai culturii şi ai vieții spirituale, consacrați oficial sau în curs de consacrare, pozează şi clamează recunoaşterea lor ca plante roditoare şi hrănitoare sufletului şi spiritului nostru.

Dacă nu mă înşel, întâlnirea mea cu acest spirit incomod, dominator, briliant şi fermecător a fost oarecum indirectă, prin intermediul lecturării editorialelor apărute în Jurnalul de Sighet şi, mai apoi, în Jurnalul de Vineri. Să tot fi fost vreo 15 ani de când mă „delectam” – „gustând” cu plăcere stilul scriiturii şi frumusețea expresiei ce erau pigmentate cu accente oracular-profetice, îmbrăcate în formule cinico-ironice, impresionându-mă, în egală măsură, şi forța, profunzimea ori coerența fără cusur a

gândului, dar mai ales judecata limpede, fermă şi necruțătoare – cu textele semnate de către N. Iuga sub pseudonimul Diogene Cinicul.

Din pricina calității acelor editoriale, dar și din curiozitate intelectuală am întrebat în stânga şi-n dreapta și am aflat, de la regretatul Vasile Bologa, că în spatele pseudonimului ce purta numele unui celebru întemeietor de Şcoală filosofică (şcoala cinică) s-ar afla profesorul de filosofie N. Iuga, care preda, în acele vremuri, la Liceul „Dragoş Vodă” din Sighetu Marmației. Ulterior, pe măsură ce anii se scurgeau, citindu-i cărțile, vreo 9-10 la număr, am regăsit în ele, într-un mod mult mai pronunțat, aceleaşi calități intelectuale pe care le descoperisem în editorialele publicate în cele două Jurnale. În plus, pe lângă valențele și virtuțile intelectuale semnalate anterior, lecturându-i opera în constituire, fără a fi finalizată, am fost surprins de rigoarea intelectuală şi onestitatea scriiturii, de erudiția doctă, însă nu stearpă, și mai cu seamă de spontaneitatea unui spirit neastâmpărat, preocupat mereu să lămurească întrebările și problemele fundamentale pe care nu le poate ocoli ființa umană.

Aşa că, dacă cele semnalate de mine în aceste rânduri definesc filosoful veritabil, atunci Nicolae Iuga e cu adevărat filosof, iar nu un simplu profesor, fie el şi universitar, ce predă filosofia unor tineri mai mult sau mai puțin interesați să- (şi) cultive înțelepciunea.

În final, dincolo de anvergura intelectuală şi cultura filosofică veritabilă, pe care numai pigmeii spiritului le contestă, aş mai remarca şi aş mai aprecia la acest **adevărat voievod al filosofiei maramureşene** un soi de atitudine boem-boierească şi jovial-hedonistă, extrem de tonifiante şi deseori contagioase, ce se înfrățesc în mod fericit cu oralitatea socratică, cu judecata aspră şi tăioasă de factură cinică, cu enciclopedismul papiniam, cu epicul

umorist-anecdotic de inspirație humuleșteană, dar și cu angajarea civică de aceeași înrudire socratică.

Adagiu: Ori de câte ori am ocazia sunt bucuros să „stau la taclale” cu N. Iuga, cu toate că nu întotdeauna i-am acceptat (îi accept) tezele pe care le susține. Însă, cu toate acestea, dincolo de eventualele exagerări argumentative și uneori partizane, nu pot să nu recunosc spiritul justițiar deosebit de pătrunzător și convingător al sexagenarului prof. Nicolae Iuga.

La Mulți Ani, Magistre!

Ioan ȚIPLEA

Tot umblâd prin Galileia, după vin din vremea ceea

Ceștile de cafea cu ochi migdalați și aburi de pierzanie se transformă dimineața, în prezența Cărturarului, în cursuri înviorătoare de istorie, istoria amănuntelor și nuanțelor, a contestărilor și lămuririlor. Istoria Maramureşului cu trimiteri până la egipteni, are alte lupte şi alte arme dimineața, că dimineața, la cafea şi un pișcot e bine să vorbeşti despre istorie, înainte de a se lua roua de pe hrisoave, zice Cărturarul.

Mai spre seară, pe o terasă, unde-ți cade polenul florilor de tei în paharul cu vin, pahar pe pereții căruia stau agățați stropii de licoare cu capul în jos, ca liliecii în piramidele incașilor, Cărturarul mă îndeamnă să mă duc la tonuri și la papirusuri ca să descopăr câtă viață e în jurul Mării Moarte, să ştiu mai multe despre operele fără autor,

să-i înțeleg şi să-i iert pe artiştii care s-au sinucis. Şi să mai înțeleg că pătrunderea în tinerețe nu înseamnă viol, ci inițiere. Şi să mă conving că între vinul de la Cana Galilei și Zidul Plângerii este o legătură pe care o vezi numai dacă te laşi crucificat după ce ai oripilat fariseii, spunând că eşti Cărturarul trimis să ridici păcatele lumii. La un pahar de vin cursul despre filosofia de graniță se-nveselește, anahoreții cântă cântece de lume, iar misterele se întrupează în femei care te-au dorit, dar nu le-ai avut niciodată, deoarece rostirea unui vers, a unui citat axiomatic este mai folositoare decât îmbrățișarea unei taine în formă vie

După multele cursuri la care am asistat în preajma Cărturarului, văzui cum „plopii din fiecare cătun mă salută” și-atunci, pentru a nu lăsa germinația la râtul porcilor am lucrat împreună la un ziar. Ziarul se făcea într-o oră, era Jurnalul păcatelor din viitor despre care cititorii spuneau: Câtă muncă! Câtă risipă! Ce viitor păcătos! Cărturarul spunea, zâmbind a râde: Câtă lene în biblioteci! Ce instinct educat! Bine c-am fișat seara, trecutul dimineților.

Așa îl știu eu pe Cărturarul Nicolae Iuga, doctor în cărturărie, fără de arginți, iar ca să nu creadă că am spus mai sus vorbe de șagă, colo jos mă iscălesc.

Vasile DRAGOMIR

Al doilea socratian din Sighet

Mărturisesc că îmi aduc aminte cu plăcere de anii în care l-am cunoscut pe foarte tânărul profesor de la Liceul „Dragoş Vodă” din Sighetu Marmației, Nicolae Iuga. Era cu ceva după anul '70, când tocmai plecase din oraș ilustrul filosof și diplomat Jean Bălin. Până la venirea celor doi, Sighetul avea profesori de socialism științific și de economie politică, în stare să demonstreze cui voiau să-i asculte, superioritatea socialismului biruitor față de capitalismul în putrefacție şi să-şi întocmească documentele de planificări trimestriale şi anuale cu rubrici colorate. Până şi îmbrăcămintea ce o purtau era pe linie, cum o cerea organul local de partid. Cu venirea lui Jean Bălin de pe băncile şcolii de filosofie bucureştene, în oraş s-a instaurat epoca colocvială, socratiană, elevii aflând că există şi şcoli de filosofie anterioare socialismului, iar sala de clasă era mereu schimbată cu cafeneaua sau restaurantul, unde maestrul, primul Socrate sighetean, le vorbea învățăceilor despre adevăratul Socrate, mentorul din Atena, despre Platon și Aristotel, despre Confucius și Lao Tzâ. Cel de al doilea Socrate sighetean, care i-a succedat lui Jean, după plecarea sa în Bucureşti la Universitate, a fost Nicolae Iuga, absolvent al aceleiași şcoli filosofice. „Domn profesor Nicu” nu numai că i-a continuat împărtășirea învățăturilor filosofice prin viu grai și în afara sălii de clasă din liceu, dar a mai și adăugat pentru învățăcei informații noi, despre şcolile și doctrinele filosofice, aceştia aflând despre epicureici, despre cinici și stoici, despre filosofia clasică germană ş.a. Era de la sine înțeles că şi Jean Bălin şi Nicolae Iuga erau atipici şi gata în orice moment să dărâme, cu sau fără voie, nişte ierarhii bine instituite și cimentate în urbe. Nicolae Iuga

povestește o întâmplare haioasă a lui Jean. Era moda și atunci ca și astăzi, ca lingăii și cățeii să-și mituiască șeful jucând cu el poker și lăsându-l să câștige. O făceau și câțiva directori cu inspectorul de zonă. La o partidă intră și Jean, care nu numai că-l lasă pe inspector lefter, dar îl mai și ironizează. Ca răzbunare, inspectorul împreună cu directoarea liceului și secretarul de partid cu propaganda merg la el la oră în inspecție. La analiza lecției, cei trei îi reproșează că nivelul la care predă este prea academic și elevii nu înțeleg noțiunile predate. În replică, Jean Bălin le răspunde, „eu lucrez cu acești elevi de trei ani și i-am format să înțeleagă la acest nivel de predare. În această oră nu puteam să cobor predarea la nivelul de înțelegere al celor veniți să mă asiste.” Dar anii au trecut. Tânărul de atunci este astăzi doctor în știință și cadru universitar. Are zece cărți tipărite la edituri prestigioase și sute de articole de specialitate publicate în țară și în afară. După '90 am fost câțiva ani colegi la inspectoratul școlar din Maramureș. El a fost ani buni în timpul comunismului corespondent al Postului de radio „Europa Liberă”. După '89 a fost redactor șef și redactor la săptămânalele Jurnalul de Sighet și Jurnalul de vineri. În cel de Sighet semna Diogene cinicul. Editorialele sale erau întotdeauna obiective și echidistante, chiar dacă uneori erau acide și vitriolate. Avem în Nicolae Iuga triada, teoreticianul filosof, jurnalistul și profesorul sau maestrul. De astăzi, când vârsta sa începe cu cifra 6, așteptăm cărți, studii și articole care să-i împlinească pe mai departe personalitatea impetuoasă. Îi urăm Sănătate, Fericire și Bucurii alături de cei dragi. Suntem onorați să-i fim prieteni și apropiați.

La mulți și fericiți ani, Nicolae IUGA!

Dragomir IGNAT

Opinii ale foştilor studenți:

Vivat, crescat, floreat!

Născut pe valea Izei în anul 1953, pe vremea când dădeau cireşele în pârg, Nicolae Iuga, doctor în înțelepciunea socratică, nobil proprietar al rostirii filosofale, publicist prolific și om de omenie, adună la cununa vieții încă o frunză de laur.

Conf. univ. dr. Nicolae Iuga, prodecan al Facultății de Ştiințe Umaniste a Universității de Vest „Vasile Goldiş”, filiala Baia Mare, a dovedit de-a lungul carierei sale didactice că este preocupat de o reconstrucție etică și culturală a unei societăți plină de contraste și paradoxuri.

Harul dăruirii de sine și cultura ideilor, împărtășite cu generozitate la cursurile de istorie a filosofiei, îi atrage pe studenți în aula facultății precum se adunau discipolii în Grădina Akademos. Publicist și dascăl cu vocație deopotrivă, Nicolae Iuga argumentează convingător că ziaristul trebuie să fie ca formator de opinie publică, vrând-nevrând, o conștiință morală. Ne-a învățat să nu consimțim mediocritatea, pentru că Turnul Babel în care trăim ne îndepărtează de pământ, fără a ne apropia de cer.

Făcând parte din ultima generație de studenți care a gravitat în jurul filosofului cu alură socratică Constantin Noica, la Păltiniș, a deprins abilitatea de a găsi răspunsuri la numeroasele dileme pe care le ridică societatea contemporană. Cele unsprezece cărți de eseuri, note de călătorie, studii filosofice editate, în ultimul deceniu, sunt dense în paradigme și silogisme ce definesc erudiția și rafinamentul unui cercetător predestinat pentru profesie.

Fie ca motto-ul lui Lucian Blaga: „Doamne să nu mă lași niciodată să fiu mulțumit de mine însumi” să rămână o provocare pentru distinsul eseist Nicolae Iuga în viitoarele sale proiecte.

Fericiți cei ce vor degusta din cupa de șampanie aniversară. Vai de cei care nu știu că marile adevăruri, noblețea și cântecele lăutarului se află în fundul paharului de vin.

Vivat professore!

Andrei Bărbos

IQ-ul profesorului Nicolae Iuga

Ce poate reprezenta o bucurie mai mare în viață, decât împrejurarea ca un fost profesor universitar de-al tău să te contacteze la un moment dat și să-ți ceară o părere? Nu poți trăi o bucurie mai mare. Simți că renaști, crești și cuprinzi toată această lume tainică, o înțelegi în totalitatea ei filosofică, iar IQ-ul tău aproape îl ajunge pe al profesorului tău [...].

Deci, stimate domnule conferențiar doctor Nicolae Iuga, când am primit eseul memorialistic al dumneavoastră, (seara târziu!) întitulat: „Securitatea, Cezarul și sfoara de câlți a lui Elie Wiesel” , vă mărturisesc că am petrecut cea mai frumoasă „noapte albă” citind și recitind întregul material captivant. Și acea „noapte albă” nu o consider o noapte pierdută, ci o minunată noapte regăsită. O „noapte” ce nu trebuie să se piardă în Veșnicie... Da, avem datoria morală să nu uităm istoria noastră recentă, trăită doar acum 35-36 de ani. Ați reușit, prin studierea Dosarului de grup numit „Horia” (dosar de urmărire informativă pe care fosta Securitate vi l-a întocmit, în perioada studenției dumneavoastră, în anii

1976-1977), să ne lămuriți în multe privințe și, ca un câștig mai general, ați reușit în „mozaicul tabloului comunist din România” să puneți o „pietricică”. O „pietricică esențială” poate, exact acolo unde lipsea și care astfel a definit și mai clar modul de „lucru” machiavellic al fostei odioase Securități. Așa se restabilește Istoria reală și adevărată (iar restul rămân doar: „povești securiste”!...).

Pe mine unul (și cred că și pe alții), nu m-au interesat în mod special numele urmăriților și urmăritorilor, ale informatorilor fiindcă, oricum, nu i-am cunoscut și nici nu-i voi cunoaște. Nu ranchiună și nu răzbunare pe ei, ci doar aflarea Adevărului. Studiul adevărului adevărat. Al adevărului gol goluț... În fața unui asemenea material, nu se poate să nu ți se ridice părul pe mâini, pe cap! [...].

„Urmăriții și urmăritorii, vieți paralele” – întocmai așa se petrece și în viață. În lunga viață, dacă o apucăm... O vorbă, o faptă mică, o delațiune, un dosar de urmărire, îți putea schimba total viața. Dacă nu se întâmpla ***așa***, atunci azi cum ar fi fost oare? Da, cu siguranță ar fi fost o total altă viață, paralelă cu aceasta [...]. Dar, datorită unei alte „vieți paralele”, din cauza unui Dosar întocmit de fosta Securitate, prin informatorii plătiți, vi s-a sugerat: *„ ai face mai bine să te duci profesor acolo, la dumneata, în Maramureș!”*.

Pe când foști colegi de-ai dumneavoastră, cu un IQ mult mai scăzut și fără personalitate, s-au cățărat pe scara ierarhiei, dumneavoastră ați fost „îngropat de viu” în Maramureș. Rău să nu vă pară însă niciodată! Istoria s-a scris și la Sighet. Revoluția mascată și regizată s-a jucat în toată țara. Ați fost un actor în viață, dar n-ați fost manipulat de către nimeni. Nu v-ați vândut sufletul, nu ați dat mâna cu Dracul... Ați fost actorul, regizorul și scenaristul dumneavoastră. Nimeni nu vă poate șantaja cu niciun Dosar! Lucrarea de doctorat nu v-a scris-o nimeni, decât dumneavoastră. Și ați ajuns și un respectat cadru

universitar și prodecan, dar nu la București. Nici o pagubă! Harta țării se agață în cui tocmai de aici, din „Maramureșul istoric”. [...].

Și de aici din Maramureș ați putut să vă afirmați. Ați corespondat, din 1986, cu Elie Wiesel, laureat al Premiului Nobel pentru Pace. Ați primit cărțile lui, în pachete desfăcute de către Securitate și apoi legate cu sfoară de câlți. Cine se poate lăuda cu mai multe realizări pe plan spiritual? Eventual eu, fiindcă am avut onoarea să scriu aceste observații despre un om și lucrarea lui de excepție!

Cu bucurie nețărmurită în suflet,
al Dumneavoastră, fost student bătrân la Jurnalism,

Paul Béldi Ladislau, scriitor

Profesorul dr. Nicolae Iuga la cei 60 ani cunoaște arta de a trăi!

Primul meu contact vizual cu prof. dr. Nicolae Iuga a fost la schimbarea regimului din decembrie 1989, când Domnia Sa a ajuns vicepreședintele CPUN Maramureș. Apoi am început să-i citesc cărțile și mai ales articolele din „Jurnalul de Vineri”, un săptămânal așteptat cu sufletul la gură de intelectualitatea maramureșeană pentru articolele scrise de Domnia Sa, de Ioan Groșan, Vasile Dragomir, Augustin Botiș, Alexa Gavril Bâle sau Cornel Ivanciuc.

Prima dată, ca să zic așa, ne-am intersectat „live”la Universitatea „Vasile Goldiș” Arad, filiala Baia Mare, unde orele pe care mi le-a predat în cei 3 ani de facultate au fost adevărate lecții de filosofie, jurnalism, didactică pedagogică și de viață. Faptul că am fost un student acceptabil este dovedit și de faptul că mi-a fost îndrumător la lucrarea de licență, acolo unde toți studenții se înghesuiau să-l aibă în această postură onorantă pentru

student în primul rând. A dovedit și atunci un lucru pe care deja îl știam, era un profesor erudit, riguros, cu tact, corect cu studenții săi, un „coleg mai mare" cu un aer sofisticat dar povățuitor, un „diriginte" discret și cu multă diplomație. Dânsul nu prea lăsa restanțieri la examene, dar te obliga, prin felul său de a se purta la catedră și în afara orelor, să pui mâna pe carte și să treci examenele! Cu brio!

Se spune despre un dascăl că devine dascăl în adevăratul sens al cuvântului și datorită norocului de a cunoaște de-a lungul formării profesionale niște dascăli eminenți. În mod cert că eu am cunoscut un astfel de profesor eminent în persoana dr. Nicolae Iuga, de la cel care am „furat" cel mai mult!

Filozof, scriitor, jurnalist, conferențiar universitar doctor, prodecan și ulterior șef de catedră la Facultatea de Științe Umaniste, Politice și Administrative a Universității de Vest „Vasile Goldiș" din Arad, domnul Nicolae Iuga este un dascăl reprezentativ atât pentru Maramureșul istoric cât și pentru cei din Ardeal și Țara Românească!

Niciodată la orele noastre nu venea supărat, nu avea nevoie de notițe, nu părea că n-ar ști răspunde la o întrebare mai dificilă, mai ales pe teme filozofice! Se vedea bine că avea un fundament extraordinar în spate, își exprima ideile clar și concis, indiferent de regimul politic pe care l-a trăit, dovadă că a și fost urmărit de vechea securitate și a avut curajul să-și publice dosarul de urmărire de la CNSAS.

Profesorul meu drag Nicolae Iuga a rămas ca un brad și la 60 de ani și a răzbit în viață cum ni-o dorim și noi, iar faptul că fiul său, profesorul Nicu Iuga îi urmează cariera didactică este cel mai elocvent fapt că în jurul său a dezvoltat dragostea pentru știință și a format profesori.

Să ne trăiești întru mulți ani, Domnule Profesor!

Prof. Gelu Dragoş, Lucăcești

Nicolae Iuga - 60

- *Domnule profesor Nicolae Iuga, sunteți unul dintre eseiştii de primă importanță a acestor ținuturi Nordice şi nu numai. Care dintre reperele biografice v-au marcat viața ?*

– Poate că sunteți prea generos cu aprecierile la adresa mea. Pe de altă parte, trebuie să recunosc că profesorul Andrei Marga, fostul meu îndrumător de doctorat, spunea la modul serios treaba asta despre mine, că aş fi un eseist important, unul dintre cei mai importanți din Transilvania, zicea domnia sa. Compara textele mele cu cele scrise de Radu Enescu bunăoară, fapt foarte măgulitor în sine. Erau avute în vedere cele publicate de către mine în revista clujeană „Steaua” prin anii optzeci. Dar să revin la întrebarea dumneavoastră.

Fireşte, am fost marcat decisiv de Facultatea de Filosofie făcută la Bucureşti, la zi (nu la f.f.) şi la vremea ei, adică imediat după absolvirea liceului. Asta se întâmpla pe la începutul anilor şaptezeci. Mențiunea cu privire la timp îşi are rostul ei. Era la puțină vreme după deschiderea de la sfârşitul anilor şaizeci, o deschidere ale cărei consecințe riscau să scape de sub controlul autorităților comuniste şi care de aceea trebuia înăbuşită. Pe la sfârşitul anilor şaizeci au (re)apărut în limba română Kant şi Hegel, s-a tradus masiv din literaturile occidentale şi din filosofia existențialistă. Fondul zis „documentar” al Bibliotecii Facultății de Filosofie, care de fapt conținea cărțile şi revistele interzise, a fost din nou accesibil în baza unei simple adeverințe, literatura interbelică era recuperată cu frenezie, chiar la propriu, de la chioşcurile de colectare a deşeurilor de hârtie. Circulau pe sub mână, practic fără să se ştie de unde, cărți de dată recentă în limba franceză. Intelectualii din perioada interbelică, supraviețuitori ai puşcăriilor comuniste, au fost amnistiați, reabilitați şi reintegrați în viața culturală, unora li s-a permis chiar să revină ca profesori la Universitate. Apoi au fost tineri absolvenți, e drept, fii de nomenclaturişti, evrei sau măcar gineri de ofițeri de Securitate, care au fost trimişi la studii în străinătate, în Occident şi SUA, şi

care au revenit în ţară ca asistenţi universitari cu concepţiile de acolo. Era o atmosferă poliglotă şi cosmopolită, Facultatea de Filosofie de la Bucureşti se sincroniza discret cu cele din străinătate. Au fost date câteva promoţii excelente, cu vârfuri precum: Andrei Pleşu, Gabriel Liiceanu, A.I. Brumaru, Ion Bălin, C.V. Tudor, Cezar Mititelu, I. Candiescu, Al. Monciu-Sudinski, Lazăr Vlăsceanu, Dan Potolea, Carolina Ilinca, Toma Roman şi alţii, mulţi alţii. Lucrurile au început să degenereze după celebra vizită a lui Ceauşescu în China şi, mai vizibil, după Congresul PCR din 1974. A început strângerea şurubului. Practic eu am prins, între 1974 – 1978, perioada de agonie şi sfârşitul acestei Facultăţi. În primăvara anului 1977 a fost acţiunea condusă de Paul Goma, iar vara anului următor generalul Pacepa a fugit în Occident. Atmosfera ideologică devenise apăsătoare. Un grup de studenţi care purtau serile în Cămin discuţii pe teme pur filosofice, grup din care făceam şi eu parte, a fost luat la ochi de Securitate şi dizolvat, cu ameninţări dure. Regretatul Cezar Mititelu (considerat mentorul) a fost arestat, iar alţii: D.Necşuliu, Vladimir Teişanu, Viorel Horj au fost exmatriculaţi din Facultate. Facultatea de Filosofie de la Bucureşti, singura facultate propriu-zisă de acest fel din ţară, a fost desfiinţată în toamna anului 1977, fiind transformată într-o Secţie a Facultăţii de Istorie. Doi-trei ani mai târziu, vârfurile intelectualităţii româneşti au început să fie persecutate metodic, în contextul afacerii numită „meditaţia transcendentală”.

– Îmi permit să afirm cu toată convingerea că formarea şi evoluţia dvs. intelectuală este bine cunoscută atât în lumea literară cât şi cea universitară. Au fost modele pe care le-aţi urmat? Ce oameni de seamă v-au influenţat într-un mod decisiv activitatea Dvs. ?

– Cred că exageraţi din nou cu privire la vizibilitatea mea literară. O să vorbesc însă cu plăcere despre unii dintre oamenii care au contribuit semnificativ la formarea mea intelectuală. La rigoare,

toți suntem formați mai mult sau mai puțin de către alții. Îmi amintesc că un eminent teolog contemporan, Teofil Părăian de la Mănăstirea Sâmbăta de Jos, care este nevăzător din naştere, zicea că tot ceea ce ştie el provine din cele ce a auzit de la profesori, colegi, din ceea ce i-au citit prietenii, şi încheia frumos cu afirmația că el este produsul prietenilor săi. Prima amintire serioasă în acest sens o am de prin clasa a X-a. Profesorul de Biologie, care era fiu de preot, m-a remarcat în felul lui şi mi-a adus de acasă, în secret, un volum vechi de Schopenhauer, apărut pe la 1906, volum pe care l-am citit cu setea şi capacitatea de impresionare specifice vârstei. Am ajuns doctor în privința influenței lui Schopenhauer asupra lui Eminescu şi m-am calificat la faza națională a Olimpiadei de Română. Tot atunci am început să scriu versuri şi m-am cunoscut, prin tabere de literatură, cu viitori oameni de litere, unii mai talentați (cred) decât mine, dintre care i-aş aminti doar pe poetul Ion Mureşan şi pe regretatul critic literar Radu Săplăcan.

Apoi, în facultate, am avut câțiva profesori şi colegi cu adevărat extraordinari. Privind retrospectiv şi cu detaşare, mărturisesc o influență conştient-acceptată asupra mea din partea profesorilor: Cătălin Zamfir, Petre Bieltz, Mircea Flonta, Gheorghe Vlăduțescu, Radu Stoichță, Ion Ianoşi, Cezar Radu. Am făcut parte, cum spuneam mai sus, din grupul lui Cezar Mititelu. Am fost coleg de grupă şi prieten apropiat cu un viitor important editor, scriitorul Călin Vlasie, proprietarul tipografiei şi Editurii Paralela 45. Am fost coleg la Cenaclul literar „Charmides” al Facultății de Filosofie cu Stelian Tănase (cu doi ani mai mare, el era şi liderul), cu bistrițeanul Mircea Oliv, cu Gabriel Stănescu (emigrat în SUA), cu Cornel Sofronie, un excelent epigramist şi scriitor satiric. De cenaclu răspundea, din partea cadrelor didactice şi a partidului, profesorul N. Tertullian, ulterior plecat la Universitatea din Heidelberg, un cărturar bonom, față de care ne permiteam să vorbim practic orice, cu îndrăzneala şi iresponsabilitatea caracteristice vârstei. M-a legat apoi o prietenie profundă, adevărată şi durabilă, de vreo treizeci de ani, de

filosoful Ion Bălin, originar şi el din Maramureş, universitar în Bucureşti şi fost ambasador al României în Regatul Marocului. A fost, până la moartea sa prematură, omul cu cea mai îndelungată şi constantă influență asupra preocupărilor mele intelectuale. L-am cunoscut bine şi pe singurul geniu pe care (cred eu) l-am avut noi, românii, în a doua jumătate a veacului trecut, pe Constantin Noica. Eram acceptat la Păltiniş în preajma sa, aveam stabilit de către el un program de lecturi şi am primit cărți de-ale sale cu dedicație. În fine, am avut o şansă deosebită să-mi elaborez teza de doctorat sub îndrumarea profesorului Andrei Marga, la Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj. De la el s-a putut învăța ce înseamnă cercetare în filosofie şi singurul meu regret este acela că nu am avut ocazia să lucrez sub îndrumarea lui un timp mai îndelungat.

– Ați debutat editorial cu un volum de eseuri; „Întoarcerea Cassandrei”, după care aria volumelor publicate s-a diversificat: note de călătorie, analize politice, filosofie. Pe când şi un volum de proză sau poezie ?

– Am debutat revuistic cu un grupaj de poezie în „Tribuna” clujeană în martie 1973. În următorii doi ani am mai publicat versuri în diferite reviste, cam până la volumul unui… volum. Apoi am întrerupt brusc, deoarece am început să-i citesc temeinic pe filosofii de primă mărime, iar îndeletnicirea cu poezia părea o pierdere de timp. Ulterior, am mai scris poezie, intermitent. Nu ştiu dacă voi da o carte de poezie şi dacă da – când. De notat că şi filosoful D.D. Roşca, traducătorul lui Hegel în româneşte, după ce s-a pensionat de la catedră, pe la vreo optzeci de ani, s-a apucat din nou să scrie poezie, la fel ca în adolescență, înfruntând răbdător ironiile confraților. Am mai lucrat prin anii optzeci la un roman despre viața Sf. Apostol Pavel, roman pe care nu ştiu dacă îl voi termina vreodată.

– Iată-ne, după lungi aşteptări, în Uniunea Europeană. Libertatea de circulaţie a făcut posibil şi în cazul dvs. să puteţi participa la diverse manifestări, cum ar fi Conferinţa de la Lisabona de anul trecut şi alte manifestări similare din alte puncte ale globului. Credeţi că avem noi tăria şi forţa de a ne păstra şi impune valorile în faţa fenomenului globalizare ?

– Fără îndoială. De la Conferinţa de la Lisabona, despre care aţi amintit şi la care am participat în martie 2006, am rămas exact cu această impresie, că valenţele culturale ale naţiunilor sunt departe de a fi epuizate. Cred că noi, românii, ar trebui să luăm aminte la exemplul evreilor. Ei sunt în primele rânduri atunci când e vorba de globalizare, dar în acelaşi timp îşi păstrează cu demnitate şi fermitate un tezaur etnic şi confesional vechi de peste trei mii de ani. Să vă dau şi un exemplu concret. Un tânăr scriitor român originar de prin părţile Năsăudului, Gelu Vlaşin, a emigrat în Spania. La Madrid scrie literatură în limba română pentru numeroasa comunitate românească din Spania, şi scoate şi o revistă în limba română. Ştiu că tirajul revistei lui este mult mai mare decât al multor reviste din ţară. Iar pentru românii din ţară, acelaşi Gelu Vlaşin a creat un fenomen unic, o revista literară on-line, *reţeaua literară,* în care publică deja sute de scriitori.

– Ne place sau nu, România este o provincie, fie ea şi literară, în care etalonul de măsură va fi opera. Care credeţi că o să fie icebergul culturii româneşti reprezentativ într-o Europă Unită ?

– Foarte greu de spus. Sunt şi lucruri care ar putea fi considerate principial impredictibile. Interesant este că problema a fost pusă, cu diferenţe privind ţara, de către A. Comte, pe la 1830, anume ce specific ar putea să aducă fiecare naţiune într-un patrimoniu spiritual european comun. Sigur, Franţa şi Germania au, în afară de mari literaturi, şi o tradiţie filosofică şi muzică simfonică. Italia are şi arte plastice ş.a.m.d. Noi, ce avem noi? Nu cred că trebuie să fim complexaţi, de vreme ce noi i-am dat Europei pe Brâncuşi,

Enescu şi Cioran. Azi mai avem o anumită expresivitate folclorică, pe care vesticii o privesc mai mult ca pe o ciudăţenie. În literatură, conform unui detestabil obicei oriental, cei care au ajuns ceva şefi pe la instituţii de stat, de la Zaharia Stancu şi Beniuc până la Buzura, şi-au tradus cărţile pe bani publici şi le-au difuzat în Occident, dar rezultatele au fost nule. Încă o dată, este greu de spus când şi cu cine vom mai reuşi să ne adunăm puterile şi să dăm ceva relevant în plan european.

– Rămânând tot în sfera provincialului, vă supără sintagma de „scriitor de provincie”?

– Absolut deloc. Aş prefera totuşi: „scriitor ***din*** provincie”. Depinde cine sunt provincialii şi cine non-provincialii, „metropoliţii” vorba lui Burnar. Dacă opusul scriitorului din provincie este cel din Bucureşti, atunci trebuie să remarcăm că acesta beneficiază, adesea pe nedrept în raport cu talentul său, de un context cultural mai elevat şi mai stimulant, de o coterie mai solidară şi mai competitivă, de posibilităţi de mediere pentru impunerea operei mai multe şi aparent mai prestigioase etc. Şi la noi dar şi în alte ţări, în Franţa de exemplu, există o anume pretenţie implicită a capitalei de a avea ultimul cuvânt în materie de omologare culturală. Dacă Parisul a spus despre ceva că există, atunci acel ceva există, iar dacă Parisul a tăcut, s-ar putea ca acel ceva nici să nu existe.

– Credeţi că a reuşit omul nostru de cultură să-şi ridice capul din această sferă a provincialului ?

– Parafrazând pe cineva mare, aş spune că această calitate, de „provincial” în materie de literatură, este ca o stare de minorat cultural, pentru care vinovat este omul însuşi şi nimeni altcineva.

– Şi-a schimbat omul provincial mentalitatea ?

– Poate că da, în parte, dar ar trebui să şi-o schimbe într-o măsură mai mare. Cu alte cuvinte, în termenii de mai sus, ar trebui să facă tot ce depinde de el spre a ajunge la majoratul cultural. Condițiile îi sunt acuma favorabile. Bunăoară, faptul că învățământul universitar a devenit acuma un învățământ de masă are şi o parte bună, în sensul că produce o anumită nivelare, în care hegemonia capitalelor culturale tradiționale se estompează.

***– Înainte de aderare, europenii ne-au dat „cartonaşe roşii" la capitolul corupție, grupuri de interese. Suferă domeniul culturii de un asemenea flagel*?**

– Natural. Domeniul culturii, respectiv al literaturii nu este, nu are cum să fie mai bun decât societatea românească de azi în ansamblul ei. Mă abțin, totuşi, să dau exemple.

– Scriitorul român poate trăi în România numai din scris?

– În România au putut trăi numai din scris, şi încă au putut trăi foarte bine, numai acei scriitori care au adulat puterea comunistă. Talentul a devenit o problemă secundară. Sadoveanu (cel postbelic) l-a avut, alți proletcultişti mai puțin. Calitatea de scriitor era mai rară, era atestată de către puterea politică pe criterii extraliterare şi se bucura de un prestigiu deosebit, ceea ce presupunea privilegii pe măsură, venituri grase şi locuință cu chirie simbolică în vilă naționalizată. Există însă şi cazuri de scriitori care, prin anii şaptezeci, erau plătiți nu ca să scrie, ci ca să tacă. Petre Țuțea primea o pensie de la Uniunea Scriitorilor, fără să fi publicat nimic. Era ca un fel de recompensă indirectă pentru anii lungi de puşcărie politică pe care i-a făcut gratuit, dar şi o prețuire discretă a geniului său, ştiu asta sigur direct de la Nicu Filip, cel care era pe atunci juristul Uniunii Scriitorilor, un om extraordinar, care mă onorează în mod deosebit cu prietenia sa. Din pensia lui, nea Petrache mânca zilnic o friptură şi bea o sticlă de Riesling de Jidvei la restaurantul Uniunii de pe Calea Victoriei, după care vorbea năucitor, de se făcea o linişte respectuoasă în toată cârciuma. Apoi, tot pe atunci era o vreme de aur a boemei

literare, scriitori tineri şi promiţători, cu operă subţirică, îşi tocau nepăsători prin localuri celebre banii luaţi cu împrumut de la Fondul literar, în contul unor iluzorii viitoare cărţi, care de regulă nu mai erau scrise niciodată.

Azi, problema de a trăi din scris se pune altfel. Scriitorul care vrea să facă treaba asta, trebuie să se apuce să laude puterea la modul deşănţat prin presă, după care este posibil să primească cel mult o sinecură, un post fără muncă şi fără răspundere, cel mai ades undeva prin structurile Ministerului Culturii după care, la schimbarea guvernului, riscă să fie dat afară, fiind deci nevoit să o ia de la capăt. Aşa se face că noi avem o tradiţie îndelung verificată în materie de prostituţie intelectuală.

– Se tot vorbeşte despre „geografia literară". Poate fi acest ţinut nordic un punct distinct pe harta literară românească?

– Poate fi. Putem avea în vedere o lungă listă de nume cu o relativă greutate în acest sens. Mihai Olos a spus-o în mod repetat, că o viitoare renaştere spirituală a României se va produce inevitabil şi că aceasta va avea ca punct de plecare Maramureşul. Din păcate, de fiecare dată, mie mi-au scăpat argumentele pe care îşi întemeia viziunea.

– ***Din cele nouă cărţi editate, care vă sunt cu prioritate la suflet ? ...sau încă n-aţi scris-o ?***

– Aş putea spune că o prefer în mod deosebit pe cea intitulată ***Filosofia contemporană despre morala creştină*** apărută în 2002 la Editura fostului meu coleg de grupă din studenţie, Călin Vlasie, Paralela 45. Îmi pare a fi cea mai bine legată ideatic şi articulată hermeneutic.

– ***Se poate vorbi de o agendă a scriitorului Nicolae Iuga ? Ce proiecte aveţi ?***

– Am început să lucrez la o carte de filosofia istoriei, este vorba despre specificul cauzalităţii în istorie.

– Credeți în fenomenul de generație? A existat o „generație de aur" în perioada formării Dvs. ca scriitor ?

– Cred în solidaritatea sufletească a oamenilor de litere, indiferent de vârstă. Apoi, evidența îmi impune să admit că există şi ceea ce se numeşte „generație", definită deopotrivă şi prin vârstă şi prin spirit. Îmi amintesc că un extraordinar poet român modern, l-am numit aici pe Ioan Budai Deleanu, scrie la începutul ***Țiganiadei*** sale, că doară nici vestitul Omir (adică Homer) nu în peşteri ci în cetăți şi-a scris cânturile sale. Îmi pare clar că nu putem scrie prin peşteri, interioare sau exterioare, sau, dacă totuşi o facem, atunci consumăm disproporționat de multă energie, iar lucru iese prost, derizoriu, penibil şi sub un nivel minimal al percepției şi gustului public. Eu înțeleg prin „generație" pe omul de lângă mine, indiferent de vârstă, care mă ajută să scap de impresia apăsătoare de peşteră, care îmi dă sentimentul de siguranță şi de confort intelectual, care mă incită să gândesc şi îmi dă imboldul să pun pe hârtie ceea ce am gândit împreună. Fără asta nu cred că poate exista o literatură în genere. Mai cred şi că a existat o generație literară de aur în perioada formării mele, generația care s-a afirmat pe la sfârşitul anilor şaizeci, avându-l ca vârf de lance pe inimitabilul Nichita Stănescu. Ar putea fi cuprinşi aici scriitori mulți şi mari: Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Gheorghe Pituț, Ion Iuga, Mircea Dinescu, Ileana Mălăncioiu, Nicolae Breban, Augustin Buzura, Alexandru Ivasiuc, St. Bănulescu şi mulți, mulți alții. Nu ştiu dacă generația mea, a celor aflați acuma la ceva peste cincizeci de ani de viață, va reuşi în timp să dea aceeaşi impresie de forță individuală şi de grupare de forțe.

– Trăim vremuri în care se scrie mai mult decât se citeşte. Cunoaşteți vreo „rețetă" pentru echilibrarea acestui paradox ?

– Nu. Este o realitate tristă, care diminuează nemeritat puterea de impact spiritual a literaturii. Efectul negativ şi primejdios se va manifesta pe termen lung. Vom deveni tot mai mediocri spiritual,

deşi stăpânim poate mai multă informaţie decât generaţiile anterioare. Ne vom pricopsi, cred, cu o anumită imbecilitate de ordin moral. Am pierdut deja mult, nu ne mai putem asuma dilemele lui Dostoievski, ci trăim în secolul lui Harry Potter.

– ***Din acest colţ de ţară cum vedeţi fenomenul literar şi încotro credeţi că se-ndreaptă*** ?

– Nu cunosc literatura română contemporană atât de bine, încât să pot emite judecăţi care să vizeze ansamblul. Pe de altă parte, sunt de părere că este vorba de chestiuni care pot fi prevăzute foarte puţin, sau chiar deloc.

– ***Să ne învârtim niţel în sfera politicului. Domnule Iuga, am trăit într-un regim totalitar, regim în care unii analişti afirmă că: „scriitorii au mai multă putere deoarece aceştia devin uneltele de propagandă ale puterii". Cum comentaţi această poziţie a celor care o afirmă ?***

– Afirmaţia o consider în bună măsură adevărată. Am mai spus ceva în acest sens, atunci când am vorbit despre scriitorii care au căutat/caută să trăiască din scris.

– ***Şi-a găsit scriitorul Nicolae Iuga refugiu în spaţul virtual ?***

– Desigur, utilizez calculatorul, cu toate avantajele şi dezavantajele lui. Dimensiunea virtualului mai are pentru mine şi o conotaţie aparte, prin prisma specialităţii, ştiut fiind că filosofia poate fi privită, într-un fel, şi ca o sumă de speculaţii logice care poartă asupra posibilului. Mai este şi nevoia de a comunica cu prieteni şi colegi din străinătate, de a transmite texte pentru publicaţii, mai este şi obligaţia de serviciu, ca să-mi postez sumarele cursurilor şi întrebările pentru examene pe o pagină web. Atunci de ce nu aş accepta şi ideea de a publica literatură pe internet?

– ***Oare acest refugiu al unor scriitor în spaţul virtual este o metodă sănătoasă ? schimbă cu ceva mentalitatea cititorului ?***

– După felul în care este formulată întrebarea, cred că ați indus deja anumite rezerve. Am şi eu rezervele mele. S-ar putea ca amatorul de literatură pe Internet să caute să se informeze, nu să se formeze. Nu întâmplător se vorbeşte despre intrarea pe „chat”, gura păcătosului adevăr grăieşte. Într-adevăr, cea mai mare parte a dialogurilor de acest fel se înscriu în registrul unei flecăreli stupide şi penibile. Câtă depărtare față de genul epistolar!

– ***Se poate vorbi despre o concurență între spațul clasic şi cel virtual? Cine credeți că va avea câştig de cauză*** ?

– Cred că da. Se ştie că lumea de azi citeşte foarte puțin, între altele pentru că îşi pierde foarte mult timp cu calculatorul. S-ar putea ca într-un viitor oarecare cartea să fie complet abandonată ca instrument de lectură, să devină obiect de muzeu. Sper să nu trăiesc până atunci.

– ***Le-ați da vreun sfat tinerilor creatori ?***

– Nu. Ori de câte ori vine vorba de a da sfaturi, mă simt stânjenit. Îmi vine în minte o vorbă a lui La Rochefoucauld, care spune că bătrânii pot da sfaturi bune, atunci când nu mai pot da pilde rele. Aşa că eu, deocamdată, mă abțin.

– Vă mulțumesc.

Interviu apărut şi în revista Cetatea culturală (Cluj-Napoca), nr. 11, 2007, realizat de Pop Aurel.

A. REPERE BIOGRAFICE

Profesorul, filosoful şi eseistul **Nicolae Iuga** s-a născut la **12 iunie 1953** în Sălіştea de Sus, Maramureş.

Studii:

- Şcoala generală în comuna natală (1968);

- Liceul teoretic din Borşa (1973);

- Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Filosofie (1974-1978);

- Studii doctorale în cadrul Universității „Babeş-Bolyai" Cluj-Napoca (1998-2002);

- obține titlul de doctor în filosofie, cu teza *Etica creştină. Perspective de reconstrucție filosofică*, sub îndrumarea profesorului universitar dr. Andrei Marga, lucrare publicată ulterior sub titlul *Filosofia contemporană despre morala creştină*, Editura Paralela 45, Piteşti, 2002, cu o prefață de Andrei Marga (2002).

Activitate profesională:

1978-2000 – profesor titular, discipline socio-umane, la Colegiul Național „Dragoş Vodă" din Sighetu Marmației;

1990 – vicepreşedinte al Consiliului Județean Maramureş;

1991-1993 – inspector şcolar la Inspectoratul Şcolar Județean Maramureş;

1993-2000 – redactor şef la *Jurnalul de Sighet*;

1998-2005 – lector universitar doctor, cadru didactic asociat la Universitatea „Babeş-Bolyai” din Cluj-Napoca;

2000-2003 – lector universitar doctor la Facultatea de Ştiințe Umaniste, Politice şi Administrative a Universității de Vest „Vasile Goldiş” Arad – Filiala Baia Mare;

din **2003**-prezent – conferențiar universitar doctor, prodecan şi respectiv şef catedră la Facultatea de Ştiințe Umaniste, Politice şi Administrative a Universității de Vest „Vasile Goldiş” Arad – Filiala Baia Mare.

Activitate publicistică:

Debutează cu poezia *Elegie I* în revista *Tribuna* (Cluj), 15 mart. 1973.

Debut editorial: *Întoarcerea Casandrei* (eseuri), Editura Proema, Baia Mare, 1999.

Colaborări la reviste şi ziare din țară:

- peste 120 de studii, articole, cronici, recenzii publicate în reviste româneşti de cultură, precum: *Revista de Filosofie, Amfiteatru, Steaua, Astra, Familia, Tribuna, Contemporanul, Vatra* etc;
- peste 1000 de editoriale şi articole de atitudine publicate în presa săptămânală şi cotidiană.

A corespondat cu Elie Wiesel, laureat al Premiului Nobel pentru Pace în anul 1986; a tradus şi publicat o mare parte din opera acestuia.

Colaborări la reviste din străinătate:

- „Gracious Light” , New York (SUA)
- „Cahiers de psychologie politique”, Caen (France)

„Journal for the Study of Religions and Ideologies” (ISI databases).

Colaborări Radio: Colaborator permanent Radio „Europa Liberă” (1991-1993).

Colaborări TV:

- a realizat emisiuni la TV „Cinemar” Baia Mare (1999-2003);

- a realizat, în anul 2004, un film etnografic de o oră şi zece minute despre „Cimitirul vesel” de la Săpânța, film care a rulat, în mod repetat, pe TVR 1, TVR Cultural şi TVR Internațional;

- a colaborat cu TVR la realizarea, în martie-aprilie 2007, a unui ciclu de emisiuni („Semne”), care au fost difuzate şi pe TVR Internațional.

Membru în colegii de redacție/referent:

- „Gracious Light”, New York;
- „Nord Literar”, Baia Mare(redactor asociat);
- „Societate şi politică”, Arad;
- „Studii de ştiință şi cultură”, Arad;
- „Revista de Administrație Publică şi politici sociale”, Arad;
- „Paradigme” : revistă de atitudine, cercetare şi cultură editată de Universitatea de Vest „Vasile Goldiş” Arad.

Afiliere profesională:

- membru *Asociația Ziariştilor din România* (1992);
- membru în Societatea Română de Fenomenologie (2007);
- expert în *Registrul de evaluatori al ARACIS*;
- membru al *Centrului de Studii CIEM Madrid*;
- membru în *Consiliul ştiințific la Muzeul Județean Maramureş*;
- deputat în *Adunarea Eparhială a EOR a Maramureşului şi Sătmarului* (din 1997).

Nicolae Iuga - 60

Domenii de competență:

- FILOSOFIE: profesor de Filosofie, Istoria filosofiei, Etică şi deontologie, Filosofie politică, Filosofia culturii, Introducere în ştiințele sociale;

- JURNALISM: jurnalist de presă scrisă, cu activitate publicistică de peste douăzeci de ani, din care opt ani (1993-2001) în funcția de redactor şef la „Jurnalul de Sighet"; realizator de emisiuni la TV „Cinemar" Baia Mare (1999-2003).

Vizibilitate internă şi internațională/Prestigiu profesional:

- Autorul este inclus în baza de date EUPHIDAS (European Philosophical Database System);

- Este inclus în enciclopedia on-line a filosofiei româneşti;

- **NICOLAE IUGA** apare cu titlu de dicționar în: *Dicționarul biografic al literaturii române,* autor Aurel Sasu, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006, p. 810-811;
- Expert evaluator în Registrul de evaluatori al ARACIS;
- Cărțile lui Nicolae Iuga au fost citate în diverse reviste din țară şi străinătate, precum: *Tribuna* (Cluj, nr. 4/2002), *Observator cultural* (Bucureşti, nr. 4/2004), *Adevărul literar şi artistic* (Bucureşti, nr. 17/2005), *Convorbiri literare* (Iaşi nr. 3/2008), *Sfera politicii* (Bucureşti, nr. 150/2010), *Gracious Light* (New York, nr. 3/2002, nr. 1/2003, nr. 2/2003, nr. 4/2005), în vol. *The Tallest Wooden Church,* Detroit, 2003;
- Autorul este inclus în baza de date EUPHIDAS (European Philosophical Database System);
- Membru al CIEM Madrid;
- Cartea intitulată ***Bisericile creştine tradiționale spre o Etică globală*** (Ed. Grinta, Cluj, 2006) a fost achiziționată de Biblioteca Indiana University, Bloomington, SUA;

- Cartea intitulată ***Un muzeu de caricaturi : analize politice*** (Ed. Grinta, Cluj, 2007) a fost achiziționată de către Standford University, SUA și de către Biblioteca Națională a Australiei, (vezi: Bookmark, http://trove.nla.gov.au/work153631787);
- Mai multe cărți aparținând autorului sunt menționate în catalogul internațional online WorldCat (www.worldcat.org);
- Numeroase articole ale autorului au fost incluse, prin reproducere integrală, în BDI *Central and Eastern European Online Library,* Frankfurt, Germania, precum și în alte BDI;
- A fost invitat și a participat la un Congres științific internațional, la Lisabona între 25-26 martie 2006, congres organizat de către Universitatea Independentă din Lisabona și Centrul de Studii „Fernando Pessoa";
- Colaborează la reviste din străinătate, respectiv reviste cotate ISI.

Activitatea de cercetare/Granturi:

- A susținut conferințe privind prevenirea traficului de ființe umane, în perioada ianuarie-iunie 2005, în cadrul Proiectului IP29310 finanțat de Secour Catolique (Franța);

- Grantul internațional intitulat: *De la surse la resurse,* External Actions of the European Community, finanțare PHARE, grant consacrat cooperării culturale transfrontaliere România – Ucraina. (În calitate de expert-evaluator);

- Este inclus cu lucrarea *Essais sur les racines de l'esoterisme dans la philosophie antique* în planul de cercetare al CIEM Madrid pe anul 2007;

- Membru în echipa Proiectului Istoria presei din România în date (în derulare 2008-2009);

Diplome, premii:

2000, sept. – Premiu acordat de Editura *Proema* pentru cartea ***Etica creştină privită dinspre filosofie***; DIPLOMA 005

2002, ian. – Diplomă de excelenţă acordată de URdT „Dacia”, „pentru promovarea valorilor culturale şi spirituale ale românilor din dreapta Tisei”;

2002, mart. – Titlul de Cetăţean de Onoare al comunei Apşa de Jos (Zacarpatia – Ucraina); DIPLOMA 013

2003, mai – Certificat de recunoaştere a contribuţiei la dezvoltarea durabilă a comunităţii locale „pentru realizări deosebite în domeniul proiectelor comunitare în perioada 2000-2002"; DIPLOMA 001

2003, sept. – Diplomă de excelență acordată de Primăria şi Consiliul Local Sighetu Marmației, „pentru întreaga activitate cultural-educativă desfăşurată în perioada 2002-2003”; DIPLOMA 014

2003, dec. – Diplomă academică acordată de Senatul Universității de Vest „Vasile Goldiş”, în cadrul Galei premiilor academice 2003, pentru lucrarea ***De ce rămânem creştini; Culpabilizarea Bisericii catolice*** şi întreaga activitatea ştiințifică desfăşurată; DIPLOMA 015

2004, dec. – Diplomă acordată în cadrul Galei Premiilor Academice 2004, pentru toată activitatea ştiinţifică desfăşurată de-a lungul întregului an, cât şi pentru lucrarea ***Teologia lui Dumitru Stăniloaie în contextul spiritualităţii europene contemporane***; DIPLOMA 012

UNIVERSITATEA DE VEST „VASILE GOLDIŞ"
IQNet
GALA PREMIILOR ACADEMICE 2004
Diplomă
Se acordă domnului/doamnei Conf. Univ. Dr. NICOLAE IUGA pentru activitatea ştiinţifică desfăşurată în anul 2004 şi lucrarea Teologia lui Dumitru Stăniloaie în contextul spiritualităţii europene contemporane.
ARAD - 17.XII.2004
RECTOR
PROF. UNIV. DR. AUREL ARDELEAN

2006, iun. – Diplomă acordată în cadrul Zilelor Academice Arădene – 2006, ediţia a XVI-a, „pentru activitatea ştiinţifică şi comunicarea prezentată"; DIPLOMA 008

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAŢIEI ŞI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA DE VEST "VASILE GOLDIŞ" din ARAD
IQNet
ZILELE ACADEMICE ARĂDENE - 2006
Diplomă
Se acordă domnului / doamnei IUGA NICOLAE pentru activitatea ştiinţifică şi comunicarea prezentată în cadrul "ZILELOR ACADEMICE ARĂDENE" - ediţia XVI-a, 12-14 V 2006.
ARAD - 12.V.2006
RECTOR
Prof. univ. dr. AUREL ARDELEAN

2006, nov. – Diplomă acordată de Editura *Grinta* cu ocazia celei de a treia ediții a „Salonului editurii transilvane” Cluj-Napoca, cu prilejul sărbătoririi a cinci ani de la înființare; DIPLOMA 006

2006, dec. - Diplomă acordată de Universitatea de Vest „Vasile Goldiş” Arad, în cadrul Galei Premiilor Academice 2006; DIPLOMA 003

2007, dec. – Diplomă acordată de Universitatea de Vest „Vasile Goldiş” Arad, în cadrul Galei Premiilor Academice 2007, „pentru merite excepționale în activitatea publicistică şi de cercetare ştiințifică în anul 2007”; DIPLOMA 004

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ŞI TINERETULUI
UNIVERSITATEA DE VEST "VASILE GOLDIŞ" din ARAD

GALA PREMIILOR ACADEMICE 2007

Diplomă

Se acordă domnului/doamnei Conf. Univ. Dr. NICOLAE IUGA
pentru merite excepționale în activitatea publicistică şi de cercetare ştiințifică în anul 2007.

ARAD,
21.XII.2007

RECTOR,
Prof. Univ. Dr. Aurel Ardelean

2008, mai – Diplomă acordată de Universitatea de Vest „Vasile Goldiş” Arad, cu ocazia Zilelor Academice Arădene, „pentru activitatea ştiințifică şi comunicarea prezentată”; DIPLOMA 002

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ŞI TINERETULUI
UNIVERSITATEA DE VEST "VASILE GOLDIŞ" din ARAD

ZILELE ACADEMICE ARĂDENE 2008

Diplomă

Se acordă domnului / doamnei IUGA NICOLAE
pentru activitatea ştiințifică şi comunicarea prezentată în cadrul "ZILELOR ACADEMICE ARĂDENE" ediția a XVIII-a, 16-18 mai 2008.

ARAD, 16.05.2008

RECTOR
Prof. univ. dr. AUREL ARDELEAN

2009, dec. – Diplomă acordată în cadrul Galei Premiilor Academice 2009, „pentru merite excepționale în activitatea publicistică şi de cercetare ştiințifică în anul 2009”; DIPLOMA 009

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ŞI INOVĂRII
UNIVERSITATEA DE VEST "VASILE GOLDIŞ" din ARAD
FUNDAȚIA UNIVERSITARĂ "VASILE GOLDIŞ"

IQNet

GALA PREMIILOR ACADEMICE 2009

Diplomă

Se acordă domnului/doamnei Conf. univ. dr. NICOLAE IUGA
pentru merite excepționale în activitatea publicistică şi de cercetare ştiințifică în anul 2009

ARAD, 18 XII 2009

RECTOR,
Prof. univ. dr. Aurel Ardelean

2011, mai – Diplomă de participare la Conferința Internațională *International Cultural Cooperation* din cadrul celei de-a XXI-a ediții a „Zilelor Academice Arădene”; DIPLOMA 010

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ŞI SPORTULUI
UNIVERSITATEA DE VEST „VASILE GOLDIŞ" din ARAD
A XXI-A EDIȚIE A „ZILELOR ACADEMICE ARĂDENE"

DIPLOMĂ DE PARTICIPARE

Se acordă domnului/doamnei NICOLAE IUGA pentru comunicarea ştiințifică/poster prezentat/ă la Conferința Internațională INTERNATIONAL CULTURAL COOPERATION, din cadrul celei de-a XXI-a ediții a „Zilelor Academice Arădene", 20-22 mai 2011, Arad.

RECTOR,
Prof. univ. dr. Aurel ARDELEAN

Nr. 9 din 20.05 2011

Comunicări ştiinţifice/Conferinţe (selectiv):

A fost prezent cu comunicări la sesiuni ştiinţifice organizate de diverse universităţi sau instituţii de cercetare, unde a prezentat lucrările:

- ***Kant şi creştinismul*** (Universitatea „Vasile Goldiş" Arad, 2001);
- ***Nihilismul lui Fr. Nietzsche*** (Universitatea „Vasile Goldiş" Arad, 2002);
- ***Ecumenismul creştin şi unificarea europeană*** (Universitatea „Vasile Goldiş" Arad, 2003);
- ***Teologia lui Dumitru Stăniloaie în context european contemporan*** (Universitatea „Vasile Goldiş" Arad, 2004);
- ***Problema legitimării statului la Platon si Aristotel*** (Universitatea „Vasile Goldiş" Arad, 2005);
- ***Despre simbolistica iniţierii în riturile arhaice*** (Universitatea Independentă din Lisabona şi Centrul de Studii „Fernando Pessoa", 2006);
- ***Hans Kung şi Etica globală*** (Universitatea „Vasile Goldiş" Arad, 2006);
- ***Centenar Mircea Eliade*** (Universitatea „Vasile Goldiş" Arad, 2007);
- octombrie 2007-iunie 2008, în cadrul Proiectului internaţional „De la surse la resurse", a susţinut în Transcarpatia (Ucraina) un ciclu de opt conferinţe despre ***Diplomele maramureşene;***
- ***Presa românească din Maramureş în perioada interbelică*** (Congres Naţional de Istorie a Presei, organizat de ARIP, Arad, martie 2008);

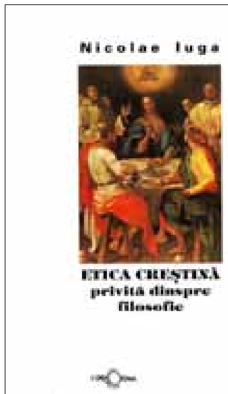
- ***Iraționalul în istorie*** („Universitatea „Vasile Goldiş” Arad, mai 2008).
- ***Politica ziarului „Poporul”, ian – mai 1945, Sighetu Marmației*** (Congresul Internațional de Istorie a Presei, Univ. „Petre Andrei”, Iaşi, 2-4 aprilie 2009);
- ***Engleza – lingua franca?*** (Universitatea „Vasile Goldiş”, Arad, 14 mai 2010);
- ***The Concept of „New Antisemitism” in Contemporary French Essays*** (Universitatea „Vasile Goldiş”, Arad, 20-22 mai 2011);
- ***Românii din Transcarpatia – Ucraina*** (Colocviul Internațional „Europa – centru şi margine”, Arad, 16-17 iunie 2011).

B. BIBLIOGRAFIA OPEREI

VOLUME:

Întoarcerea Casandrei : publicistică politică. Baia Mare : Proema, 1999. 337 p.

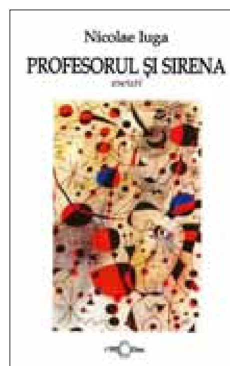
Etica creştină privită dinspre filosofie. Cuvânt înainte de Prof. dr. Ion Bălin ; Consilier editorial: conf. univ. dr. Vasile Latiş ; Redactor de carte: prof. Vasile Radu Ghenceanu. Baia Mare : Proema, 2000. 207 p.

„*Avem bucuria de a medita în marginea unei cărți în sensul înalt al termenului. Cu rigoare apodictică şi farmec semantic, Nicolae Iuga ne propune un proiect de reconstrucție a eticii creştine dintr-o deschidere filosofică.*

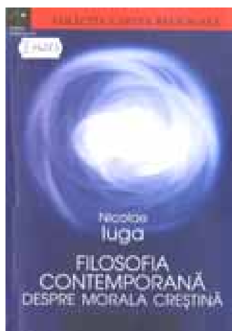
Este un act de temeritate a gândirii să încerci reaşezarea comportamentului moral şi al reflecției etice pe principiul iubirii, într-o vreme de domnie glacială, halucinantă, stearpă, a <<obiectivității>> pozitiviste.

Cartea lui Nicolae Iuga încântă şi seduce, dar şi constrânge intelectual, precum un silogism.”

Dr. Ion Bălin, cop. IV

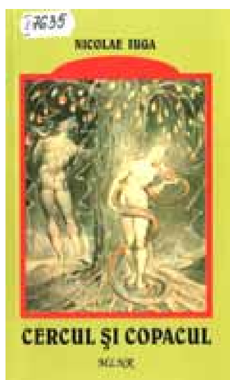
Profesorul şi sirena : eseuri. Cu o prefaţă de V.R. Ghenceanu. Baia Mare : Proema, 2001. 123 p.

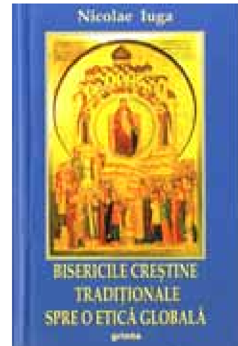
Filosofia contemporană despre morala creştină. Prefaţă de Andrei Marga. Piteşti : Paralela 45, 2002. 159 p. (Colecţia Cartea religioasă).

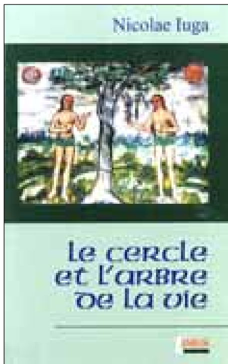
La porţile occidentului : jurnal de călătorie. Cu o prefaţă de V.R. Ghenceanu. Baia Mare : Proema, 2003. 167 p.

Cercul şi copacul : repere pentru o monografie a esotericului. Cuvânt înainte de Nicu Filip ; Postfaţă de dr. Viorel Dănacu. Bucureşti : Marea Lojă Naţională a României, 2005. 120 p. COPERTA 008

Bisericile creştine tradiționale spre o etică globală. Cluj-Napoca : Grinta, 2006. 147 p.

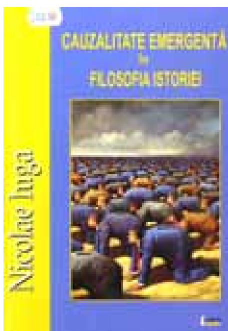

Le Cercle et l'Arbre de la Vie : essais sur les racines de l'ésotérisme dans la philosophie antique. Version française: Crina Voinaghi. Cluj-Napoca : Editura Limes, 2007. 105 p. (Colecția Paradigme).

Un muzeu de caricaturi : analize politice. Cluj-Napoca : Grinta, 2007. 188 p.

„Nicolae Iuga face proba unei remarcabile culturi teoretice, consacrându-se drept unul dintre cei mai competenți analişti ai evoluțiilor din diferite domenii pe care îi avem în România, în momentul de față.”

Andrei Marga, cop. IV

Cauzalitate emergentă în Filosofia istoriei. Cluj : Limes, 2008, 169 p. (Colecția Paradigme).

Dumnezeu şi mersul istoriei. Cluj-Napoca : Limes, 2010. 156 p. (Colecția Eseuri).

Securitatea, Cezarul şi sfoara de câlți a lui Elie Wiesel : eseu memorialistic. Cluj-Napoca : Limes, 2012. 118 p. : anexe. (Colecția Paraliteraria).

VOLUME ÎNGRIJITE, PREFAȚATE ŞI/SAU POSTFAȚATE:

Hassan II, rege al Marocului. **Confesiuni, mesaje, interviuri**. Ediție îngrijită de Nicolae Iuga. Baia Mare : Proema, 1999.

Hassan II, rege al Marocului. **Iubire şi credință**. [Ediție îngrijită de Nicolae Iuga, V.R. Ghenceanu]. Bucureşti : Nemira, 2000.

Codul lui Hammurabi. [Postfață de Nicolae Iuga]. Baia Mare : Proema, 2001.

Hassan II, rege al Marocului. **Marşul Verde**. Ediție îngrijită de V.R. Ghenceanu, N. Iuga. Bucureşti : Nemira, 2001.

Ulian, Petru. **Săpânța** : **Cimitirul Vesel unde morții povestesc**. [Prefață de Nicolae Iuga]. Cluj-Napoca : Grinta, 2005.

Luțai, Vasile. **Lacrimi**. [Prefață de Nicolae Iuga]. Cluj-Napoca : Grinta, 2006.

Latiş, Vasile ; Ciuban, Gavril. **Vasile Latiş şi Gavril Ciuban în Viața de Aer**. Îngrijitorii volumului şi ai textelor: Gavril Ciuban, Nicolae Iuga şi Marian Nicolae Tomi. Cluj-Napoca : Grinta, 2009.

Man, Grigore. **Litiera cu muze : repere culturale**. [Prefață de Nicolae Iuga]. Baia Mare : Eurotip, 2010.

Pop Demireş, Gheorghe. **Ce a vrut să spună autorul?** ; Prefață de Nicolae Iuga. Cluj-Napoca : Grinta, 2013.

POEZII, STUDII, ARTICOLE, ESEURI:

În volume:

Motiv mioritic ; Făptură şi cuvînt : [versuri]. În: **Nord '75** : pagini maramureşene. Baia Mare, 1975, p. 76-77.

Codul lui Hammurabi – un bun cultural al întregii umanități. În: **Codul lui Hammurabi**. Baia Mare : Proema, 2001, p. 58-62.

Fragmente dintr-un dialog : [cu Constantin Noica]. În: Brumaru, Aurel Ion ; Gogea, Vasile. **Repere ale gândirii româneşti**. Cluj-Napoca : Grinta, 2003, p. 97-98.

Dovezi ale permanenței şi continuității poporului român în „Diplomele maramureşene”. În: **„Ămbele Vişae” 640 ani**. [Vol. 1]: Lucrările celui dintâi Simpozion de istorie a Ținutului Vişaelor. Vişeu de Sus, 2005, p. 21-22.

Epitafurile de la Săpânța. În: Ulian, Petru. **Săpânța** : Cimitirul Vesel unde morții povestesc. Cluj-Napoca : Grinta, 2005, p. 9-10.

Teofania prin poezie. În: Luțai, Vasile. **Lacrimi**. Cluj-Napoca : Grinta, 2006, p. 7-8.

Problema legitimării statului la Platon şi Aristotel. În: **Omagiu profesorului Nicolae V. Dură la 60 de ani**. Constanţa : Editura arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, 2006, p. 513-519.

Forme de servitute simbolică în Maramureşul feudal. În: **„Ămbele Vişae”**. Vol. 2 : Lucrările celui de-al doilea Simpozion de istorie şi cultură a Vişeelor Maramureşului. Baia Mare : Eurotip, 2007, p. 11-13.

Moshe Idel, Maimonide and the Jewis Mysticism. În: Essays in honor Moshe Idel. Cluj-Napoca : Provopress, 2008.

Elemente de civilizaţie medievală românească în bazinul Tisei superioare – după Diplomele maramureşene. În: **„Ămbele Vişae”**. Vol. 3: Comunicările celui de-al treilea Simpozion de istorie şi cultură a Vişeelor Maramureşului. Baia Mare : Eurotip, 2009, p. 32-41.

Începuturile scrisului în limba română. În: Man, Vasile. **Europa : centru şi margine – cooperare culturală transfrontalieră**. Arad : Gutenberg Univers, 2011.

În periodice:

1973

Elegie I : [versuri]. Tribuna (Cluj-Napoca), 17, nr. 13, 29 mart. 1973, p. 15.

Cuvînt despre ţară : [versuri]. Pentru socialism, 23, nr. 5979, 21 apr. 1973, p. 3.

Făptură şi cuvînt : [versuri]. Pentru socialism, 23, nr. 5146, 3 nov. 1973, p. 3.

Motiv mioritic : [versuri]. Pentru socialism, 23, nr. 6183, 16 dec. 1973, p. 3.

1983

Diplomele maramureşene. Tribuna (Cluj-Napoca), 27, nr. 22, 2 iun. 1983, p. 3.

1984

Fenomenologia eticului în romanul anilor 70. Steaua (Cluj-Napoca), 35, nr. 6, iun. 1984, p. 4, 33.

1985

Un Diogene moldav. Steaua (Cluj-Napoca), 36, nr. 6, iun. 1985, p. 15, 60.

1986

Eminescu – spirit antidogmatic. Pentru socialism, 37, nr. 9387, 11 ian. 1986, p. 3.

Eminescu – spirit metafizic? Steaua (Cluj-Napoca), 37, nr. 1, ian. 1986, p. 18-19.

Actele lui homo-ficus. Steaua (Cluj-Napoca), 37, nr. 12, dec. 1986, p. 42.

1987

Despre Diplomele Maramureşene. Astra (Braşov), nr. 2, 1987.

1988

Wiesel, Elie. ***În depărtare, amurgul*** : [Fragment de roman]. În româneşte de Nicolae Iuga. Steaua, 39, nr. 9, sept. 1988, p. 46-47.

Elie Wiesel. Steaua (Cluj-Napoca), 39, nr. 9, sept. 1988, p. 46.

1989

Hyperion. Pentru socialism, 40, nr. 10405, 22 apr. 1989, p. 4.

1991

Gheorghe Chivu (1912-1986) : Remember. Graiul Maramureşului, 3, nr. 398-399, 12 apr. 1991, p. 4.

1992

Umbra lui Bartok la Moisei. Dreptatea, 24, nr. 631, 7 iul. 1992, p. 2.

Ce se va întîmpla cu fostul penitenciar politic din Sighetu Marmației*?* Dreptatea, 24, nr. 654, 7 aug. 1992, p. 2.

1994

Ieremia Lenghel : profil literar. Jurnalul de Sighet, nr. 86, sept. 1994.

1995

Mihai Olos : în lectură filosofică. Almar, 2, nr. 2, ian. 1995, p. 2.

1996

Etica lui Kant: Un comentariu asupra postulatelor (II). Archeus, 2, nr. 4-6, apr.-iun. 1996, p. 8.

1997

De la Pitagora la Stravinski : prolegomene la o „poietică" muzicală*.* Archeus, 3, nr. 1-2, ian.-febr. 1997, p. 3.

Basmul şi silogismul. Archeus, 1, nr. 3 (17), dec. 1997, p. 12-15.

O ilustrare poetică a creativității. Astra (Braşov), nr. 1-4, 1997.

1998

Grafomania : (o maladie mai gravă decât beția de cuvinte). Archeus, 2, nr. 2 (19), oct. 1998, p. 59-61.

1999

Două milenii de creştinism : Fundamentele creştine ale eticii (fragmente). Archeus, 3, nr. 3-4 (22-23), dec. 1999, p. 42-50.

2000

Sensul suferinței şi al iubirii : frânturi filosofice*.* Archeus, 4, nr. 1-2 (24-25), iun. 2000, p. 143-147.

Fundamentele creştine ale eticii. Astra (Braşov), nr. 3, 2000.

2001

Kant în Tradiția eticii creştine. Millenium, 1, nr. 5, sept. 2001, p. 19-23.

Recuperarea spiritului de la Peri. Familia română (Oradea), 3, nr. 3-4, sept.-dec. 2001, p. 19.

„New Age” (I). Millenium, 1, nr. 6, oct. 2001, p. 44-45.

Nietzsche şi anticreştinismul. Archeus, 5, nr. 3 (28), dec. 2001, p. 17-23.

Kant şi creştinismul. Studia Universitatis Vasile Goldiş Arad, seria Ştiințe socio-umane, nr. 12, 2001.

2002

Dezvrăjirea şi decreştinarea lumii. Memoria Ethnologica, 2, nr. 2-3, febr.-iun. 2002, p. 292-294.

Contribuții la istoria Episcopiei Ortodoxe a Maramureşului (I). Noul Millenium, 2, nr. 2-3 (10-11), mart.-apr. 2002, p. 51-57.

Avatarurile ecumenismului (I). Informația zilei, 2, nr. 183, 13 mai 2002, p. 4.

Avatarurile ecumenismului (II). Informația zilei, 2, nr. 184, 14 mai 2002, p. 4.

Moartea ca reînviere prin carte. Informația zilei, 2, nr. 185, 15 mai 2002, p. 10.

Despre culpabilizarea ortodoxiei (I). Informația zilei, 2, nr. 191, 22 mai 2002, p. 4.

Despre culpabilizarea ortodoxiei (II). Informația zilei, 2, nr. 192, 23 mai 2002, p. 4.

O prostie periculoasă. Informația zilei, 2, nr. 204, 6 iun. 2002, p. 4.

De ce Sighetul nu are un ziar propriu? Informația zilei, 2, nr. 206, 8 iun. 2002, p. 4.

De ce rămînem creştini? (I). Informația zilei, 2, nr. 216, 20 iun. 2002, p. 4.

De ce rămînem creştini? (II). Informația zilei, 2, nr. 217, 21 iun. 2002, p. 4.

Despre revendicarea bisericilor (I). Informația zilei, 2, nr. 233, 10 iul. 2002, p. 4.

Despre revendicarea bisericilor (II). Informația zilei, 2, nr. 234, 11 iul. 2002, p. 4.

Vocația turnătoriei la români. Informația zilei, 2, nr. 251, 31 iul. 2002, p. 4.

Moartea ca trecere pe pod. Memoria ethnologica, 2, nr. 4-5, iul.-dec. 2002, p. 534-535.

Să lăsăm morții în pace. Informația zilei, 2, nr. 254, 3 aug. 2002, p. 4.

Tony Judt în vîrful grămezii. Informația zilei, 2, nr. 263, 14 aug. 2002, p. 4.

Fratele fiului risipitor. Informația zilei, 2, nr. 269, 21 aug. 2002, p. 4.

Hâncu şi Dâncu. Informația zilei, 2, nr. 274, 27 aug. 2002, p. 4.

Repetenți la istoria României (I). Informația zilei, 2, nr. 279, 2 sept. 2002, p. 4.

Repetenți la istoria României (I). Informația zilei, 2, nr. 280, 3 sept. 2002, p. 4.

Despre imagologia morții. Informația zilei, 2, nr. 309, 7 oct. 2002, p. 4.

Cercul şi copacul. Mişcarea literară (Bistrița), nr. 2, 2002.

De ce rămânem creştini? Lumina lină = Gracious Light (New York), nr. 4, 2002.

Moartea ca trecere pe pod. Mişcarea literară (Bistrița), nr. 3-4, 2002.

Nihilismul lui Fr. Nietzsche. Studia Universitatis Vasile Goldiş Arad, nr. 13, 2002.

2003

Despre trei forme de rezistență : eseu. Jurnalul de Vineri, 1, nr. 9, 10-16 ian. 2003, p. 7.

O „istorie" a satului Apşa de Mijloc. Memoria ethnologica, 3, nr. 6-7, ian.-iun. 2003, p. 641.

Despre tragic, pe româneşte (I) : eseu. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 13, 7-13 febr. 2003, p. 8.

De musica (1) : eseu. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 13, 7-13 mart.. 2003, p. 7.

Laudatio : [discurs rostit cu ocazia înmânării diplomei de onoare acordată IPS Justinian Chira Maramureşeanul de către Universitatea „Vasile Goldiş"]. Glasul Maramureşului, 7, nr. 1867, 30 mai 2003, p. 4.

Ateliere-şcoală pentru viitorii jurnalişti. Noi (Baia Mare), 5, nr. 8, mai 2003, p. 1.

Cât de postmoderni suntem? Nord Literar, 1, nr. 1, iun. 2003, p. 9.

O expoziție Vasile Trifu la Constanța. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 38, 8-14 aug. 2003, p. 7.

Scurtissimă reflecție despre „veşnicie" : lui Al. Peterliceanu. Nord Literar, 1, nr. 6-7, nov.-dec. 2003, p. 11.

Câteva mituri animatoare ale Greco-catolicismului contemporan. Ortodoxia maramureşeană, 8, nr. 8, 2003, p. 61-66.

Despre culpabilizarea Bisericii Catolice. Lumina lină = Gracious Light (New York), nr. 3, 2003.

Românii din Ungaria – aspecte şcolare şi confesionale. România km 0, 4, nr. 1-2 (6-7), 2003, p. 102-104.

Teologia lui Dumitru Stăniloaie în context european contemporan. Studia Universitatis Vasile Goldiş Arad, nr. 13, 2003.

2004

Teologia lui Dumitru Stăniloaie în contextul spiritualităţii europene contemporane. Nord literar, 2, nr. 7-8 (14-15), iul.-aug. 2004, p. 18-19.

Casele de lemn din Maramureş. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 95, 24-30 sept. 2004, p. 10.

Sfântul Ştefan cel Mare şi Maramureşul în lumina diplomelor maramureşene. Graiul Maramureşului, 16, nr. 4486, 30 dec. 2004, p. 4.

Ultima lansare de carte. Archeus, 8, nr. 1 (30), dec. 2004, p. 51.

Sfântul Ştefan cel Mare şi Maramureşul în lumina Diplomelor maramureşene. Ortodoxia maramureşeană, 9, nr. 9, 2004, p. 51-52.

2005

În căutarea coloanelor. Nord literar, 3, nr. 4 (23), apr. 2005, p. 11.

Constantin Brâncuşi – simboluri funerare arhaice şi Coloana fără sfârşit. Memoria ethnologica, 5, nr. 16-17, iul.-dec. 2005, p. 1590-1593.

Sören Kierkegaard în evoluţia eticii (I). Nord Literar, 3, nr. 11-12 (30-31), nov.-dec. 2005, p. 18.

Epitafurile de la Săpânţa. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 156, 9-15 dec. 2005, p. 10.

Despre tragic, pe româneşte. Mişcarea literară, 4, nr. 3-4, 2005, p. 79-80.

Problema legitimării statului la Platon şi Aristotel. Studia Universitatis Vasile Goldiş Arad, nr. 15, 2005.

2006

Cimitirul Vesel într-o nouă carte. Graiul Maramureşului, 17, nr. 4801, 9 ian. 2006, p. 7.

Sören Kierkegaard în evoluția eticii (II). Nord Literar, 4, nr. 1, ian. 2006, p. 12.

Sören Kierkegaard în evoluția eticii (III). Nord Literar, 4, nr. 2, febr. 2006, p. 13.

Jean Bălin. Graiul Maramureşului, 18, nr. 4874, 4 apr. 2006, p. 2.

Mormântul este gol. Nord Literar, 4, nr. 11-12 (42-43), nov.-dec. 2006, p. 20.

Brâncuşi – Simboluri funerare arhaice. Lumina lină = Gracious Light (New York), nr. 2, 2006.

Despre tragic, pe româneşte. Mişcarea literară (Bistrița), nr. 16, 2006.

La psychologie des mystes dans l'Egypte antique selon Hérodote. Cahiers de psychologie politique (Univ. Caen, France), nr. 9, 2006.

Soeren Kierkegaard în evoluția eticii. Studii de ştiință şi cultură (Arad), nr. 4, 2006.

2007

Şeful securității rostea „Tatăl nostru" : Misterul Revoluției la Sighetu Marmației. Glasul Maramureşului, 11, nr. 3259, 20 dec. 2007, p. 7.

Centenar Mircea Eliade. Studii de ştiință şi cultură (Arad), nr. 1, 2007.

„Călăuza” lui Maimonide. Studia Iudaica (Arad), nr. 2, 2007.

Centenar Mircea Eliade. Societate şi politică (Arad), nr. 1, 2007.

Mormântul este gol. Mişcarea literară (Bistriţa), nr. 1 (24), 2007.

Moshe Idel, Maimonide şi mistica evreiască. Journal for the Study of Religions and Ideologies, ISI databases, nr. 18, winter 2007.

O provocare la adresa filosofiei feministe. Societate şi politică (Arad), nr. 2, 2007.

Teologia lui D. Stăniloaie. Lumina lină = Gracious Light (New York), nr. 2, 2007.

2008

Vasile Latiş : (1934-2007). Citadela (Satu Mare), 2, nr. 1 (4), ian. 2008, p. 7.

O schiţă a fenomenologiei eticului în romanul românesc al anilor ’70. Nord Literar, 6, nr. 2 (57), febr. 2008, p. 10, 14; Cetatea culturală, 9, nr. 3 (75), mart. 2008, p. 11-16.

Ion Bălin : (1947-2006). Citadela (Satu Mare), 2, nr. 2-3 (5-6), mart.-iun. 2008, p. 43.

Un Don Quijote postmodern. Citadela (Satu Mare), 2, nr. 4-5 (7-8), iul.-sept. 2008, p. 33.

Lighea lui Lampedusa în trei lecturi româneşti : [exegeză]. Nord Literar, 6, nr. 10 (65), oct. 2008, p. 12; Studii de ştiinţă şi cultură (Arad), nr. 2 (13), 2008, p. 63-67.

Andrei Şaguna despre traducerea Bibliei. Citadela (Satu Mare), 2, nr. 6-7 (9-10), oct.-dec. 2008, p. 42; Studii de ştiinţă şi cultură (Arad), nr. 1 (16), 2009.

Elemente de civilizație medievală românească în bazinul Tisei superioare. Studii de ştiință şi cultură (Arad), nr. 3 (14), 2008; Paradigme (Baia Mare), 1, nr. 1, mart. 2009, p. 15-20.

Problema legitimării statului la Platon şi Aristotel. Societate şi politică (Arad), nr. 1, 2008, p. 89-109.

Religion and Ethnicity with S.P. Huntington. Societate şi politică (Arad), nr. 2, 2008.

Un roman la Madrid: Adrian Mac Liman. Studii de ştiință şi cultură (Arad), nr. 1 (12), 2008.

2009

Despre Cip-uri. Informația zilei de Maramureş, 9, nr. 2260, 27 febr. 2009, p. 7.

Centura de spânzurare. Informația zilei de Maramureş, 9, nr. 2272, 13 mart. 2009, p. 4.

Dezincriminarea incestului. Informația zilei de Maramureş, 9, nr. 2297, 11-12 apr. 2009, p. 4.

Oameni buni, opriți fascizarea României. Informația zilei de Maramureş, 9, nr. 2438, 26 sept. 2009, p. 4.

Ecumenism şi catolicism în concepția lui Hans Kung. Studii de ştiință şi cultură (Arad), nr. 4 (19), 2009.

Harmonius and discordant elements in the Symphony of the Romanian Orthodox Church – the Romanian State after December 1989. Journal for the Study of Religions and Ideologies, Vol. 8, nr. 24, 2009.

2010

Povara muzelor (I). Informația zilei de Maramureş, 10, nr. 2546, 4 febr. 2010, p. 4.

Povara muzelor (II). Informația zilei de Maramureş, 10, nr. 2548, 6-7 febr. 2010, p. 4.

Retorica beligeranței. Studii de ştiință şi cultură (Arad), nr. 3 (22), 2010, p. 145-155.

Statutul limbii engleze si poziția globală a SUA. Studii de ştiință şi cultură (Arad), nr. 2 (21), 2010.

2011

Un vis cu poetul Ion Burnar. Graiul Maramureşului, 23, nr. 6581, 29 oct. 2011, p. 6.

2012

Un filosof neotomist: românul Ioan Miclea (1902-1982). Poesis (Satu Mare), 23, nr. 4-5-6 (255-257), apr.-mai-iun. 2012, p. 126-128.

Issues of legitimizing political power. The public Administration and Social Policies Review (Arad), nr. 9, dec. 2012.

Condiția umană postmodernă şi Filosofia ca „subcultură”. Europa (Novi Sad-Serbia), nr. 10, 2012, p. 49-55.

2013

Fr. Nietzsche – sur la morale chretiénne. Europa (Novi Sad-Serbia), 11, 2013, p. 13-18.

The News Anti-Semitism according to Andre Glucksmann. Knowledge Horizons – Economics, nr. 2, 2013.

Surse de pe Internet:

St Paul or the Fall from Heavens. www.zf.ro/autori.html

Pavel sau căderea de pe pământ în Cer. www.zf.ro/autori.html

Editoriale postate pe portalul de ştiri sighetean Maramedia:

De la omor ritual la asasinat electoral. 5 mai 2011.

O farsă genială: Băsescu renunțând la putere! 6 iun. 2011.

Brambureala şi diversiunea reîmpărțirii administrative. 13 iun. 2011.

Preşedintele mitocan i-a dat Regelui un cap în gură. 26 iun. 2011.

Sex şi Bac cu minori. 5 iul. 2011.

La ce bun „cetățenii de onoare”? 31 iul. 2011.

Premiul Nobel? Mâncați-aş pescăruşul, boierule! 10 oct. 2011.

Prăvălia cu doctori. 21 nov. 2011.

De ce a fost executat Raed Arafat ? 11 ian. 2012

Jocul periculos al preşedintelui Băsescu. 21 ian. 2012.

Dilemele şi zilele domnului Băsescu. 1 febr. 2012.

La război sau la puşcărie? 9 febr. 2012.

Lustrații selective & chestii & socoteli. 1 mart. 2012

O victorie riscantă. 30 apr. 2012.

Probleme de strategie electorală. 21 mai 2012.

Curge timpul în favoarea lui Băsescu? 2 aug. 2012.

Preşedintele morţilor. 30 aug. 2012.

Editoriale publicate în săptămânalul regional *Jurnalul de Vineri*:

„Terorismul" la români. Jurnalul de Vineri, 1, nr. 2, 15-21 nov. 2002, p. 1.

Papa şi Patriarhul. Jurnalul de Vineri, 1, nr. 3, 22-28 nov. 2002, p. 1.

Ameţeala succesului. Jurnalul de Vineri, 1, nr. 4, 29 nov.-5 dec. 2002, p. 1.

De Anul Nou, omul nou. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 10, 17-23 ian. 2003, p. 2.

Al treilea război mondial. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 11, 24-30 ian. 2003, p. 2.

Până când. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 12, 31 ian.-6 febr. 2003, p. 2.

Lista lui Ilici. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 13, 7-13 febr. 2003, p. 2.

Apocalipsa după Bush. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 14, 14-20 febr. 2003, p. 2.

Proiectul „România furată”. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 16, 28 febr.-6 mart. 2003, p. 2.

Război, un scenariu moscovit. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 17, 7-13 mart. 2003, p. 2.

Neototalitarismul. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 19, 21-27 mart. 2003, p. 2.

Bomba Vlas. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 21, 4-10 apr. 2003, p. 2.

Ați furat poporul cu televizorul! Jurnalul de Vineri, 2, nr. 22, 11-17 apr. 2003, p. 2.

S.O.S. Arhivele Maramureş! Jurnalul de Vineri, 2, nr. 25, 9-15 mai 2003, p. 2.

Apocalipsa agriculturii româneşti. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 28, 30 mai-5 iun. 2003, p. 2.

Fragilitatea justiției române. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 30, 13-19 iun. 2003, p. 2.

Dosarul Învățământului. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 35, 18-24 iul. 2003, p. 2.

Simptomul ARO Câmpulung. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 40, 22-28 aug. 2003, p. 2.

Noul model chinezesc. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 41, 29 aug.-4 sept. 2003, p. 2.

O țară imposibilă. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 43, 12-18 sept. 2003, p. 2.

Pomana ca strategie. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 45, 26 sept. 2 oct. 2003, p. 2.

Intelectualii de carton. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 46, 0-9 oct. 2003, p. 2.

O ruşine mondială. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 48, 17-23 oct. 2003, p. 2.

Raport de ţară despre o ţară ciudată. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 51, 7-13 nov. 2003, p. 2.

Candidaturi aiuristice. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 59, 16-22 ian. 2004, p. 2.

Ultima frontieră a petrolului. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 61, 30 ian.-5 febr. 2004, p. 2.

Trei scenarii demente. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 62, 6-12 febr. 2004, p. 2.

Un moment decisiv. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 63, 13-19 febr. 2004, p. 2.

O remaniere suspectă. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 67, 12-18 mart. 2004, p. 2.

Astenii de primăvară. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 69, 26 mart.-1 apr. 2004, p. 2.

Câteva motive de meditaţie. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 71, 9-15 apr. 2004, p. 2.

Postmodernismul şi rigoarea misticii. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 72, 16-22 apr. 2004, p. 2.

Vedere de la Freedom House. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 74, 30 apr.-6 mai. 2004, p. 2.

Cutia Pandorei. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 75, 7-13 mai. 2004, p. 2.

Problema Catedralei Neamului şi unele neamuri proaste. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 78, 28 mai-3 iun. 2004, p. 2.

Erorile Opoziției la Sighet. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 80, 11-17 iun. 2004, p. 2.

România Mare şi Rusia Mică. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 81, 18-24 iun. 2004, p. 2.

Abandonarea românilor din Ucraina. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 83, 2-8 iul. 2004, p. 2.

Țăranul român şi integrarea în UE. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 84, 9-15 iul. 2004, p. 2.

Provocarea Transnistriei. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 88, 6-12 aug. 2004, p. 2.

Provocarea vine de la Răsărit. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 90, 20-26 aug. 2004, p. 2.

Bâstroe – nebâstroe, vremea a trecut! Jurnalul de Vineri, 3, nr. 92, 3-9 sept. 2004, p. 2.

Terorismul ca reacție la terorismul de stat. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 93, 10-16 sept. 2004, p. 2.

Atenție la Ucraina! Jurnalul de Vineri, 3, nr. 95, 24-30 sept. 2004, p. 2.

Aroganța și crima de indiferență etică. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 96, 1-7 oct. 2004, p. 2.

Ucraina, alegeri de Haloween. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 100, 29 oct.-4 nov. 2004, p. 2.

Varianta siciliană. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 103, 19-25 nov. 2004, p. 2.

Comparația cu Ucraina. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 105, 3-9 dec. 2004, p. 2.

Un deces politic. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 112, 4-10 febr. 2005, p. 2.

Axa București-Chișinău-Moscova. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 114, 18-25 febr. 2005, p. 2.

Alegerile din Basarabia. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 116, 4-10 mart. 2005, p. 2.

Învățământul superior și mentalitatea de asistat. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 123, 22-29 apr. 2005, p. 2.

Ziua Europei s-a sărbătorit în Asia. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 126, 13-19 mai. 2005, p. 2.

Ucraina – de la portocaliu spre roșu. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 132, 24-30 iun. 2005, p. 2.

România scufundă. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 136, 22-28 iul. 2005, p. 2.

Imagologie antiromânească. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 142, 2-8 sept. 2005, p. 2.

O mănăstire pentru românii din Transcarpatia. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 145, 23-29 sept. 2005, p. 2.

Apocalipsa civilizației petrolului. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 149, 21-27 oct. 2005, p. 2.

Sindicalizarea tâlharilor. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 150, 28 oct.-3 nov. 2005, p. 2.

Kosovizarea Europei. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 152, 11-17 nov. 2005, p. 2.

Crăciun pângărit! Jurnalul de Vineri, 4, nr. 157, 16-22 dec. 2005, p. 2.

Mătuşişmul. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 159, 13-19 ian. 2006, p. 2.

Mitropolia Clujului – încercări de manipulare. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 160, 20-26 ian. 2006, p. 2.

Japonezul şi maidanezul. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 162, 3-9 febr. 2006, p. 2.

Voi sunteți „tâlharii Romei”? Jurnalul de Vineri, 5, nr. 163, 10-16 febr. 2006, p. 2.

De ce termopanele? Jurnalul de Vineri, 5, nr. 164, 17-23 febr. 2006, p. 2.

Ce urmează după nuntă? Jurnalul de Vineri, 5, nr. 165, 24 febr.-2 mart. 2006, p. 2.

Un test crucial. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 166, 3-9 mart. 2006, p. 2.

„Revoluția” pensionarilor. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 167, 10-16 mart. 2006, p. 2.

De ce a murit Miloşevici? Jurnalul de Vineri, 5, nr. 168, 17-23 mart. 2006, p. 2.

Legea (i)lustrației. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 172, 14-20 apr. 2006, p. 2.

Sensul suferinței. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 173, 21-27 apr. 2006, p. 2.

Catastrofe, chestii, socoteli. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 174, 28 apr.-4 mai. 2006, p. 2.

Din nou despre netrebnicia românească. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 178, 26 mai-1 iun. 2006, p. 2.

Pensionarea medicilor în vârstă. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 179, 2-8 iun. 2006, p. 2.

Banale rapoarte de serviciu. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 182, 23-29 iun. 2006, p. 2.
Necesitatea dedăncuşizării culturii locale. Jurnalul de Vineri, 5, nr. 183, 30 iun.-6 iul. 2006, p. 2.

Editoriale publicate în săptămânalul Nord-magazin:

Mituri depăşite de realitate. Nord magazin, 4, nr. 188, 9-15 oct. 2008, p. 18.

Un paradox evident. Nord magazin, 4, nr. 189, 16-22 oct. 2008, p. 18.

Constantin Brâncuşi – simboluri funerare arhaice şi Coloana fără de sfârşit (I). Nord magazin, 4, nr. 190, 23-29 oct. 2008, p. 6.

Constantin Brâncuşi – simboluri funerare arhaice şi Coloana fără de sfârşit (II). Nord magazin, 4, nr. 191, 30 oct.-5 nov. 2008, p. 6.

Creştinismul şi unificarea europeană. Nord magazin, 4, nr. 192, 6-12 nov. 2008, p. 6.

Preocupări de deputat. Nord magazin, 4, nr. 192, 6-12 nov. 2008, p. 16.

Liberalismul versus stânga populistă. Nord magazin, 4, nr. 193, 13-19 nov. 2008, p. 6.

Criză economică şi şomaj. Există Soluţii?. Nord magazin, 4, nr. 194, 20-26 nov. 2008, p. 6.

Violenţa trebuie combătută cu legi mai drastice. Nord magazin, 4, nr. 194, 20-26 nov. 2008, p. 6.

Sighetul, zonă comercială liberă. Nord magazin, 4, nr. 195, 27 nov.-3 dec. 2008, p. 6.

Despre culpabilizarea Bisericii Ortodoxe. Nord magazin, 4, nr. 197, 8-14 dec. 2008, p. 6.

Modernism şi postmodernism. Nord magazin, 4, nr. 198, 18 dec. 2008-7 ian. 2009, p. 6.

„Dezvrăjirea lumii" : ***modernism şi postmodernism în teologie***. Nord magazin, 5, nr. 199, 8-14 ian. 2009, p. 6.

Relativizarea Bisericii. Nord magazin, 5, nr. 200, 15-21 ian. 2009, p. 6.

Postmodernismul şi revigorarea misticii. Nord magazin, 5, 201, 22-28 ian. 2009, p. 6.

Ascetica şi mistica lui Dumitru Stăniloaie. Nord magazin, 5, 202, 29 ian. – 3 febr. 2009, p. 12 : foto

Ascetica şi mistica lui Dumitru Stăniloaie. Nord magazin, 5, 203, 5-11 febr. 2009, p. 6.

Conceptul credinței religioase la Kierkegaard (I). Nord magazin, 5, nr. 205, 19-25 febr. 2009, p. 6.

Conceptul credinței religioase la Kierkegaard (II). Nord magazin, 5, nr. 206, 26 febr.-4 mart. 2009, p. 6.

Armonizări şi note discordante în „simfonia" BOR (I). Nord magazin, 5, nr. 207, 5-11 mart. 2009, p. 6.

Armonizări şi note discordante în „simfonia" BOR (II). Nord magazin, 5, nr. 207, 12-18 mart. 2009, p. 6.

Iliescu către Teoctist: „Poate vi s-a făcut dor de Sinaia. Nord magazin, 5, nr. 208, 19-25 mart. 2009, p. 6.

Despre culpabilizarea Bisericii Catolice. Nord magazin, 5, nr. 212, 9-15 apr. 2009, p. 6.

RECENZII:

[Buzura, Augustin. Bloc-notes. Cluj-Napoca : Dacia, 1981]. Pentru socialism, 32, nr. 8083, 24 oct. 1981, p. 3.

[Coulanges, Fustel de. Cetatea antică : studiu asupra cultului dreptului şi instituţiilor Greciei şi Romei. Traducere de Mioara şi Pan Izverna. Bucureşti : Meridiane, 1984]. Steaua (Cluj-Napoca), 35, nr. 11, nov. 1984, p. 58.

[Codoban, Aurel. Structura semiologică a structuralismului : critica unei semiologii pure şi practice. Cluj-Napoca : Dacia, 1984]. Scînteia Tineretului (supl.), 5, nr. 33, 18 aug. 1985, p. 2.

Contribuţii româneşti la istoria logicii : [Bălin, Ion. Silogistica tradiţională şi modernă : contribuţii româneşti. Bucureşti : Nemira, 1996]. Archeus, 2, nr. 1 (18), mart. 1998, p. 10-11.

Despre poezie ca mustrare : [Latiş, Vasile Grigore. Cântece fără cuvinte. Baia Mare : Proema, 2000]. Archeus, 5, nr. 1 (26), mart. 2001, p. 22-23.

Limbaj şi diacronie în „Casa din strada Gorky” : [Ilea, Marian. Casa din strada Gorky. Baia Mare : Editura Cornelius, 2001]. Informaţia zilei, 2, nr. 108, 9 febr. 2002, p. 7.

O carte mărturie despre: Spiritualitatea ortodoxă română din Ungaria : [Csobai Elena ; Martin Emilia. Vestigiile bisericii Ortodoxe Române din Ungaria. Gyula, 1999]. Graiul Maramureşului, 14, nr. 3715, 22-23 iun. 2002, p. 3.

Ispita naraţiunii : [Dobra, Vasile. Karakum, salonul numărul opt. Baia Mare : Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu”, 2002]. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 13, 7-13 febr. 2003, p. 7.

Istoria Maramureşului : o reeditare cu multe neajunsuri : [recenzie la vol. cu acelaşi titlu]. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 20, 28 mart.-3 apr. 2003, p. 7.

O perspectivă lucidă asupra gândirii româneşti : [Muscă, Vasile. Încercare asupra gândirii româneşti. Cluj-Napoca : Grinta, 2002]. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 16, 28 febr.-6 mart. 2003, p. 7.

Poezia ca inițiere în mister : [Latiş, Vasile Grigore. Versuri premergătoare. Baia Mare : Proema, 2003]. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 35, 18-24 iul. 2003, p. 13.

Comedie şi poezie : [Talaşman, Paul. De vorbă cu.. idiotul. Iaşi : Panfilius, 2003]. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 60, 23-29 ian. 2004, p. 9.

O nouă monografie Zamolxis : [Grec, Marius. Zamolxis sau religia geto-dacilor între mit şi realitate. Arad : Gutenberg, 2002]. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 63, 13-19 febr. 2004, p. 9.

Pesimismul ca permanență : [Mîrza, Vasile. Vremurile după ecleziast. Baia Mare : Proema, 2002]. Jurnalul de Vineri, 3, nr. 78, 28 mai-3 iun. 2004, p. 7.

V. R. Ghenceanu – vocația sintezei : [Ghenceanu, V. R. Comentarii de sâmbătă : eseuri, interpretări, note. Baia Mare : Proema, 2004]. Graiul Maramureşului, 17, nr. 4606, 21-22 mai 2005, p. 5.

Albumul Bisericile de lemn ale Maramureşului : [Man, Grigore. Biserici de lemn din Maramureş. Baia Mare : Proema, 2005]. Graiul Maramureşului, 17, nr. 4680, 16 aug. 2005, p. 10.

INTERVIURI LUATE/DATE:

Ciocan, Gheorghe. Vom realiza o stațiune de schi în Luna-Şes. Jurnalul de Vineri, 1, nr. 2, 15-21 nov. 2002, p. 4.

Bouc, Alain. „Activele industriale care vin din trecut nu valorează nimic, sau au uneori o valoare negativă”. Jurnalul de Vineri, 1, nr. 3, 22-28 nov. 2002, p. 4.

Braga, Roman. Dacă un intelectual merită canonizat, acela este Vasile Voiculescu. Memoria ethnologica, 3, nr. 8-9, iul.-dec. 2003, p. 841-844.

Nicolae Iuga - 60

La Lisabona, civilizațiile creştină şi musulmană au căutat toleranța *:* Interviu cu dl. conf. univ. dr. Nicolae Iuga, Universitatea de Vest „Vasile Goldiş”, filiala Baia Mare, realizat de Radu Țolaş. Graiul Maramureşului, 18, nr. 4882, 13 apr. 2006, p. 1, 3.

Cred că noi, românii, ar trebui să luăm aminte la exemplul evreilor *:* Interviu cu eseistul Nicolae Iuga, realizat de Aurel Pop. Cetatea culturală, 8, nr. 11 (71), nov. 2007, p. 76-82.

„Generație înseamnă solidaritatea sufletească a oamenilor de litere, indiferent de vârstă” : interviu cu eseistul Nicolae Iuga. A consemnat Aurel Pop. Paradigme (Baia Mare), 2, nr. 2, mart. 2010, p. 56-61.

ESEU INEDIT

Se poate învăța Filosofia prin exemple?

Abstract:

În mod deliberat, considerațiile de mai jos nu au un caracter didactic. Problematica învățării are, incontestabil, un anumit specific în funcție de disciplina, „materia" ce urmează a fi învățată. În acest context, fireşte şi filosofia va prezenta o modalitate optimă de învățare (o „metodică"), dar care va putea fi ignorată dintr-o perspectivă non-pragmatică, în favoarea examinării câtorva dintre modalitățile în care au înțeles filosofii înşişi să-şi facă accesibilă gîndirea şi cum au crezut ei înşişi că Filosofia poate fi împărtăşită mai cu uşurință de către neofiți, fără a pierde nimic din spiritul ei autentic şi originar.

Dat fiind caracterul inaplicat al filosofiei, respectiv specificul ei de a se raporta la fapte în mod mijlocit, prin intermediul teoriilor ştiințifice, aserțiunile ei par a putea fi înțelese (şi deci învățate) mai uşor, dacă se recurge ostensiv la domenii particulare în care aceste aserțiuni s-ar verifica, adică la exemple. Este şi punctul cel mai vulnerabil al filosofiei în

general, deoarece pentru fiecare pretinsă „lege” filosofică pot fi găsite o sumedenie de excepții pe care aserțiunea nu se verifică, sau chiar de „exemple” cu semnificație logică contrară.

Dar exemplificarea nu a avut acelaşi rol în toate sistemele filosofice. Am putea distinge ad-hoc câteva tipuri de exemplificare practicate de către filosofii înşişi, în discursurile sau scrierile lor, cu sau fără referiri explicite la natura şi funcțiile exemplului.

Keywords: exemplificare, Socrate, Spinoza, Kant, Hegel, metaforă.

1. Exemplificarea didactică, Socrate şi Sextus Empiricus.

Socrate a fost primul care a degajat teoretic ceea ce alții au folosit practic înaintea lui: raționamentul inductiv [1]. Socrate este întemeietorul inducției, descoperitorul conceptului şi inițiatorul ştiinței, în înțelesul modern al termenului; pentru aceasta el a avut nevoie de exemple nenumărate. Parcurgerea inductivă a acestor exemple este plină de farmec, dătătoare de ironie, celebra ironie socratică.

El intra în vorbă cu oamenii cei mai diferiți, se întreținea cu ei cu desăvârşită urbanitate şi toleranță despre lucruri familiare, adică despre cele pe care interlocutorii, printr-o folosire cotidiană, le considerau cunoscute şi adevărate. Socrate examina definiția şi, prin exemple variate, arăta că aceasta cuprinde în ea însăşi tocmai contrariul ei, făcîndu-i pe preopinenți să tragă consecințe logice care vin în contradicție cu punctul de plecare pe care l-au acceptat inițial. Astfel, „Socrate îi învăța pe aceia cu care intra în vorbă să ştie că nu ştiu nimic, ba mai mult, el însuşi spunea despre sine că nu ştie nimic şi că, prin urmare, nu are cum să-i învețe nici pe alții” [2]. De fapt, Socrate i-a învățat enorm, i-a învățat să caute adevărul în concept, în prototipul cel neidentificabil cu nici unul dintre exemple. Aici, în dialogurile platonice, exemplul abundă, este căutat ca un mijloc în vederea unui anumit scop epistemic şi căutarea lui presupune o minte judicioasă, instruită în cele mai diverse domenii ale vieții.

Socrate însuşi nu a fost doar un bun cunoscător al istoriei filosofiei de până la el, ci şi un sculptor bun, un soldat viteaz la Potideea şi un prytan destoinic la Atena, o minte neobosită în a găsi imediat, în momentul dialogului, exemplul contradictoriu cel mai potrivit.

La fel, tot cu un scop eristic este căutat exemplul şi la sceptici, la Sextus Empiricus de exemplu. „Scepticismul este posibilitatea de a opune, prin antiteze, atât lucrurilor sensibile cît şi celor inteligibile, în toate felurile, o însuşire datorită căreia noi ajungem, în virtutea forței egale de argumentare, determinată de lucruri şi aserțiuni opuse, mai întâi la suspendarea judecății şi apoi la netulburare” [3]. Şi aici exemplificarea este frecventă, bogată şi voit contradictorie în raport cu ceea ce este deja dat, sensul utilizării exemplului este însă diferit. Dacă Socrate caută exemplul pentru a progresa dialectic de la incertitudine la conceptul caracterizat prin maximă generalitate, la sceptici exemplul are rostul de a regresa din fața cunoştințelor stabile şi certe la repudierea oricărei certitudini.

2. Exemplificarea ca vulgarizare, Spinoza şi Kant.

În filosofia modernă exemplul nu mai joacă un rol eficient, formativ al sistemului, element de construcție a dialogului sau de distrucție a speculației filosofice, ca în antichitate. Aici exemplul nu este căutat ci dimpotrivă, pe cât posibil este ocolit şi, în genere, se consideră o slăbiciune a edificiului deductiv al sistemului orice temei adunat inductiv şi, prin aceasta, falsificabil. Abstractizarea filosofică a evoluat suficient de mult, pentru a se putea constitui în discurs non-intuitiv. Spinoza, de exemplu, are un principiu originar al sistemului (*Substantia)* cu totul eterat. La exemple recurge rar, cu oroare şi numai atunci când se ridică, polemic, deasupra modurilor de a problematiza care sunt insuficient elaborate abstractiv. „Când începi să filosofezi, trebuie să fii mai întâi spinozist – spunea Hegel. Sufletul trebuie să ți se îmbăieze în acest eter al substanței unice, în care a pierit tot ceea ce a fost considerat ca adevărat” [4]. Exemplul este utilizat aici, în cel mai bun caz, drept o ieşire din esoteric, dar nu întrucât esotericul ar

avea nevoie de împărtăşirea vulgului pentru a subzista, ci numai în vederea preîntâmpinării unor pseudo-obiecţii pe care le-ar putea aduce simţul comun. Însă exemplificarea înseamnă şi vulgarizare, fiindcă simţul comun are un paradoxal apetit pentru a asimila şi banaliza ideile care îl contrazic, după ce în prealabil le smulge din sistem şi le izolează, cu concursul involuntar al exemplului. Partea exemplificativă a sistemului devine repede un bun de uz curent, popular.

Aceeaşi oroare faţă de exemplificare o întâlnim şi la Kant, atât în exerciţiul teoretic al raţiunii cât şi în cel practic. Exemplele sunt, pentru Kant, „cârjile judecăţii", menite a sprijini debilitatea acesteia. În *Critica raţiunii pure* exemplificările sunt reduse la strictul necesar, filosoful menţionând acest lucru în Prefaţa primei ediţii: "…mi-am dat curând seama de întinderea sarcinilor mele şi de mulţimea obiectelor de care aveam să mă ocup şi, observând că ele singure, expuse pur scolastic, ar da o întindere suficientă operei, am găsit inoportun s-o umflu şi mai mult cu exemple, care nu sunt necesare decât într-o expunere populară" [5]. Iar expresia «expunere populară» are la Kant un sens cu totul peiorativ: „...nu e nici o artă să fii pe înţelesul tuturor, când renunţi la orice scrutare adâncă, dar se produce un amestec dezgustător de observaţii compilate şi de principii semisofisticate, cu care se desfată capetele goale" [6]. Exemplul în domeniul speculativ nu poate îndeplini funcţia de argument, ci numai pe aceea de ilustrare: putem „lămuri principiul regulativ al raţiunii printr-un exemplu din folosirea lui empirică, nu pentru a-l confirma, căci astfel de dovezi sunt improprii pentru afirmaţiile transcedentale" [7]. În filosofia moralei, exemplul este inadecvat principial: „nici nu am putea face un mai prost serviciu moralităţii, decât dacă am vrea să o constituim din exemple. Căci orice exemplu ce ni se prezintă despre ea trebuie să fie judecat el însuşi mai întâi după principiile moralităţii, pentru a şti dacă e demn să servească de exemplu originar, adică de model" [8]. Cu toate acestea, admiterea unui obiect (exemplu) transcendental în mod necritic este o „necesitate naturală" a simţului comun care, altfel, „în

urcuşul fără răgaz de la condiţionat la necondiţionat, mereu cu un picior în aer, nu poate găsi nici o plăcere” [9].

3. Exemplificarea metaforică, Hegel. Metafora în filosofia hegeliană îndeplineşte o funcţie analoagă celei pe care o are mitul în filosofia platonică, adică o funcţie explicativă în care traiectul relaţiei cauzale nu se află pe tărâmul ferm al verificabilului, ci dincolo de orice experimentare pozitivă, constituit fiind din elemente logico-asociative. Atât mitul cât şi metafora se servesc, în expunere, de imagini sensibile: „mitul este semnul neputinţei gândului (...), o pătare a gândului cu forme sensibile” [10].

Dar metafora, în raport cu mitul, poate prezenta avantajul evitării trimiterii arbitrare şi fanteziste, atunci când reprezintă o permanentă particularizare, o exemplificare de tip specific, nu ca o relevare a aplicaţiei particulare a universalităţii conceptului, universalitatea acestuia rămânând separată de singular, ci ca o exprimare a totalităţii conceptului prin individualul echivalentului metaforic şi, prin aceasta, animată şi transfigurată de generalitate.

Când vorbim de metaforă la Hegel, considerăm că trebuie să plecăm de la definiţia aristotelică a metaforei, ca „o comparaţie între lucruri ne-asemenea” (*Poetica,* cap. XXI), o comparaţie eliptică sau o analogie implicită. Caracterul eliptic al metaforei presupune deja o structură complexă, şi anume: (a) existenţa a doi termeni inseparabili, lucrurile care se compară explicit sau implicit, asemănătorul şi non-asemănătorul, în calitate de focare ale elipsei; (b) o distanţă semantică optimă între cei doi termeni, care nu pot fi nici total asemenea şi nici total neasemenea. Dacă termenii sunt în prea mare măsură asemenea, atunci avem o banalitate sau chiar o tautologie, o metaforă moartă, iar dacă sunt în prea mare măsură neasemenea avem o ratare a sensului, o rupere a legăturii eliptice, a frenaţiunii (schizofrenie), o simplă bizarerie sau o enigmă moartă; (c) o tensiune interioară optimă între termenii asemenea şi neasemenea, care să-i ţină legaţi laolaltă, care să permită

simbolizarea şi chiar metabolizarea reciprocă a lui asemenea cu non-asemenea.

Din acest punct de vedere, în ceea ce priveşte gândirea hegeliană, termenii giganticei metafore a sistemului acestuia sunt natura şi spiritul. Natura lui Hegel este străbătută şi ținută laolaltă de către determinații spirituale, ceea ce mulți exegeți au numit panlogism, faptele naturii nu sunt altceva decât obiectivări ale Ideii, o „ieşire din sine a Ideii”, deci poartă amprenta Ideii şi, în chip sensibil, o pot revela, pot fi metafore ale ei [11]. Iar faptul nu trebuie văzut niciodată izolat, în semnificația sa proprie, ci numai întrucât conduce la o viziune asupra Ideii, a unității ideale. Există oameni, zice Hegel, fără simțul speculativului filosofic, oameni „care pricep numai sensul gramatical al cuvintelor şi le însuşesc numai până la nivelul reprezentării (...). Aceştia pot fi comparați cu nişte animale care au auzit toate tonurile unei bucăți muzicale, dar la a căror percepție auditivă nu a ajuns unitatea, armonia acestor tonuri” [12]. Faptul nud pe de o parte şi abstracția mentală pe de altă parte, ceea ce în mod curent se cheamă concretul şi abstractul, sunt ambele simple abstracții. Inclusiv concretul pur este tot o abstracție, deoarece îi lipseşte abstracția.

Astfel, la Hegel exemplul nu va fi separat de expunerea ideatică, prezentată în urma ei cu rol ilustrativ, ca în *Organon*-ul lui Aristotel, ci aici exemplul este legat inseparabil cu conceptul, ca la nevoie să poată juca rolul de substitut metaforic al său. Prefața la *Principiile filosofiei dreptului* abundă în astfel de metafore: „Gândirea pictează cu cenuşiu pe cenuşiu”, „Bufnița Minervei îşi ia zborul la căderea serii” etc. [13], metafore cel puțin tot atât de bogate semantic ca şi exprimarea elaborată conceptual, putând fi cu uşurință „traduse” în concepte seci, şi care metafore presupun un travaliu exegetic de dimensiuni similare celui cuvenit construcției conceptuale.

Hegel se referă explicit şi la statutul exemplului prezent separat, ca ilustrare a expunerii ideatice: „Când plecăm de la determinații de gândire pure şi nu de la reprezentare, se poate

întâmpla ca spiritul să nu-şi găsească în ele mulțumirea, să nu se simtă acasă în ele şi atunci să se întrebe ce semnificație ar putea avea această determinație pură de gândire. (...). Aici pretindem o reprezentare a determinației de gândire, un exemplu despre conținutul care mai înainte fusese dat numai în termeni de gândire" [14].

Dar pe de altă parte, în alte prelegeri ale sale filosoful relevă, cu ironia tăioasă care îi este caracteristică, impropriєtatea utilizării exemplului pentru a învăța, cel puțin în anumite domenii şi cu anumite scopuri. De exemplu, în *Filosofia istoriei*: „Atât experiența cât şi istoria ne arată că nicicând popoarele nu au învățat ceva din istorie şi nu au acționat potrivit perceptelor ce ar fi trebuit desprinse din ea. Fiecare epocă se caracterizează prin împrejurări atât de specifice, constituie o situație atât de unică, încât reclamă hotărâri care trebuie luate şi nu se pot lua decât dinlăuntru şi în limitele sale. În tumultul evenimentelor istorice, un principiu general, o reamintire a unor împrejurări asemănătoare, nu pot fi de folos, căci nu au nici o putere față de forța şi neprevăzutul prezentului" [15]. Şi în *Logică*: „Se întâmplă să auzim spunându-se de unii că nu ar şti ce să gândească în legătură cu un concept al cărui sens l-au reținut. Sensul acelei exprimări este însă dorința de a avea o reprezentare deja cunoscută, curentă (...). De aceea cel mai uşor de înțeles sunt socotiți scriitorii, predicatorii etc., care spun cititorilor sau ascultătorilor lor lucruri pe care aceştia le ştiu de mult pe de rost, lucruri care le sunt familiare şi care se înțeleg de la sine" [16].

Încheind cu această exemplificare, sperăm semnificativă pentru limitele utilizării exemplului în învățarea filosofiei, am dori să observăm că cele trei tipuri de recurgere la ilustrare parcurse aici, pot fi ierarhizate în sensul convergerii spre cea mai proprie, cea care presupune puterea imagistică - mai angajantă subiectiv - de a reconstrui metaforic articulațiile impersonale şi supraempirice ale sistemului filosofic.

Aprilie 1982

Note:

1. Athanase Joja, *Istoria gândirii antice,* Vol. 1, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1980, p. 179.

2. G.W.F. Hegel, *Prelegeri de istorie a filozofiei*, Vol.1, Bucureşti, Ed. Academiei, 1963, p. 378.

3. Sextus Empiricus, *Opere filozofice,* Vol.1, Bucureşti, Ed. Academiei, 1965, p. 22.

4. G.W.F. Hegel*, Prelegeri de istorie a filozofiei,* Vol. 2, Bucureşti, Ed. Academiei, 1964, p. 443.

5. Imm. Kant, *Critica raţiunii pure,* Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1969, p. 16.

6. Imm. Kant, *Critica raţiunii practice*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1972, p. 27.

7. Imm. Kant, *Critica raţiunii pure,* ed. cit., p. 453.

8. Imm. Kant, *Critica raţiunii practice,* ed. cit., p. 26.

9. Imm. Kant, *Critica raţiunii pure,* ed. cit., p. 404.

10. G.W.F. Hegel, *Prelegeri de istorie a filosofiei,* Vol. 1, ed. cit., p. 478.

11. G.W.F. Hegel*, Enciclopedia ştiinţelor filozofice. Partea I-a. Logica,* Bucureşti, Editura Academiei, 1962, p. 42.

12. G.W.F. Hegel, *Prelegeri de istorie a filozofiei,* Vol. 1, ed. cit., p. 10.

13. G.W.F. Hegel, *Principiile filozofiei dreptului,* Bucureşti, Ed. Academiei, 1969, p. 20.

14. G.W.F. Hegel, *Prelegeri de filozofie a religiei,* Bucureşti, Ed. Academiei, 1969, p.22.

15. G.W.F. Hegel, *Prelegeri de filozofie a istoriei*, Bucureşti, Ed. Academiei, 1968, p. 10.

16. G.W.F. Hegel, *Enciclopedia ştiinţelor filosofice. Partea I-a. Logica,* Ed. cit., p. 43.

C. REFERINŢE CRITICE DESPRE AUTOR ŞI OPERĂ

Volume:

Brezovszki, Ana-Maria ; Grigor, Ana ; Vanciu, Florina. *Nicolae Iuga* : caiet biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2008. 48 p.

În volume:

Ardelean, Aurel. *Universitatea de Vest „Vasile Goldiş” în presa arădeană*. Arad : Gutenberg Univers, 2005, p. 143.

„Âmbele Vişae”. Vol 3. Baia Mare : Eurotip, 2009, p. 10, 11.

Borbei, Aristița ; Grigor, Ana ; Pop, Liana. *Gheorghe Pop* : documentar biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2011, p. 96, 131.

Borbei, Aristița ; Pop, Liana. *Dragomir Ignat* : documentar biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2012, p. 124, 128, 137.

Borbei, Aristița ; Pop, Liana. *Vasile Gaftone* : documentar biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2011, p. 157.

Brezovszki, Ana-Maria ; Grigor, Ana ; Vanciu, Florina. *Florian Roatiş* : caiet biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2008, p. 54, 59, 61.

Brezovszki, Ana-Maria ; Grigor, Ana ; Vanciu, Florina. *Ion Burnar 60* : caiet biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2007, p. 28, 36, 63, 56.

Brezovszki, Ana-Maria ; Grigor, Ana ; Vanciu, Florina. *Maramureşeni despre Eminescu*. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2005, p. 15.

Brezovszki, Ana-Maria ; Grigor, Ana ; Vanciu, Florina. *Marian Ilea* : caiet biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2009, p. 80.

Chiş-Bloju, Simion V. *Săliştea de Sus* : monografie. Sighetu Marmației : Editura Echim, 2003, p. 67, 188.

Facultăți, specializări, studenți 2010-2011 : 20 de ani de învățământ academic. Universitatea de Vest „Vasile Goldiş” Arad, [2010], p. 15.

Gaftone, Vasile. *Elitele Maramureşului istoric* : o istorie prin MODELE pentru generațiile de azi şi de mâine. Cluj-Napoca : Risoprint, 2012, p. 202.

Gaftone, Vasile. *Partide şi politicieni din Maramureş*. *De la partidul unic la multipartidism*. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2009, p. 8, 52, 271.

Gaftone, Vasile. *Românii şi etniile din Maramureş* : o istorie a multietnicismului. Baia Mare : Eurotip, 2010, p. 54, 63.

Gaftone, Vasile. *Tranziția postcomunistă în Maramureş* : o cronică a anilor 1990-2004. Baia Mare, 2005, p. 193, 194, 200.

Gârbe, Maria. *Publicații seriale maramureşene postdecembriste.* Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2005, p. 15, 52, 62, 143.

Ghenceanu, Vasile Radu. *Comentarii de sâmbătă.* Baia Mare : Proema, 2004, p. 184-187, 312.

Ghenceanu, Vasile Radu. *Dreptul la singurătate*. Baia Mare : Proema, 2001, p. 99-103.

Goja, Anca. *Un jurnalist prin bibliotecă* : (articole publicate în „Graiul Maramureşului" în perioada 2004-2008). Baia Mare : Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu", 2009, p. 11, 23, 43, 44, 216, 217.

Grigor, Ana ; Pop, Liana. *Gavril Ciuban* : documentar biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu", 2011, p. 46, 49, 69, 101, 120, 127.

Grigor, Ana ; Pop, Liana. *Teodor Ardelean* : documentar biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu", 2011, p. 95, 120, 123.

Horvat, Săluc. *Nord Literar* : nr. 1-20 : iunie 2003 – iunie 2007 : indice bibliografic. Baia Mare : Editura Nord Literar, 2007, p. 12, 70.

Horvat, Săluc ; Hăşmăşan, Raluca. *Nord Literar* : nr. 1-100 : iunie 2003-septembrie 2011 : indice bibliografic. Baia Mare : Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu", 2012, p. 11, 72, 115, 117.

Iuga, Vasile. *Oameni de seamă ai Maramureşului* : dicţionar 1700-2010. Cluj-Napoca : Editura Societăţii Culturale Pro Maramureş „Dragoş Vodă", 2011, p. 555.

Ivanciuc, Teofil. *Sighetul Marmaţiei* : ghid cultural-turistic. Sighetul Marmaţiei : Echim, 2007, p. 119.

Jucan, Angela Monica. *Aurel Pop* : caiet biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu", 2009, p. 138, 159, 197, 228.

Latiş, Vasile ; Ciuban, Gavril. *Viața de aer*. Cluj-Napoca : Grinta, 2009, p. 51, 175, 176, 177.

Mihai, Ion M. *Lecturi sublimate*. Cluj-Napoca : Dacia, 2005, p. 202-206.

Oneț, Corneliu. *Cartea cu autograf (dedicații, semnături de proprietate, alte însemnări olografe) în colecțiile Bibliotecii Județene „Petre Dulfu" Baia Mare*. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu" Baia Mare, 2006, p. 72, 174.

Rad, Ilie. *La un ceai cu Ştefan Fay*. Iaşi : Institutul european, 2003, p. 105.

Roman, Gheorghe. *Drag de filozofie* : lui Nicolae Iuga la împlinirea unei frumoase vârste. În: **Maramureşul văzut de Gheorghe Roman**. Baia Mare : Proema, 2009, p. 123.

Sasu, Aurel. *Dicționarul biografic al literaturii române*. Vol. 1: A-L. Piteşti : Paralela 45, 2006, p. 801-802.

Ştef, Dorin. *Istoria folcloristicii maramureşene & Bibliografia generală a etnografiei şi folclorului maramureşean*. Baia Mare : Editura Ethnologica, 2006, p. 103.

Temian, Laura ; Brezovszki, Ana-Maria ; Marinescu, Otilia. *Autori maramureşeni* : dicționar biobibliografic. Baia Mare : Umbria, 2000, p. 107, 115, 138, 216, 218, 334, 417, 565, 566.

The Tallest Wooden Church. Detroit, USA : Editura Tradiția, 2003.

Tomi, Marian Nicolae. *Maramureşul istoric în date*. Cluj-Napoca : Grinta, 2005, p. 238, 240, 244, 251, 252, 254.

În periodice:

Achim, Valeriu. *Câteva precizări cu privire la reeditarea cărții „Istoria Maramureşului”*. Pro Unione, 6, nr. 1-2, dec. 2003, p. 98-99.

Astăzi, dr. Nicolae Iuga împlineşte 50 de ani. Informația zilei de Maramureş, 2, nr. 512, 12 iun. 2003, p. 16.

Banciu, Dan. *Dan Banciu despre Nicolae Iuga*. Archeus, 5, nr. 3 (28), dec. 2001, p. 77.

Bândea, Andrei. *„La porțile Occidentului”*. Noi (Baia Mare), 5, nr. 8, mai 2003, p. 5.

Bilț, Pamfilia. *„Maramureşul istoric în date” - o monografie utilă pentru cercetătorii istorici* : lansare la Universitatea de Vest „Vasile Goldiş”. Glasul Maramureşului. 10, nr. 2722,18 mart. 2006, p. 7.

Bogdan, C. P. *Omul cult şi cel care face cultură* : [recenzie la vol. „Etica creştină privită dinspre filosofie”. Baia Mare : Proema, 2000]. Opinia, 4, nr. 926, 6-7 ian. 2001, p. 12.

Brumaru, A.I. *Morala creştină*. Monitorul de Braşov, nr. 28, 2000.

Brumaru, A.I. *Cu sau fără Iisus?* Foaie pentru minte, inimă şi literatură (Braşov), 25 aug. 2001.

Buda-Țețu, Ioan. *Satul tradițional maramureşean - pe cale de dispariție*. Glasul Maramureşului, 8, nr. 2259, 9 sept. 2004, p. 2.

Buda-Țețu, Ioan. *Teama de a spune ceva determină criza de comunicare* : simpozion organizat de Asociația Presei Maramureşene – Pressmar. Glasul Maramureşului, 7, nr. 1850, 10 mai 2003, p. 2.

Burnar, Ion. *Apariții editoriale maramureşene*. Informația zilei de Maramureş, 7, nr. 1717, 22 mai 2007, p. 5.

Burnar, Ion. *Călătoriile lui Nicolae Iuga* : [recenzie la vol. „La porțile occidentului”]. Informația zilei de Maramureş, 2, nr. 546, 22 iul. 2003, p. 7.

Burnar, Ion. *Cărți din zona Vişeului de Sus*. Informația zilei de Maramureş. 9, nr. 2420, 5 sept. 2009, p. 7.

Burbar, Ion. *„Citadela” – Satu Mare, „Caiete Silvane” – Zalău*. Informația zilei de Maramureş, 8, nr. 2039, 7 iun. 2008, p. 7.

Burnar, Ion. *Consilierii locali sponsorizează cultura cu propria lor indemnizație* : la Săliştea de Sus. Informația zilei de Maramureş, 5, nr. 1192, 30 aug. 2005, p. 6.

Burnar, Ion. *Diplome de Excelență în Cultură*. Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1473, 1 aug. 2006, p. 5.

Burnar, Ion. *Două cărți, doi autori sigheteni*: *Nicolae Iuga, George Petrovai* : [despre volumul „Cauzalitate emergentă în filosofia istoriei”]. Informația zilei de Maramureş, 8, nr. 2021, 17-18 mai 2008, p. 7.

Burnar, Ion. *2006* : un an cu autori puțini şi cărți multe. Informația zilei de Maramureş, 7, nr. 1602, 3 ian. 2007, p. 5.

Burnar, Ion. *„Dumnezeu şi mersul istoriei” de Nicolae Iuga*. Informația zilei de Maramureş. 10, nr. 2665, 26 iun. 2010, p. 7.

Burnar, Ion. *Interviuri, monografii, documentaristice*. Informația zilei de Maramureş, 9, nr. 2432, 19 sept. 2009, p. 7.

Burnar, Ion. *Întâlnirile literar-artistice: Săliştea de Sus – Vişeu de Sus* : evenimentul cultural al săptămânii. Informația zilei de Maramureş, 4, nr. 933, 26 oct. 2004, p. 5.

Burnar, Ion. *Lansare de carte la Vişeu de Sus*. Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1515, 19 sept. 2006, p. 5.

Burnar, Ion. *Lansări de carte cu sala arhiplină*. Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1318, 31 ian. 2006, p. 5.

Burnar, Ion. *La Vişeu de Sus: Armonii de primăvară, fără gripă aviară* : evenimentul săptămânii. Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1414, 23 mai 2006, p. 5.

Burnar, Ion. *Literatura religioasă, baza literaturii laice* : in Principium erat Verbum. Informația zilei de Maramureş, 9, nr. 2303, 18-19 apr. 2009, p. 7.

Burnar, Ion. *Literatura religioasă la răscruci ideatice*. Informația zilei de Maramureş, 10, nr. 2590, 27 mart. 2010, p. 7.

Burnar, Ion. *Lucrările simpozionului „Cultură şi Civilizație în Maramureş - Săliştea de Sus 2009*. Informația zilei de Maramureş, 9, nr. 2414, 29 aug. 2009, p. 7.

Burnar, Ion. *„Maramureşul istoric" la Universitatea „Vasile Goldiş" din Arad - [Filiala Baia Mare]*. Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1362, 21 mart. 2006, p. 5.

Burnar, Ion. *Nicolae Iuga – borna 50. Să nu ne uităm... contemporanii.* Informația zilei de Maramureş, 2, nr. 209, 12 iun. 2002, p. 10.

Burnar, Ion. *Nicolae Iuga – „Cercul şi copacul" [repere pentru o monografie a esotericului]* : cărți pentru... „Cărțile Anului" : [recenzie]. Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1300, 10 ian. 2006, p. 5.

Burnar, Ion. *Nicolae Iuga, într-o prestigioasă revistă franceză.* Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1491, 22 aug. 2006, p. 5.

Burnar, Ion. *Nicolae Iuga: „Un muzeu de caricaturi, analize politice"*. Informația zilei de Maramureş, 7, nr. 1667, 20 mart. 2007, p. 5.

Burnar, Ion. *„Nord Literar” la început de an* : revista revistelor culturale. Informaţia zilei de Maramureş, 9, nr. 2243, 7-8 febr. 2009, p. 7.

Burnar, Ion. *Numeroşi oameni politici şi de cultură, la Festivalul Folcloric din Dragomireşti*. Informaţia zilei de Maramureş, 9, nr. 2012, 1 mai 2009, p. 9.

Burnar, Ion. *O carte orientativă într-o lume debusolată* : repere editoriale : [despre vol. „Bisericile creştine tradiţionale spre o etică globală”]. Informaţia zilei de Maramureş, 6, nr. 1438, 20 iun. 2006, p. 5.

Burnar, Ion. *O carte de eseuri politice ale lui Nicolae Iuga* : [Întoarcerea Casandrei. Baia Mare : Proema, 1999]. Glasul Maramureşului, 3, nr. 818, 11 dec. 1999, p. 2.

Burnar, Ion. *O scurtă privire asupra literaturii religioase maramureşene* : în preajma Sfintelor Sărbători. Informaţia zilei de Maramureş, 1, nr. 69 (1147), 18 dec. 2001, p. 6.

Burnar, Ion. *„Paradigmele” Universităţii „Vasile Goldiş” [şi „Nord Literar”]* : revista revistelor culturale. Informaţia zilei de Maramureş, 9, nr. 2285, 28-29 mart. 2009, p. 7.

Burnar, Ion. *Prezenţe maramureşene*. Informaţia zilei de Maramureş, 8, nr. 2033, 31 mai 2008, p. 7.

Burnar, Ion. *Prezenţe maramureşene*. Informaţia zilei de Maramureş, 9, nr. 2243, 7-8 febr. 2009, p. 7.

Burnar, Ion. *Profesorul Nicolae Iuga îşi sărbătoreşte ziua de naştere* : azi. Informaţia zilei de Maramureş, 4, nr. 817, 12 iun. 2004, p. 16.

Burnar, Ion. *Publicaţii clujene şi sătmărene, conduse de maramureşeni* : revista revistelor culturale. Informaţia zilei de Maramureş, 8, nr. 1945, 16-17 febr. 2008, p. 7.

Burnar, Ion. *Săliştea de Sus* : oraşul voievozilor în poezie, matematici şi magie. Informaţia zilei de Maramureş. 9, nr. 2414, 29 aug. 2009, p. 7.

Burnar, Ion. *Săliştea de Sus* : şase veacuri şi jumătate de mărturie spirituală. Informaţia zilei de Maramureş, 5, nr. 1186, 23 aug. 2005, p. 6.

Burnar, Ion. *Săliştea de Sus, un orăşel plin de poeţi, magicieni şi matematicieni*. Informaţia zilei de Maramureş, 7, nr. 1853, 27 oct. 2007, p. 9.

Burnar, Ion. *Sărbătoare cu „Nord Literar” la Palatul Administrativ*. Informaţia zilei de Maramureş, 8, nr. 1927, 26-27 ian. 2008, p. 5.

Burnar, Ion. *Se nasc şi în Maramureş filosofi* : Nicolae Iuga sau Etica creştină privită dinspre filosofie. Glasul Maramureşului, 3, nr. 1004, 22 iul. 2000, p.2.

Burnar, Ion. *Un maraton literar-artistic la Zilele Culturii Maramureşene*. Informaţia zilei de Maramureş, 7, nr. 1705, 8 mai 2007, p. 5.

„Calendarul Maramureşului”, un număr dedicat doamnelor. Graiul Maramureşului, 24, nr. 6907, 21 nov. 2012, p. 11.

Cărţi sosite la redacţie. Lumina lină = Gracious Light (New-York), 7, nr. 3, iul.-sept. 2002, p. 112.

Ciascai, Grigore. *A fost editat volumul „Ambele Vişae – 640 ani”*. Informaţia zilei de Maramureş, 6, nr. 1447, 30 iun. 2006, p. 4.

Ciascai, Grigore. *Optimişti şi încrezători, liberalii maramureşeni speră la cel puţin 20% din sufragiile alegătorilor*. Informaţia zilei de Maramureş, 8, nr. 2142, 6 oct. 2008, p. 11.

Ciascai, Grigore. *Partidele parlamentare din Maramureş şi-au fixat candidaţii în colegiile uninominale*. Informaţia zilei de Maramureş, 8, nr. 2146, 10 oct. 2008, p. 3.

Ciascai, Grigore. *Sala Teatrului Municipal a fost arhiplină la lansarea albumului „Biserici de lemn din Maramureş”*. Informația zilei de Maramureş, 5, nr. 1166, 30-31 iul. 2005, p. 8.

Ciascai, Grigore. *Seratele Literare Lăpuşene, o reuşită în acest an*. Informația zilei de Maramureş, 8, nr. 213, 2 sept. 2008, p. 20.

Ciorba, Cristian. *Sărbătoarea oraşului Sighet s-a desfăşurat fără ştiința localnicilor*. Glasul Maramureşului, 7, nr. 1954, 9 sept. 2003, p. 2.

Ciuban, Gavril. *Cercul şi Copacul*. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 134, 8-14 iul. 2005, p. 9.

Colaboratorul nostru, Nicolae Iuga şi-a luat doctoratul în filosofie. Informația zilei de Maramureş, 2, nr. 221, 26 iun. 2002, p. 1.

Condrat, Alina. *„Biserici de lemn din Maramureş” – revelația editorială a anului* : album care vine din eternitate şi merge spre eternitate. Glasul Maramureşului, 9, nr. 2530, 30 iul. 2005, p. 7.

Condrat Alina. *„Chipurile divinității” în viziunea artistului Vasile Avram*. Glasul Maramureşului, 10, nr. 2701, 22 febr. 2006, p. 1.

Condrat, Alina. *Cîntecul (filozofic al) sirenei* : Nicolae Iuga şi-a lansat o carte chiar de ziua sa. Glasul Maramureşului, 5, nr. 1275, 13 iun. 2001, p. 12.

Condrat, Alina. *Diplomele obținute la „Vasile Goldiş” sunt recunoscute în 30 de țări europene*. Glasul Maramureşului, 7, nr. 1986, 16 oct. 2003, p. 16.

Condrat, Alina. *Nicolae Iuga se consideră un viitor geniu. Până să se maturizeze*. Glasul Maramureşului, 5, nr. 1270, 7 iun. 2001, p. 4.

Condrat, Alina. *„Poezia e o umbră fidelă a tot ce ți se întîmplă”*: Călin Vlasie, „Poezie şi psihic”, Editura [Paralela] 45. Glasul Maramureşului, 8, nr. 2207, 10 iul. 2004, p. 3.

Condrat, Alina. *Trei profesori s-au prezentat în calitate de scriitori* : la Universitatea „Vasile Goldiş”. Glasul Maramureşului, 7, nr. 1994, 25 oct. 2003, p. 3.

Deci... La mulți ani! Jurnalul de Vineri, 10, nr. 426, 10-16 iun. 2011, p. 20.

Dindiligan, Anca. *Artistul Felix Sătean şi-a expus ieri fotografiile*. Informația zilei de Maramureş, 9, nr. 2470, 3 nov. 2009, p. 11.

Dindiligan, Anca. *La Universitatea Vasile Goldiş a a părut al doilea număr al revistei „Paradigme”*. Informația zilei de Maramureş, 10, nr. 2588, 25 mart. 2010, p. 11.

Dobra, Nicoleta. *„Profesorul şi sirena” în Baia Mare*. Noi (Baia Mare), 3, nr. 5, iul.-aug. 2001, p. 3.

Dobocan, Romeo. *Povestea Irakului condus de Saddam Hussein*: într-o carte publicată de editura Proema. Glasul Maramureşului, 6, nr. 1628, 10 aug. 2002, p. 2.

Dobra, Vasile. *Cercurile lui Nicolae Iuga*. Glasul Maramureşului, 9, nr. 2488, 11 iun. 2005, p. 7.

Dobra, Vasile. *„Semicentenarul” Nicolae Iuga.* Glasul Maramureşului, 7, nr. 1878, 12 iun. 2003, p. 9.

Dragomir, Vasile. *Ochiul sceptic al fratelui rămas acasă* : [recenzie la vol. La Porțile Occidentului : jurnal de călătorie. Baia Mare : Proema, 2003]. Jurnalul de Vineri, 2, nr. 35, 18-24 iul. 2003, p. 13.

Dragoş, Gelu. *Şcoala maramureşeană – un copil cu un singur părinte*. Paradigme (Baia Mare), 2, nr. 2, mart. 2010, p. 132-139.

Dulf, Oana. *Intelectualul în concepția lui Mircea Flonta*. Glasul Maramureşului, 11, nr. 3114, 4 iul. 2007, p. 4.

Dulf, Oana. *Nicolae Iuga şi „Cauzalitate(a) emergentă în filosofia istoriei”* : lansare de excepție la ... aniversară. Glasul Maramureşului, 12, nr. 3401, 14 iun. 2008, p. 7.

Dulf, Oana. *Reliefarea valorilor culturale comune româno-ucrainene* : ideea centrală a proiectului „De la surse la resurse”, inițiat de Fundația I.U.G.A. Glasul Maramureşului, 12, nr. 3329, 19 mart. 2008, p. 4.

Dulf, Oana. *S-a lansat revista „Nelinişti metafizice”*. Glasul Maramureşului, 10, nr. 2953, 16 dec. 2006, p. 7.

Dunca, Petru. *Vasile Mârza despre sentimentul angoasei*. Glasul Maramureşului, 8, nr. 2171, 29 mai 2004, p. 3.

Episcopia Ortodoxă a Maramureşului şi Sătmarului a editat „Graiul Bisericii Noastre”. Informația zilei de Maramureş, 2, nr. 495, 23 mai 2003, p. 8

Fărcaş, Andrei. *Bisericile creştine tradiționale spre o etică globală* : o nouă carte semnată Nicolae Iuga. Graiul Maramureşului, 18, nr. 4931, 12 iun. 2006, p. 7.

Fărcaş, Andrei. *Grigore Leşe – Doctor Honoris Causa al Universității „Vasile Goldiş”*. Graiul Maramureşului, 23, nr. 6390, 19 mart. 2011, p. 1, 6.

Fărcaş, Andrei. *Grigore Man şi „Litiera cu muze”*. Graiul Maramureşului, 22, nr. 6058, 18 febr. 2010, p. 6.

Fărcaş, Andrei. *Ieri, la Săpînța s-au sărbătorit 70 de ani de la înființarea Cimitirului Vesel.* Graiul Maramureşului, 17, nr. 4613, 30 mai 2005, p. 1.

Fărcaş, Andrei. *Nicolae Iuga despre Filosofia istoriei şi emergența socială* : [despre „Cauzalitate emergentă în filosofia istoriei”]. Graiul Maramureşului, 20, nr. 5523, 19 mai 2008, p. 4.

Fărcaş, Andrei. *Nicolae Iuga în limba franceză* : [Le Cercle et l'Arbre de la Vie : essais sur les racines de l',sotérisme dans la philosophie antique]. Graiul Maramureşului, 19, nr. 5251, 29 iun. 2007, p. 4.

Fărcaş, Andrei. *O nouă carte a lui Nicolae Iuga* : „Cercul şi copacul”. Graiul Maramureşului, 17, nr. 4596, 10 mai 2005, p. 2.

Fărcaş, Andrei. *S-a lansat „Povestea unui popor”*. Graiul Maramureşului, 14, nr. 3757, 10-11 aug. 2002, p. 1, 8.

Fărcaş, Andrei. *Se trag maramureşenii din „tâlharii Romei?”* : eveniment cultural la Baia Mare. Graiul Maramureşului, 18, nr. 4819, 30 ian. 2006, p. 7.

Fărcaş, Andrei. *Un ultim rămas bun profesorului Grigore Latiş*. Graiul Maramureşului, 19, nr. 5306, 1-2 sept. 2007, p. 3.

Festivalurile de poezie de la Sighet şi Deseşti : sub semnul literaturii ca stare de necesitate. Informaţia zilei de Maramureş, 5, nr. 1234, 18 oct. 2005, p. 6.

Filip, Marinela T. *Dublă lansare de carte la Teatrul Municipal* : rondelurile lui Lucian Perţa, la concurenţă cu editorialele lui Nicolae Iuga. Glasul Maramureşului, 3, nr. 824, 18 dec. 1999, p. 2.

Filip, Marinela T. *„Nobel” de Maramureş* : [Premiul editurii Proema pentru pamflet politic]. Glasul Maramureşului, 3, nr. 1040, 2 sept. 2000, p. 2.

Gaftone, Vasile. *„Cultură şi civilizaţie” la Sălişte*. Graiul Maramureşului, 24, nr. 6722, 14 apr. 2012, p. 6.

Gagniuc, Ananei. *Dacă e vineri, e „Jurnalul”* : [apariţia săptămânalului regional pentru Maramureş şi Satu Mare „Jurnalul de vineri”]. Glasul Maramureşului, 6, nr. 1706, 9 nov. 2002, p. 2.

Ghenceanu, Vasile Radu. *A apărut „Întoarcerea Casandrei” de Nicolae Iuga*. Graiul Maramureşului, 11, nr. 2938, 1 dec. 1999, p. 2.

Ghenceanu, Vasile Radu. C*artea şi sunetul ei fundamental*. Graiul Maramureşului*,* 11, nr. 2953, 18-19 dec. 1999, p. 3.

Ghenceanu, Vasile Radu. *Despre spiritul în formare* : [despre vol. „Profesorul şi sirena”. Baia Mare : Proema, 2001]. Graiul Maramureşului, 13, nr. 3407, 16-17 iun. 2001, p. 3.

Ghenceanu, Vasile Radu. *Maramureş: cărți, 2003 (III).* Graiul Maramureşului, 16, nr. 4192, 17-18 ian. 2004, p. 3.

Ghenceanu, Vasile Radu. *Nicolae Iuga – Etica creştină privită dinspre filosofie* : [recenzie la vol. cu acelaşi titlu. Baia Mare : Proema, 2000]. Opinia, 4, nr. 926, 6-7 ian. 2001, p. 12.

Ghenceanu, Vasile Radu. *Tabăra de literatură „Vaser 2001”*. Graiul Maramureşului, 13, nr. 3467, 25-26 aug. 2001, p. 3.

Gherman, Vasile. *Decanul Nicolae Iuga, desemnat din partea PNL pentru un post de deputat în Colegiul Sighet*. Informația zilei de Maramureş, 8, nr. 2117, 6-7 sept. 2008, p. 3.

Gherman, Vasile. *ÎPS Arhiepiscopul Justinian Chira a primit titlul Doctor Honoris Causa al Universității de Vest „Vasile Goldiş”*. Informația zilei de Maramureş, 10, nr. 2578, 13 mart. 2010, p. 3.

Ghilezan, Aurel. *Zilele Vişeului*. Graiul Maramureşului, 24, nr. 6812, 2 aug. 2012, p. 3.

Glodici, Angela Marina. *Conf. univ. dr. Nicolae Iuga a lansat cartea „Cauzalitatea emergentă în filosofia istoriei”*. Informația zilei de Maramureş, 8, nr. 2043, 12 iun. 2008, p. 16.

Glodici, Angela Marina. *Ieri, simpozion privind rolul bibliotecilor în învățământul superior*. Informația zilei de Maramureş, 9, nr. 2270, 11 mart. 2009, p. 16.

Goja, Anca. *„Adio” studențesc*. Graiul Maramureşului, 20, nr. 5531, 28 mai 2008, p. 13.

Goja, Anca. *Baia Mare - un „colector” de manifestare a culturilor tradiţionale europene*. Graiul Maramureşului, 22, nr. 6050, 9 febr. 2010, p. 3.

Goja, Anca. *Chipuri şi cioburi de oraş văzute prin ochi de artişti*: expoziţie de artă plastică la Galeria Millenium. Graiul Maramureşului, 18, nr. 4937, 19 iun. 2006, p. 7.

Goja, Anca. *Copiii au lăsat joaca pentru un cenaclu „cu miez”*. Graiul Maramureşului, 19, nr. 5352, 25 oct. 2007, p. 10.

Goja, Anca. *De dincolo, Vasile Avram vorbeşte despre lumea semnelor*. Graiul Maramureşului, 19, nr. 5394, 13 dec. 2007, p. 7.

Goja, Anca. *Dialog de înţelepciune în cartea „Viaţa de aer”*. Graiul Maramureşului, 22, nr. 6127, 12 mai 2010, p. 4.

Goja, Anca. *Evanghelii după apostolii cuvântului maramureşean*. Graiul Maramureşului, 19, nr. 5204, 5-6 mai 2007, p. 1, 3.

Goja, Anca. *Ieri, la Muzeul Judeţean s-a vorbit despre Istorie şi cultură de Ziua României*. Graiul Maramureşului, 16, nr. 4463, 1 dec. 2004, p. 9.

Goja, Anca. *Martiriul de la Moisei, după 60 de ani*. Graiul Maramureşului, 16, nr. 4424, 16-17 oct. 2004, p. 3.

Goja, Anca. *Nicolae Iuga îşi scoate la lumină dosarul de urmărire informativă*. Graiul Maramureşului, 24, nr. 6772, 16 iun. 2012, p. 11.

Goja, Anca. *Nicolae Iuga se aniversează cu o nouă carte*. Graiul Maramureşului, 20, nr. 5547, 16 iun. 2008, p. 7.

Goja, Anca. *Numărul secund al revistei „Paradigme” marchează un salt calitativ*. Graiul Maramureşului, 22, nr. 6088, 25 mart. 2010, p. 3.

Goja, Anca. *O nouă revistă: „Nelinişti metafizice”*. Graiul Maramureşului, 18, nr. 5091, 15 dec. 2006, p. 2.

Goja, Anca. *Pelerinaj simbolic în memoria scriitorului Vasile Avram*. Graiul Maramureşului, 17, nr. 4786, 17-18 dec. 2005, p. 5.

Goja, Anca. *Pledoarie pentru tradiție şi frumos* : Albumul „Biserici de lemn din Maramureş”. Graiul Maramureşului, 17, nr. 4666, 30-31 iul. 2005, p. 1, 3.

Goja, Anca. *„Poezie şi psihic” sau urma seismografului pe hârtie*: lansare de carte. Graiul Maramureşului, 16, nr. 4340, 10-11 iul. 2004, p. 1.

Goja, Anca. *Prietenii nu l-au uitat pe Jean Bălin*. Graiul Maramureşului, 22, nr. 6102, 13 apr. 2010, p. 3.

Goja, Anca. *„Rolul bibliotecii în realizarea unui învățământ superior de calitate”*. Graiul Maramureşului, 21, nr. 5808, 25-26 apr. 2009, p. 3.

Goja, Anca. *„România e acolo unde se vorbeşte româneşte”*. Graiul Maramureşului, 20, nr. 5473, 19 mart. 2008, p. 1, 4.

Goja, Anca. *Sesiune de comunicări ştiințifice ale studenților la „Goldiş”*. Graiul Maramureşului, 20, nr. 5482, 29-30 mart. 2008, p. 4.

Goja, Anca. *Vasile Avram a văzut „Chipurile divinității”*. Graiul Maramureşului, 18, nr. 4839, 22 febr. 2006, p. 9.

Iancu, Victor. *Lectură tîrzie* : [despre volumul „Profesorul şi sirena”]. Informația zilei de Maramureş, 1, nr. 72 (1147), 22 dec. 2001, p. 4.

Ignat, Dragomir. *Bisericile spre o etică globală* : [despre „Bisericile creştine tradiționale spre o etică globală”]. Glasul Maramureşului, 10, nr. 2791, 10 iun. 2006, p. 4.

Ignat, Dragomir. *„Cercul şi copacul”* : apariție editorială de excepție. Glasul Maramureşului, 9, nr. 2464, 14 mai 2005, p. 7.

Ignat, Dragomir. *„Cercul şi copacul” prietenului meu Iuga, Nicolae* : [recenzie la „Cercul şi copacul : repere pentru o monografie a esotericului”]. Glasul Maramureşului, 9, nr. 2470, 21 mai 2005, p. 7.

Ignat, Dragomir. *Nicolae Iuga* : privire nouă asupra istoriei : [recenzie la vol. Cauzalitatea emergentă în filosofia istoriei. Cluj-Napoca : Limes, 2008]. Glasul Maramureşului, 12, nr. 3443, 2 aug. 2008, p. 7.

Ignat, Dragomir. *Titlul de „Excelență” acordat scriitorului Vasile Avram* : intenție a directorului Teodor Ardelean, la trei ani de la trecerea în eternitate a omului de cultură maramureşean. Glasul Maramureşului, 9, nr. 2650, 17 dec. 2005, p. 4.

Ilea, Marian. *Prezențe culturale maramureşeane în Franța* : [în revista C@ahiers de psychologie politique est on ligne Nicolae Iuga publică un amplu studiu]. Glasul Maramureşului, 10, nr. 2827, 22 iul. 2006, p. 5.

Iluț, Vasile. *Baia Mare – capitală europeană a culturilor tradiționale*. Graiul Maramureşului, 22, nr. 6081, 17 mart. 2010, p. 1, 3.

Iuga, Simion. *Nicolae Iuga – „Cercul şi copacul”*: *Cărți pentru... Cărțile Anului* : [recenzie la vol. „Cercul şi copacul”]. Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1300, 10 ian. 2006, p. 5.

Ivanciuc, Teofil ; Botiş, Ioan. *Evenimente culturale în Sighet.* Gazeta de Maramureş, 4, nr. 185, 22-28 mai 2006, p. 23.

Jurcă, Ştefan. *Cărți şi autori maramureşeni* : [despre volumul „Profesorul şi sirena”]. Opinia, 5, nr. 1120, 25-26 aug. 2001, p. 12.

Jurcă, Ştefan. *Etica creştină sau principiul fericirii* : [recenzie la vol. „Etica creştină privită dinspre filosofie”. Baia Mare : Proema, 2000]. Opinia, 4, nr. 956, 10-11 febr. 2001, p. 12.

Latiş, Vasile. *Drum şi Carte, mai departe* : [recenzie la vol. „Etica creştină privită dinspre filosofie”. Baia Mare : Proema, 2000]. Opinia, 4, nr. 926, 6-7 ian. 2001, p. 12.

Latiş, Vasile. *Esoterism şi filosofie*. Jurnalul de Vineri, 4, nr. 142, 2-8 sept. 2005, p. 13.

Latiş, Vasile. *„Etica creştină privită dinspre filosofie” de Nicolae Iuga* : [recenzie la vol. cu acelaşi titlu. Baia Mare : Proema, 2000]. Cronica maramureşeană, 1, nr. 13, 13-20 mart. 2001, p. 19; Mişcarea literară (Bistriţa), nr. 2, 2002.

Latiş, Vasile. *Filosoful Nicolae Iuga provoacă o dezbatere asupra eticii creştine*. Glasul Maramureşului, 3, nr. 1076, 14 oct. 2000, p. 2.

Latiş, Vasile. *Însemnări despre Profesorul şi Sirena*. Informaţia zilei de Maramureş, 2, nr. 209, 12 iun. 2002, p. 10.

Marga, Andrei. *Despre ideea unei reconstrucţii filosofice a eticii creştine* : [despre volumul „Etica creştină privită dinspre filosofie”]. Graiul Maramureşului, 14, nr. 3715, 22-23 iun. 2002, p. 3.

Marinescu, Emil. *Colocviile „Nicolae Labiş”* : [la Baia Sprie] vor fi lansate volumele „Etica creştină” de Nicolae Iuga şi „Cu sufletul desculţ” de Anghel Pop. Glasul Maramureşului, 5, nr. 1213, 30 mart. 2001, p. 4.

Marinescu, Emil. *Lansare de carte* : [„Profesorul şi sirena” de Nicolae Iuga]. Glasul Maramureşului, 5, nr. 1274, 12 iun. 2001, p. 3.

Mîndru, Adrian. *Cursul festiv al absolvenţilor Facultăţii de Ştiinţe Umanist-Creştine* : ieri, la Universitatea „Vasile Goldiş” din Baia Mare a avut loc. Informaţia zilei de Maramureş, 2, nr. 495, 23 mai 2003, p. 16.

Mureşan, Mihai. *Un excelent eseu memorialistic*. Graiul Maramureşului, 24, nr. 3757, 30 mai 2012, p. 9.

Năsui, Florentin. *„Eminescu este clopotul în care bate limba română”*. Graiul Maramureşului, 16, nr. 4204, 31 ian.-1 febr. 2004, p. 1, 4.

Năsui, Florentin. *Festivalul – un avanpost al cuvântului liber*. Graiul Maramureşului, 23, nr. 6557, 1 oct. 2011, p. 5.

Năsui, Florentin. *Ieri, pe Iza şi pe Mara, poeți din nord şi rest au pus la cale Țara!* Graiul Maramureşului, 22, nr. 6249, 2 oct. 2010, p. 10.

Năsiu, Florentin. *În dreapta Tisei, omagiu profesorului Mihai Pop*. Graiul Maramureşului, 19, nr. 5379, 26 nov. 2007, p. 7

Năsui, Florentin. *Misterele Maramureşului.* Graiul Maramureşului, 17, nr. 4572, 11 apr. 2005, p. 1, 16.

Năsui, Florentin. *Sighetul de ieri şi azi*. Graiul Maramureşului, 23, nr. 6588, 7 nov. 2011, p. 5.

Năsui, Florentin. *Trei cărți, doi doctori!* Graiul Maramureşului, 23, nr. 6416, 19 apr. 2011, p. 10.

Năsui, Florentin. *Unirea mică, la Palat* : Sighetu Marmației. Graiul Maramureşului, 24, nr. 6654, 26 ian. 2012, p. 10.

Nicolae Iuga analizează „Etica creştină privită dinspre filosofie”. Ziua (Bucureşti), nr. 1907, 21 sept. 2000.

Nicolae Iuga – La aniversare. Graiul Maramureşului, 17, nr. 4624, 11-12 iun. 2005, p. 3.

Paşca, Marius. *Ieri, într-un cadru festiv a fost lansat primul număr al revistei „Paradigme”*. Informația zilei de Maramureş, 9, nr. 2283, 26 mart. 2009, p. 8.

Paşca, Marius. *Ieri la Universitatea „Vasile Goldiş”, a avut loc Festivitatea de absolvire a studenților Facultății de Ştiințe*

Umaniste. Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1423, 2 iun. 2006, p. 16.

Paşca, Marius. *În Baia Mare a avut loc prima dezbatere privind Legea Învățamântului Superior*. Informația zilei de Maramureş, 8, nr. 1942, 13 febr. 2008, p. 11.

Paşca, Marius. *Profiluri noi de masterat la Universitatea „Vasile Goldiş”*. Informația zilei de Maramureş, 8, nr. 2127, 18 apr. 2008, p. 11.

Paşca, Marius. *Scriitorul Gavril Ciuban a lansat volumul „Viața de aer”*. Informația zilei de Maramureş, 10, nr. 2626, 11 mai 2010, p. 9.

Paşca, Marius. *Sesiune de comunicări ştiințifice la Universitatea „Vasile Goldiş”*. Informația zilei de Maramureş, 8, nr. 1982, 31 mart. 2008, p. 20.

Pârja, Gheorghe. *Umbra lui Laurențiu Ulici la Vişeu de Sus*. Graiul Maramureşului, 15, nr. 3977, 5 mai 2003, p. 1.

Pârja, Ghorghe. *Un poet reprezentativ, o mare conştiință* : Colocviile „Ion Iuga” ediția a II-a. Graiul Maramureşului, 12, nr. 2989, 3 febr. 2000, p. 4.

Pecican, Ovidiu. *Avalon. Goliarzii români*. Observator cultural (Bucureşti), nr. 635, 12 aug. 2012.

Petricec, Nicolae I. *Oglinzi răsturnate* : Nicolae Iuga – Filosofia contemporană despre morala creştină : [recenzie]. Glasul Maramureşului, 6, nr. 1682, 12 oct. 2002, p. 3.

Petruț, Anton. *Trei evenimente culturale la Tg. Lăpuş*. Graiul Maramureşului, 20, nr. 5484, 1 apr. 2008, p. 3.

Pop, Ramona-Ioana. *Colocviul „Creație şi comunicare în presă”*. Graiul Maramureşului, 15, nr. 3982, 10-11 mai 2003, p. 1, 5.

Popescu, Carmina. *„Lumina lină” de la New York*. Tribuna (Cluj-Napoca), 1, nr. 4, 1-15 nov. 2002, p. 15.

Popescu, Ioan J. *A apărut un nou volum semnat de scriitorul Nicolae Iuga*. Informația zilei de Maramureş. 10, nr. 2660, 21 iun. 2010, p. 16.

Popescu, Ioan J. *Conferențiar dr. Nicolae Iuga a publicat un nou volum*. Informația zilei de Maramureş, 8, nr. 2015, 10-11 mai 2008, p. 13.

Popescu, Ioan J. *Dr. Nicolae Iuga a publicat volumul „Bisericile creştine tradiționale spre o etică globală”*. Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1413, 22 mai 2006, p. 15.

Popescu, Ioan J. *La Casa de Cultură din Sighet au fost lansate patru volume de publicistică*. Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1324, 4-5 febr. 2006, p. 4.

Popescu, Ioan J. *La Sala Radio a fost lansată revista „Cuvînt Masonic”* : joi, în Sighet. Informația zilei de Maramureş, 5, nr. 1221, 3 oct. 2005, p. 15.

Popescu, Ioan J. *Nicolae Iuga a publicat un jurnal de călătorii* : [despre vol. „La porțile occidentului”]. Informația zilei de Maramureş, 2, nr. 544, 19 iul. 2003, p. 5.

Popescu, Ioan J. *Nicolae Iuga şi-a lansat volumul „Cercul şi copacul”* : Sighetu Marmației. Informația zilei de Maramureş, 5, nr. 1148, 9-10 iul. 2005, p. 5.

Popescu, Ioan J. *Pictorița Silvia E. Boar îşi serbează ziua de naştere printr-o expoziție personală*. Informația zilei de Maramureş, 9, nr. 2314, 5 mai 2009, p. 9.

Popescu, Ioan J. *Ucrainenii au sărbătorit Înălțarea Sfintei Cruci pe stil vechi*. Informația zilei de Maramureş, 8, nr. 2136, 29 sept. 2008, p. 20.

Profesorul dr. Nicolae Iuga îşi sărbătoreşte astăzi ziua de naştere. Informaţia zilei de Maramureş, 6, nr. 1431, 12 iun. 2006, p. 16.

Profesorul Nicolae Iuga împlineşte mîine 52 de ani. Informaţia zilei de Maramureş, 5, nr. 1124, 11-12 iun. 2005, p. 16.

Şandor-Martin, Corina. *De la surse la resurse – proiect de colaborare transfrontalieră între România şi Ucraina*. Familia Română, 9, nr. 2-3 (29-30) sept. 2008, p. 68-70.

Şiman, Liviu. *„Cuvîntul masonic" în Sighet*. Glasul Maramureşului, 9, nr. 2583, 30 sept. 2005, p. 3.

Şiman, Liviu. *Lansarea cărţii „Cercul şi copacul"* : la Sighet. Glasul Maramureşului, 9, nr. 2512, 9 iul. 2005, p. 3.

Şiman, Liviu. *60 de ani de la revenirea Maramureşului la România* : la Sighet, eveniment istoric marcat printr-un simpozion. Glasul Maramureşului, 9, nr. 2437, 11 apr. 2005, p. 3.

Şiman, Liviu. *„Un muzeu de caricaturi"*. Glasul Maramureşului, 11, nr. 3031, 24 mart. 2007, p. 4.

Şomcutean, Zamfir ; Roman, Gheorghe. *Nicolae Iuga – profesor de filosofie şi autorul a mai multe cărţi* : caricatură în serial. Cu un text de Gheorghe Roman. Graiul Maramureşului, 13, nr. 3391, 29 mai 2001, p. 1.

Ştefan cel Mare şi Sfînt a fost elogiat la Catedrala Ortodoxă din Sighet. Informaţia zilei de Maramureş,. 4, nr. 894, 10 sept. 2004, p. 8.

Tecşan, Alina. *Cauzalitate emergentă în filozofia istorie* : (recenzie). Paradigme (Baia Mare), 2, nr. 2, mart. 2010, p. 128-129.

Tofan, Ioan Alexandru. *Îndreptăţirea filosofiei* : [recenzie la vol. „Filosofia contemporană despre morala creştină"]. Convorbiri literare (Iaşi), 136, nr. 12 (84), dec. 2002, p. 107.

Tomi, Marian Nicolae. *Despărţământul Vişeu-Iza*. Familia Română, 12, nr. 3 (42), sept. 2011, p. 49-51.

Tomi, Marian Nicolae. *În căutarea vârstelor secrete* : (Nicolae Iuga, „Cercul şi copacul”. Bucureşti : editura Marea Lojă Naţională a României, 2005*)* : [recenzie]. Nord Literar, 4, nr. 6, iun. 2006, p. 13.

Tomi, Marian Nicolae. *(Nicolae Iuga, Cercul şi copacul, Editura Marea Lojă Naţională a României, Bucureşti, 2005)*. Nord Literar, nr. 6 (37), iun. 2006.

Tomi, Marian Nicolae. *Prima seară de poezie în oraşul Săliştea de Sus*. Graiul Maramureşului, 16, nr. 4454, 20-21 nov. 2004, p. 5.

Ţarălungă, Eugenia. *Cauzalitatea emergentă în filosofia istoriei*. Viaţa Românească (Bucureşti), nr. 5, 2009, p. 124.

Ţolaş, Radu. *„Gaudeamus Igitur” la un deceniu de existenţă băimăreană a universităţii* : curs festiv pentru umaniştii de la Goldiş. Graiul Maramureşului, 19, nr. 5228, 2-3 iun. 2007, p. 4.

Ţolaş, Radu. *La mulţi ani, Nicolae Iuga!* Graiul Maramureşului, 19, nr. 5236, 12 iun. 2006, p. 3

Ţolaş, Radu. *Ştafeta generaţiilor predată şi în acest an* : curs festiv la umaniştii de la Universitatea de Vest „Vasile Goldiş”. Graiul Maramureşului, 22, nr. 6146, 4 iun. 2010, p. 1.

Utan, Iulia. *Facultate pentru purtătorii de cuvînt* : la Universitatea de Vest „Vasile Goldiş”. Glasul Maramureşului, 9, nr. 2604, 25 oct. 2005, p. 2.

Vasile, Nina. *Opţiuni interdisciplinare.* Adevărul literar şi artistic (Bucureşti), 14, nr. 768, 17 mai 2005, p. 2.

D. EXTRASE DIN REFERINŢELE CRITICE DESPRE AUTOR ŞI OPERĂ

***

Două bucurii mă-ncearcă la lecturarea acestei cărți de excepție: una, că Nicolae Iuga mi-a fost cândva elev la Liceul din Borşa şi, a doua, că autorul **Eticii creştine**... nu şi-a dezamăgit de-a lungul anilor, mentorii. A absolvit Facultatea de Filosofie din Bucureşti ca şef de promoție, în prezent este dascăl la Sighet, dar şi profesor asociat la Universitatea „Babeş Bolyai" din Cluj (care are o secție şi în municipiul de pe Iza), redactor şef al Jurnalului de Sighet, dar mai ales o speranță a filosofiei româneşti contemporane. Şi ca dovadă că zisele mele nu țin de panegiric este faptul că această carte poartă girul unor personalități ale culturii noastre: Andrei Marga, Ion Bălin, Ştefan J. Fay. Nicolae Iuga a fost acceptat în cercul Lui Constantin Noica şi mai şi mai apoi în cel a lui Nicolae Steinhardt. Cartea cu care debutează în filosofie Nicolae Iuga, **Etica creştină privită dinspre filosofie** va stârni, sunt sigur, oarece comentarii dinspre lumea culturii, pentru că este o carte originală, atât prin conceptele pe care le vehiculează, cât şi prin incursiunile selective ale unei bibliografii vaste. Autorul îşi propune şi ne propune ca obiect de meditație, felul în care este văzută etica creştină, de la teologia paulină până la Kant, până la existențialismul creştin şi mai aproape, totul trecut prin prisma ideilor... „iugăieşti". Firul roşu ce străbate cartea ar putea fi contras în sintagma lui Dostoievski „Dacă aş fi nevoit să aleg între Christos şi adevăr, aş rămâne cu Christos împotriva adevărului". Vorba prefațatorului cărții, prof. dr. Ion Bălin (ambasadorul României în Maroc) „Nu este cu adevărat adevăr acela care nu poate duce la mântuire. Ce să faci cu un adevăr care este împotriva omului?" Cartea lui Nicolae Iuga este structurată în

patru ample capitole. **Fundamentalele creştine ale eticii, Etica în filosofia contemporană, Deconstrucţii etice şi Reconstrucţii ale eticii creştine**. Volumul urmează să fie lansat în Baia Mare. La Sighet, lansarea a avut deja loc joi, 6 iul. În prezentarea redactorului de carte V. R. Ghenceanu, care iată a reuşit să gireze încă o carte valoroasă tipărită la SC „Tip Proema" din Baia Mare şi sprijinită de Fundaţia Culturală „Athanor" din Bucureşti (culegere computerizată Nicolae Iuga jr., coperta concepută de Ioan Marchiş).

(**Burnar, Ion**. *Se nasc şi în Maramureş filosofi* : Nicolae Iuga sau Etica creştină privită dinspre filosofie. Glasul Maramureşului, 3, nr. 1004, 22 iul. 2000, p. 2.)

***

N. Iuga prenumără, cu privire la revoluţia morală reprezentată de creştinism, deconstrucţiile acesteia provocate şi întreprinse de filosofia analitică anglosaxonă (Moore, Wiţtgenstein, Russell), de existenţialismul ateu (Camus şi Sartre), de referinţele inabile etologice. Remarcă „opinia comună" a absenţei unei paradigme etice în sistemele teoretice contemporane. Ar fi prezente, în schimb, două morale: una pecuniară în economiile concurenţiale şi consumiste, apoi *„o stranie morală a abnegaţiei profane în regimurile politice de tip fascist şi comunist"*. Cea dintâi, nefiind propriu-zis o morală, a rămas de învederat numai iuţeala *„cu totul neobişnuită"* cu care s-a descompus cea de-a doua. *„În ţările foste comuniste,* conchide N. Iuga, *degenerarea morală a premers şi, întrucâtva, a cauzat prăbuşirea sistemului în ansamblul său"*.

(**Brumaru, A. I.** *Nicolae Iuga caricaturizând muzeul*. Monitorul de Braşov, nr. 28, 2000.)

***

Gazetar şi dascăl, meserii uneori foarte active amândouă deodată şi în măsuri felurite, pe care le onorează cu vocaţie, Nicolae Iuga ni se dezvăluie, în anii din urmă, drept un autor de

cărți substanțiale în care se disting puterea de sinteză, generozitatea temelor, anvergura ideilor şi propensiunea către istoria gândirii filozofice. Autorul nostru e un stilist reputat, dovedind o gândire limpede, pătrunzătoare şi clară. Pentru cine vrea să afle în ce chip concret se pun în lumină toate acestea, n-am decât să recomand cărțile sale: **„Întoarcerea Casandrei**”, publicistică politică, Editura „Proema”, 1999, şi **„Etica creştină privită dinspre filosofic”,** Editura „Proema”, 2000. Nu întâmplător, despre ultima din cărți, o cunoscută autoritate în materie, filosoful dr. Ion Bălin, se pronunță admirativ, cu dreaptă cumpănire, recunoscând în scrisul elevului său „rigoare apodictică şi farmec semantic”.

Jurnalistul Nicolae Iuga e tăios şi foarte puțin îndurător când e vorba de politicianism desuet, de naivități şi debusolări. De cele mai multe ori comentariile sale politice fac, degajat şi convingător, severe ablațiuni. Pe de altă parte, **eseistul** Iuga e riguros, şi meticulos, în timp ce **istoricul** dovedeşte uşurință în a se mişca, logic şi exact, în epocile făuritoare de principii filosofice călăuzitoare, adeverind că pentru o asemenea întreprindere (cum e, să zic, „Etica creştină...”) e nevoie de amplă respirație şi, nu-i aşa? „nelinişte epistemică”.

Bunele (şi rarele!) calități despre care scriam mai sus se adeveresc şi în cartea pe care autorul o propune publicului aici sub un titlu frumos şi îndrăzneț (împrumutat din Lampedusa, celebrul şi norocosul autor al „Ghepardului”) – „Profesoral şi sirena”. E această lucrare, altfel spus, un mic manual de eseist începător, de cititor şi cronicar neliniştit şi îndatorat propriei sale vocații, o încercare paradigmatică de a face critică de întâmpinare în care ideile din cărțile recenzate îi oferă autorului ocazii să-şi etaleze propriile mişcări sufleteşti şi judecăți la temă. Nu e vorba de o cronică (eseistică) distantă, orgolioasă şi atotştiutoare, cum ar face unii învățăcei, crezând că Dumnezeu le pune pecete în clipa când cuvintele lor se îmbată de cerneală tipografică. Nicidecum! Deşi foarte tânăr la momentul conceperii şi publicării în presa vremii, acestor minieseuri şi critici de întâmpinare, simți în frazele junelui

pe intelectualul în devenire, neliniştitul, spiritul pătrunzător în formare, judecata clară şi adesea tăioasă, curgerea limpede a frazei.

(**Ghenceanu, Vasile Radu**. *Despre spiritul în formare* Graiul Maramureşului, 13, nr. 3407, 16-17 iun. 2001, p. 3.)

***

Încep cu o scurtă poveste, în urmă cu câteva luni, mă întâlnesc întâmplător cu Nicolae Iuga. îmi propune o convorbire TV la Cinemar. Şi-mi dă o carte: „Profesorul şi Sirena" – eseuri, apărută cu puţin timp înainte la Editura Proema. Acasă, răsfoiesc în fugă volumul. Constat că e o culegere de articole şi eseuri publicate în anii '80 în diferite reviste şi ziare: „Amfiteatru", „Viaţa studenţească", „Steaua", „Astra" etc. Îmi zic: „Ei, da. Omu-şi adună nişte biete scrieri depăşite, spre a-şi alcătui o carte. Cine ştie, poate are nevoie de ea pentru vreun concurs". Şi renunţ la lectură. După câteva luni, recte săptămâna trecută, îmi vine dorul de filosofie. Diletant cum sunt în materia aceasta, totuşi din când în când îmi place să-mi exersez mintea cu câte un volum (sau măcar cu câte două-trei eseuri) de filosofie. Şi revin la cartea prietenului Iuga. Pe măsură ce străbat textul, uimirea îmi creşte. Şi, o dată cu ea, admiraţia. Cu excepţiile ce abia întăresc regula, eseurile lui Nicolae Iuga, deşi scrise în cea mai neagră epocă a totalitarismului comunist, nu sînt contaminate de ciuma „gândirii" ceauşiste. Sunt pur şi simplu compuneri filosofice: unele mai reuşite, altele mai puţin, dar toate respirând acelaşi aer al gândirii libere, neîncorsetate şi, mai ales, profund ancorate în problematica abordată. Spuneam mai sus că eseurile sînt unele mai reuşite, altele mai puţin, dar n-am menţionat că, atâta cât pot să pricep eu, unele sînt de-a dreptul extraordinare. Se vede de la distanţă mâna sigură a competenţei şi frazarea talentului. De fapt, Nicolae Iuga este în aceste încercări filosofice şi un talentat scriitor.

Să ilustrez afirmaţia? Iau aproape la întâmplare un fragment din eseul „A avea sau a citi" („Astra", 2/1989. „Cred că fiecare scriitor urmăreşte, pe durata întregii sale vieţi – uneori

conştient, alteori nu – să scrie o operă care să-l reprezinte în deplinătatea sa, de fapt o capodoperă. Unii reuşesc acest lucru mai devreme, alţii mai târziu, şi alţii niciodată. «Valul» cărţii principale poate fi anunţat de unduiri neliniştite – submerse, întrebătoare – şi poate fi urmat de felurite fluxuri şi refluxuri, uneori sporadice şi disperate. Cele ce preced şi urmează acestei cărţi principale nu sunt decât variaţiuni pe aceeaşi temă, produse colaterale etc."

Nu pot încheia aceste succinte însemnări înainte de a evidenţia încă două merite ale cărţii şi ale autorului: 1) talentul de critic literar, dublat de o solidă cultură în domeniu; 2) ataşarea la sfârşitul volumului a unui Glosar Hegelian, ce cuprinde nu mai puţin de 150 de termeni, sintagme sau expresii filosofice, îmi permit să reproduc aici expresiile a doi termeni incluşi în Glosar: *contrarii*: „contrariile sunt în sine identice" (IF, vol. 2, 446); *moralitate* – „conceptul moralităţii este comportamentul interior al voinţei faţă de ea însăşi" (FD, 136).

Cu „Profesorul şi Sirena" eşti la a treia carte. Dă-i înainte, prietene Nicolae Iuga, că nu faci lucruri de prisos!

(**Iancu, Victor**. *Lectură târzie*. Informaţia zilei de Maramureş, 1, nr. 72 (1147), 22 dec. 2001, p. 4.)

***

Pe traseul intelectual al unui eseist şi comentator, care este **Nicolae Iuga**, lucrarea **Etica creştină. Perspective de reconstrucţie filosofică** marchează un moment important: acela al reunirii de resurse şi al disciplinării demersurilor pentru a articula cât mai sistematic propriile idei originale. De multă vreme, în variate ocazii (reuniuni ştiinţifice, intervenţii în presă etc), Nicolae Iuga a prezentat descrieri, evaluări, reacţii faţă de evenimente din viaţa spirituală în descendenţa celor care, la noi, au făcut din viziunea şi din morala creştină un reper pentru sine şi pentru judecarea timpului prezent. Având lecturi mereu reluate în sfera **Vechiului Testament** şi al **Noului Testament** – într-o vreme când prea puţini puteau invoca o cunoaştere precisă, documentată

a scrierilor de bază ale civilizației iudeo-creştine – Nicolae Iuga a câştigat profil ca eseist creştin.

Nicolae Iuga a căutat să dea seama de situația de astăzi a eticii creştine şi să configureze răspunsuri. Sprijinindu-se precumpănitor pe literatura franceză asupra creştinismului şi pe autori români (Dumitru Stăniloaie rămânând referința de bază!), el dă un eseu amplu şi remarcabil, prin care se constituie într-o voce importantă a reflecțiilor româneşti asupra creştinismului.

Cartea lui Nicolae Iuga este un răspuns la întrebările ce se pun în modernitatea târzie (a căror importanță se poate sesiza direct şi indirect urmărind analizele lui Niklas Luhmann privind evoluția „subsistemului" religie în condițiile de diferențiere caracteristice modernității) în privința religiei, în mod exact a religiei iudeo-creştine. Interogațiile promovate de Nicolae Iuga – impactul eticii creştine într-o lume a abundenței bunurilor, semnificația actuală a iubirii aproapelui, raportul bisericilor creştine cu ideologiile vremii; relația eticii creştine cu programele comunitare din diferite țări – sunt profunde şi se întâmpină de către cel ce se mişcă în sfera conştiinței de sine a timpului nostru. Realist în ceea ce priveşte perceperea realei anverguri a acestor probleme, Nicolae Iuga îşi asumă nu să reconstruiască efectiv etica creştină în condițiile de azi, ci să dea un inventar de probleme şi termeni, plecând de la care, se poate reconstrui.

Nicolae Iuga face proba unei remarcabile culturi teoretice, bazată pe resurse preponderent româneşti şi franceze, şi se consacră, drept unul din cei mai competenți analişti ai evoluțiilor din creştinism pe care îi avem în România, în momentul de față.

(**Marga, Andrei**. *Despre ideea unei reconstrucții filosofice a eticii creştine*. Graiul Maramureşului, 14, nr. 3715, 22-23 iun. 2002, p. 3.)

***

Cartea lui Nicolae Iuga *(Filozofia contemporană despre morala creştină,* Paralela 45, 2002) este mai puțin nevinovată

decât s-ar părea la o primă lectură. Autorul îşi propune să alcătuiască „un inventar de problematici şi terminologie” (p. 9), orientativ în ceea ce priveşte preocuparea creştină în filosofia contemporană. Trecând în revistă direcțiile privilegiate ale gândului filosofic mai vechi sau mai nou, Nicolae Iuga pune în evidență consecințele pe care acestea le au atunci când este adusă în discuție legea de căpătâi a creştinismului: aceea a iubirii nestrămutate față de Dumnezeu şi de semen. […].

(**Tofan, Ioan Alexandru**. *Îndreptățirea filosofiei*. Convorbiri literare, 136, nr. 12 (84), dec. 2002, p. 107.)

***

„Născut ca să mori, abia vezi că nimic nu trăieşte decât prin spirit, care în templul spiritual veşniceşte în timp”. Existența întregului univers se sprijină pe doi stâlpi, unul este viața şi este un miracol, iar celălalt este moartea, care va fi şi va rămâne o taină. „Fiecare am aşezat în noi, în jurul nostru un cerc. Când se consideră că numărul de cercuri este împlinit scriitorul este aruncat în Styx, pe care niciodată nu îl va trece dacă a făcut în aşa fel încât măcar unul dintre cercuri să fie din metal nobil, cu atât mai mult dacă are încrustate una-două pietre prețioase”. Nicu Iuga are până la această dată în jur de cinci nestemate aşezate pe cercurile lui. Deci, pentru fiecare deceniu trăit câte una, care vor isca cercuri concentrice – din Hadeş, ori acolo unde vom călătorii cu toții – până în ziua de azi, oricând va fi pentru urmaşi acea zi. Nicu Iuga mai este în stare şi are timp să întemeieze o şcoală pentru marii filozofi antici inițiați de preoții egipțieni. Chiar dacă nu a fost el la Ei, au rămas reminiscențe ale lor după ce a secat marea baltă din Țara Maramureşului, mai precis Şăliştea de Sus. Cărțile sunt lumina scriitorului, dar şi chinul, suferința şi zbaterea lui. Ele se nasc uneori din discuții între inițiați, care unora or să li se pară nesemnificative, banale. Este o reală plăcere să îl ai conviv pe Nicu Iuga, ştie să urce ori să coboare spre nivelul tău de inițiere, astfel încât discuția să fie firească, obişnuită, totuşi – dacă se poate – urcând spre gnomismele marilor inițiați. Sincer, mi-e

dor de nopțile de pe Vaser, când încercam să precizăm cum au ajuns elemente din motivele celtice pe pumnuşeii şi gulerele cămeşilor maramureşene.

Ei, acum la ceas aniversar, ne alăturăm şi noi corului din prezent care-i ridică osanale.

(**Dobra, Vasile**. *Cercurile lui Nicolae Iuga*. Glasul Maramureşului, 9, nr. 2488, 11 iun 2005, p. 7.)

***

Cartea lui Nicoale luga este, am spune, în bună parte, una profesorală. Profesorul, strategic, ne duce pe cărări bătătorite, dar numai pentru a ne duce unde doreşte. Fiindcă acolo se decelează fluente şi bine articulate speculații, fine interpretări mitice, biblice, istorice, filosofice.

Fiecare parte începe cu o captatio benevolentiae, o punere în temă, care face pregătirea pentru intrarea în subiect, în diversitatea referințelor. Apoi se punctează idei, asociații (aparent disjuncte), se reevaluează, revenindu-se metodic şi voit la temă, în numele unei gândiri recurente. Şi prin această carte, Nicolae Iuga se afirmă ca un eminent filosof, apreciat pentru acribia informațională şi pertinența livrească a unor observații de erudit.

(**Iuga, Simion**. *Nicolae Iuga – „Cercul şi copacul" (repere pentru o monografie a esotericului*. Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1300, 10 ian. 2006, p. 5.)

***

Acceptând că ezoterismul este „transmiterea unei doctrine, a unui ritual etc, numai unui număr restrâns de inițiați", iar că ezoteric este tocmai ceea ce nu poate fi pătruns decât de către cei inițiați, că este ceva ascuns şi secret totodată, **Nicolae Iuga**, scriind **Cercul şi copacul**, Ed. Marea Lojă Națională a României, Bucureşti, 2005, tocmai ne oferă ceea ce nu se poate oferi. Un

secret al ezoteriei, iar dacă nu reuşeşte înseamnă că a respectat regula jocului impusă de aceasta. Pare un cerc vicios. Şi eu cred că şi este în mare măsură. […].

Bizar rămâne gândul că aceste lumi secrete, deţinând la rându-le secretele lumii, au permis unora – celor aleşi – să dea celor neiniţiaţi, adică umanităţii în întregul ei, cunoştinţe, idei, soluţii, adevăruri în ultimă instanţă, care – având în vedere că arealul cărţii aici în discuţie se rezumă (oare?) numai la antichitate – sunt şi astăzi uimitoare prin profunzime, prin căile ce continuă a le deschide cercetării şi cunoaşterii, prin soluţiile fără de care aşezarea acestei lumi vizibile, pe care o populăm noi cei neiniţiaţi, nu ar fi posibilă. În fuga condeiului mă gândesc acum numai la paradoxul că cea mai mare parte a dogmaticii creştine se bazează tocmai pe gândirea extraordinară a doi ... păgâni (Platon şi Aristotel)! Oare Chiar aşa să fie? Oare creştinismul nu a fost – iniţial cel puţin – o confrerie care, prin Iisus, a dat oamenilor a altă direcţie de dezvoltare morală, dar şi de cunoaştere a adevărului? E drept că le-a dăruit oamenilor alte adevăruri, dar tocmai fără a le ignora pe cele deja ştiute. Este adevărat că ştiute numai de cei iniţiaţi, pentru că ce altceva pot fi socotiţi primii apostoli. […].

Când mi-am intitulat micul meu eseu ca o căutare a vârstelor, nu m-am gândit nicio clipă la vârsta biologică. Ci la cea care priveşte cunoaşterea. Titlul acestui volum tocmai mi-a sugerat ideea că şi copacul – fără să ştie! – prin acumularea de noi cercuri, dobândeşte tocmai rezistenţa la factorii perturbatori şi adverşi din mediul în care există. De fapt cunoaşterea nu la aşa ceva este utilă? Nu ca să răzbim, să supravieţuim, să nu murim în veci (ca specie, ca umanitate, of course)! Ducând gândul mai departe mă întreb: câţi dintre noi ştim şi înţelegem tehnologiile de care ne folosim cotidian? Prea puţini, sau tot mai puţini. Aşa încât, cu cât se ştie tot mai mult de către tot mai puţini – iată unde era ezoterismul modern! – cei mulţi vor fi asemenea copacului: vor acumula cercuri, inele ale vârstei lor biologice, dar inelele, cercurile cunoaşterii vor aparţine altora (fără să-mi placă ceea ce spun şi eu mă simt tot mai străin de limbajul ştiinţific tot mai

specializat şi mai înstrăinat, chiar dacă tocmai acum încerc să dezleg misterele unei cărți de filozofie, la care mă pricep foarte puțin). Confreriile ştiințifice – să-mi ierte autorul termenul uzitat, dar nu am găsit altul mai adecvat ideilor mele -, ale celor inițiați în varii ritualuri tot mai specializate şi mai enigmatice, se înmulțesc şi devin tot mai greu accesibile cu cât ştiințele devin şi ele însele ezoterice. […].

Desigur că, dincolo de considerațiile mele pur speculative, cartea aceasta trebuie citită tocmai pentru că ea încearcă să detabuizeze cunoaşterea superioară, ascunsă (chiar numai în spatele conceptelor superspecializate) şi să ne dea o speranță în accesul tuturor la adevărul pe care-l vânează omenirea de pe vremea când arunca după vânat doar cu simpli bolovani. Doamne, câte vârste a străbătut de atunci omenirea asta neştiutoare!

Pentru că trebuie spus că Nicolae Iuga ştie câte ceva şi, pentru noi prietenii săi, ridică puțin voalul sub care o altă lume se dezvăluie privirilor şi minții noastre.

(**Tomi, Marian Nicolae**. *În căutarea vârstelor secrete*. Nord Literar, 4, nr. 6 (37), iun. 2006, p. 13.)

***

Un traseu ascendent fără poticneli

Pe multe voci s-a vorbit miercuri despre Nicolae Iuga şi despre cartea lansată de el. Una dintre ele i-a aparținut scriitorului Ion Burnar, născut în aceeaşi localitate cu Nicolae Iuga (Săliştea de Sus), şi care a văzut cum, sub ochii lui, acesta a trecut „de la jocul pietre şi de la jocul la coada mieilor la acel „joc cu mărgele de sticlă” al lui Hesse, care presupune multă inteligență”. De la elevul de la liceul din Borşa, calitate în care a participat de două ori la olimpiada națională de română, la studentul apreciat de Constantin Noica, apoi la absolventul-şef de promoție de la Facultatea de Filosofie din cadrul Universității Bucureşti şi

doctorul care, sub îndrumarea lui Andrei Marga, obținea titlul dorit cu Magna cum Laude, traseul a fost parcurs de Iuga fără poticneli, fapt care, crede Burnar, se datorează în mare parte „firii lui iscoditoare”. Cu totul altfel a vorbit despre autor primarul Cristian Anghel, care, ca prieten al său, apreciază la acesta „percepția profundă asupra evenimentelor” şi plaja largă a realităților surprinse şi comentate ca dascăl, gazetar şi analist. De altfel, Vasile Leschian, purtătorul de cuvânt al Bibliotecii şi moderatorul discuțiilor, remarca faptul că Nicolae Iuga a scris peste 200 de articole, cronici şi recenzii în reviste de specialitate şi de cultură din țară şi străinătate, dar şi peste 1000 de editoriale şi articole de atitudine în presa cotidiană şi săptămânală. Pe lângă toate acestea, conferențiarul de la Filiala băimăreană a Universității de Vest „Vasile Goldiş” este autorul a nouă cărți de filosofie, politologie, morală reportaje etc.

O carte de actualitate la umbra lui Platon şi Aristotel

O analiză detaliată, pe capitole, a noii cărți a lui Nicolae Iuga a realizat conf. univ. dr. Florian Roatiş, care a apreciat-o ca fiind „de excepție”, adică aduce ceva în plus față de scrierile anterioare, şi este scrisă într-un stil plăcut, accesibil. „Este o foarte bună carte de publicistică filosofică, având un stil accesibil pentru public, fără să coboare nivelul ideilor pe care le comunică”, a observat şi criticul Augustin Cozmuța, redactorul şef adjunct al „Graiului”. Titlul lucrării face referire la impredictibilitatea domeniului social, din cauză că acesta este bazat pe liberul arbitru al omului. Cauzalitatea emergentă este, deci, grefată pe hazard, de unde reiese că ideea de „inginerie socială” este una aberantă. De aici a pornit sociologul prof. univ. dr. Gheorghe Şişeştean din Oradea atunci când a spus că „Ştiințele sociale ar trebui, cel puțin, să ne învețe să ne ferim de utopii, să ne facă să devenim mai modeşti în ceea ce priveşte pretenția noastră de a putea modela istoria”. Un alt aspect al cărții a fost reliefat de lect. univ. dr. Dan Bogdan, din Sibiu: „Este o carte a cărei „intrigă” se desfăşoară în prezent. Nicolae Iuga reuşeşte să îi aducă pe clasici aproape, să îi aşeze pe Platon şi Aristotel lângă noi. Ceea ce mie îmi sugerează

întreaga lectură este faptul că, din punct de vedere al cercetării ştiinţifice, acest mileniu ar trebui să fie al revoluţiilor conceptuale, pentru că revoluţiile ştiinţifice au scăpat de sub control. Şi să privim raportul Meadows cu luare aminte, căci acesta a tras un semnal de alarmă vizavi de ceea ce s-ar putea întâmpla în următoarele decenii în politic, în mediu şi în social din pricina epuizării resurselor”.

(**Goja, Anca**. *Nicolae Iuga se aniversează cu o nouă carte*. Graiul Maramureşului, 10, nr. 5547, 16 iun. 2008, p. 7.)

***

Cauzalitatea emergentă în filosofia istoriei, de Nicolae Iuga, Editura Limes, 2008, 170 pagini. Născut în Maramureş, doctor în filosofie al Universităţii „Babeş-Bolyai” (2002), Nicolae Iuga se află la cea de-a zecea carte de autor, un volum bine documentat, percutant, scris pe alocuri cu ironie bine dozată. Măsura în care evenimentele istoriei sunt (cvasi) predictibile este una variabilă, de vreme ce ordinea socială nu este, desigur, conformă celor două mari modele epistemice existente – ordinea naturală şi cea artificială. Totuşi, „aici, în ordinea socială, pe care trebuie să o admitem ca fiind un al treilea şi unic model de ordine, funcţionează cauzalitatea emergentă, un tip special de cauzalitate, care se manifestă în urma producerii unui fapt întâmplător, o cauzalitate care se grefează pe liberul arbitru al individului, respectiv pe hazard şi îl fructifică într-o direcţie care poate fi decisivă pentru istoria ulterioară dar care, datorită hazardului pe care îl presupune în prealabil, este principal impredictibilă. De aceea, ideea de „inginerie socială” este una aberantă, care în principiu nici nu ar fi cu putinţă, decât eventual numai după suprimarea a tot ce este mai propriu omului: „libertatea şi drepturile cetăţeneşti”. Volumul cuprinde capitolele: „Emergenţă şi istorism”, „Emergenţa ideii de stat la Platon şi Aristotel”, „Emergenţa religioasă, etnicitate şi civilizaţie”, „Emergenţa unei lumi multipolare”, „Tendinţa americanizării Europei şi declinul

occidentului”. Autorul semnalează existenţa la nivel european sau mondial, a unor potenţiale critice de schimbare, ca putere şi influenţă economică sau politică, în Ucraina, în Georgia, în lumea islamică din Europa şi de aiurea, în SUA, în China – unde „în mod tradiţional, inclusiv în a doua jumătate a secolului al XX-lea, chinezul de rând se mulţumea cu puţin, o locuinţă comună, un castron de orez pe zi, o pereche de tenişi şi o salopetă odată la câteva luni, iar cei mai înstăriţi aspirau cel mult la o bicicletă. Nici aceste bunuri nu puteau fi asigurate cu uşurinţă. Despre aceste bunuri de consum, care pentru noi sunt o obişnuinţă cotidiană, nici nu putea fi vorba. Bunăoară, dacă s-ar fi încercat să se asigure pentru fiecare chinez două perechi de încălţăminte din piele pe an, bovinele de pe planetă ar fi ameninţate cu dispariţia ca specie. Nu este vorba de o glumă, s-au făcut calcule în acest sens”. După ce China a inventat acul magnetic şi praful de puşcă (nu şi impresiile coloniale), banii de hârtie (nu şi societatea capitalistă), singurul fapt previzibil este că „modelul chinez” nu şi-a spus ultimul cuvânt, ba dimpotrivă.

(**Ţarălungă, Eugenia**. *Cauzalitatea emergentă în filosofia istoriei*. Viaţa Românească, nr. 5, 2009, p. 124.)

***

Distinsul conf. univ. dr. **Nicolae Iuga** de la Universitatea de Vest „Vasile Goldiş” Arad – Filiala Baia Mare, ne încântă, din nou, cu un excelent eseu memorialistic, având ca titlu: **„Securitatea, Cezarul şi Sfoara de câlţi a lui Elie Wiesel”** O carte admirabilă, cu o scriitură alertă, inconfundabilă, pe care o citeşti pe nerăsuflate.

Subiectul eseului aduce în paginile tipăriturii adevăruri cutremurătoare, trăite de autor în timpul studenţiei, la facultatea de Filozofie a Universităţii din Bucureşti, precum şi alte detalii, când a fost urmărit de serviciile Securităţii din România. Pârât, urmărit, agăţându-i în cârcă diverse activităţi anticomuniste şi poveşti

inventate, autorul, cu o izbitoare francheţe, demonstrează că toate acuzele, pentru care securiştii au lucrat din greu, au fost inutile.

Împotriva studentului Nicolae Iuga au fost întocmite şi regizate zeci de rapoarte şi note explicative, fiind considerat un duşman al regimului din epoca lui Nicolae Ceauşescu. Autorul cărţii aduce în prim-plan o serie de evenimente la Sighetu Marmaţiei, în timpul evenimentelor din decembrie 1989. Sunt foarte reale, trăite pe viu de distinsul dascăl.

Nu intru în detalii. Cartea este foarte stufoasă, cu elemente inedite, cu informaţii şi relatări dezarmante, în care Nicolae Iuga este un vârf de lance.

Valoarea cărţii este completată de numeroase anexe din arhiva CNSAS. O asemenea carte-document nu trebuie să lipsească din biblioteca oricărui român. Nu am obiceiul să umblu în sertarul cu adjective. De această dată l-am răsturnat. Am motive extrem de serioase. Toate aprecierile la această carte sunt la superlativ. Citind-o, vă veţi convinge. […].

(**Mureşan, Mihai**. *Un excelent eseu memorialistic*. Graiul Maramureşului, 24, nr. 3757, 30 mai 2012, p. 9.)

***

Viaţa e frumoasă, băieţi!

Hai să vă explic de ce. În anul 2012, apare la Editura Limes din Cluj-Napoca un „eseu memorialistic" cu un titlu inspirat: *Securitatea, Cezarul şi Sfoara de câlţi a lui Elie Wiesel*, autor - Nicolae Iuga.

Cartea a fost scrisă la un interval de aproximativ doi ani de la data la care Nicolae Iuga a luat contact cu propriu-i dosar de urmărire informativă întocmit de Securitate în anul 1976, an în care acesta era student la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Nu voi intra în detalii, cartea se impune a fi citită, între altele, şi în virtutea faptului că este scrisă uşor lizibil, ritmul

este alert, iar comentariile cu aspect socio-politic ale autorului sunt puține şi de bun simț, fără intenția de a împinge cititorul pe toboganul unor (re)sentimente descalificante. Şi acest fapt are un real merit „profilactic”.

Cartea se termină cu prezentarea succintă a unora dintre personajele antrenate (urmăriți şi urmăritori, victime şi securişti), în acest „joc”: primii cu ochii şi mâinile legate, ceilalți dotați cu tot felul de accesorii de filaj şi ascultare (şi unii încă se mai plâng de faptul că „munca cu omul e grea”), de la colegul sau angajatul delator până la (probabil) hârtia de turnesol […].

Dosarele deținute de către CNSAS, fie ele şi trucate, sunt o profundă lecție de psihologie socială, din care ar trebui să învățăm a ne pune întrebări capitale. Şi, în măsura în care mai există persoane care au fost antrenate în acest conflict fratricid, nedrept, sinucigaş (de dragul unei ideologii, doar pentru atât?), s-ar impune ca victimă şi călău să ne întâlnim şi să încercăm, cu sprijinul Presei şi al Bisericii, să ne explicăm. Sună frumos acum, la un sfert de veac de la Marele Asasinat din Decembrie ‘89? De câtă înțelepciune sau de câtă nebunie ar fi nevoie pentru a putea demara o astfel de necesară terapie? Un lucru însă este cert: nu dispunem nici de înțelepciunea şi nici de nebunia necesară […]. Bineînțeles, CNSAS nu este atât o instituție, cât un truc ce se perfecționează prin exercițiu. După cum tot un truc este şi actul de Justiție, actul administrativ, fastul religios, Învățământul. Cel puțin începând cu data de 22 decembrie 1989, dacă e să ne referim strict la eveniment şi la consecințele sale […].

Nicolae Iuga are în acest eseu memorialistic şi un alt personaj: de cremene, de aur, de lumină, un om al înțelegerii despre care vorbeam mai sus: Cezar Mititelu. La antipodul poziției sociale şi politice ocupată de maiorul de Securitate Marian Ureche! Eboşa portretului său în memoriile lui Nicolae Iuga e modestă. Dar, oare, ar fi încăput într-o carte de anvergura romanului „Crimă şi pedeapsă”? Ori ni se pare că anvergura eroismului său este... strict balcanică? Balcanismul nostru, „fără perspectivă, provizoriu şi clandestin”, cum spunea un culturnic

postdecembrist, până la refuzul Istoriei, până la refuzul viitorului! Dealtfel, nici portretul securistului Ureche nu-i mai copios, mai bogat în date, însă beneficiază de un superlativ: „Este cea mai mare jigodie... ” etc. Or, pe un prieten sau un mentor nu-l gratulezi cu astfel de superlative, cu aprecieri de „cel mai”. Este suficientă decența cu care te referi la el şi s-a înțeles. S-a înțeles la fel de mult ca şi din acel: „cea mai mare jigodie de om”. Totuşi, Cezar Mititelu s-a sinucis! Vedeți, noi pretindem că cel care ar fi fost firesc să-şi ia viața ar fi trebuit să fie Ureche, nu Cezar. Între un „reprezentant” al Statului şi un oponent al acestuia, stă mărturie această carte, ce prezintă drama celor două tipuri de abordare a responsabilității unuia față de celălalt. Cezar Mititelu se sinucide din cauza unora ca Ureche, în timp ce acest Ureche trăieşte şi zburdă printre victimele sale, pe care le-a pus sub copita sa pe durată nedeterminată. Iar viața cea reală merge maiestuos înainte! Cine a pierdut şi cine a câştigat?

De aceea spun eu: Viața e frumoasă băieți – lumina oamenilor, nu a jigodiilor!

(Glodan, Dan Gheorghe. *Viața e frumoasă, băieți*! Nord Literar, nr. 10, 2012).

***

În „Un muzeu de caricaturi”, personajele politice se transformă în simboluri. Plecând de la evenimente banale, cotidiene, autorul izolează idei filosofice complexe, construind un edificiu etic. În ciuda perenității evenimentelor la care face referire, analiza politică îşi păstrează valoarea, fiind indiferentă timpului. Ideile înfruntă anii, reuşind să ofere puncte de plecare, permițându-i cititorului să meargă mai departe. Nicolae Iuga ne invită să ne întoarcem în timp şi să medităm asupra problemelor de atunci prin prisma capacității noastre cognitive actuale. Timpul vindecă multe răni, orgoliile dispar, perspectiva devine mai lucidă. [...].

Deşi sentințele sale sunt de multe ori exacerbate, Nicolae Iuga reuşeşte să trezească interesul cititorilor săi, provocându-i, obligându-i să mediteze la probleme diverse, aflate de multe ori în

afara sferei obişnuite de preocupări. Fără să se ferească de tabuuri, autorul încearcă să şocheze, să îşi impună opinia. Nu se poate vorbi despre analiză imparțială, subiectivitatea fiind evidentă. Nicolae Iuga îşi acceptă însă poziția, şi-o asumă, reuşind să ofere un discurs coerent. Realitatea imediată este exploatată la maxim. Fiecare gest este disecat, se caută variante, totul este filtrat prin ochiul critic al jurnalistului. [...].

Pe tot parcursul cărții, avem impresia că suntem martorii tăcuți ai unei litanii. Lacrimi, suferință, deznădejde, câteva nume invocate obsesiv, iată peisajul prin care autorul defineşte România, nesfiindu-se să arate vinovații, din păcate însă, aceeaşi de fiecare dată. […].

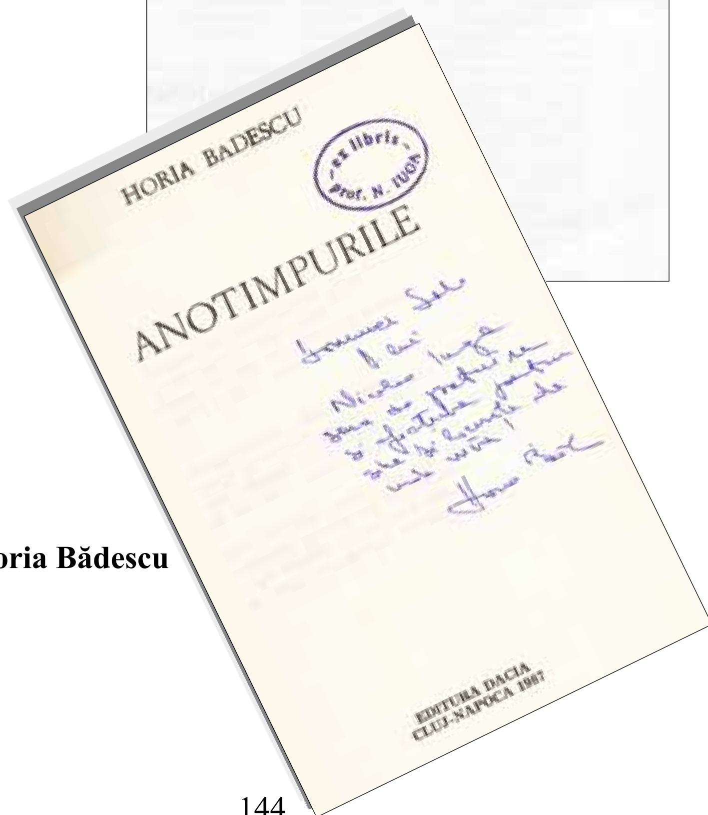
Umorul fin, mascat, transformă însă cartea într-o mostră savuroasă de satiră politică. Ironizând, atribuind etichete, Nicolae Iuga vrea să îi smulgă pe cititori din reverie, să le arate lumea reală, aşa cum este ea. Limbajul simplu, specific exprimării orale, sugerează apropierea de un ipotetic partener de discuție. [...]. „Un muzeu de caricaturi" este în esență o provocare. Nicolae Iuga demonstrează că literatura trebuie să se implice în viața reală. Scriitorii nu pot exista în afara societății, scrisul este până la urmă o meserie. Să ne implicăm mai mult, să renunțăm la statutul de simpli observatori, să devenim actori. Invitația lui Nicolae Iuga, chiar dacă nu este spusă destul de apăsat, chiar dacă este tributară unor obsesii pur personale, poate impresiona. Să sperăm doar că oamenii pot fi convinşi să joace în rolul propriei lor vieți. Până la urmă, aici e toată frumusețea...

(**Fluieraşu, Petre**. *Nicolae Iuga caricaturizând muzeul*. www.hermeneia.com.)

Autografe – semnăturile prietenilor

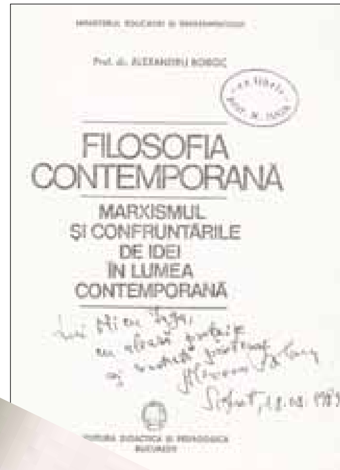

Autograf Mitropolitul Bartolomeu Anania

Autograf Horia Bădescu

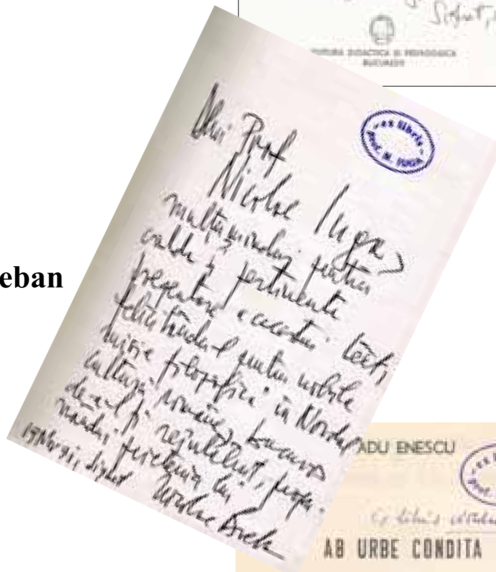
Autograf Prof. dr. Alexandru Boboc

Prof. dr. ALEXANDRU BOBOC

FILOSOFIA CONTEMPORANĂ

MARXISMUL ŞI CONFRUNTĂRILE DE IDEI ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ

Autograf Nicolae Breban

Autograf Radu Enescu

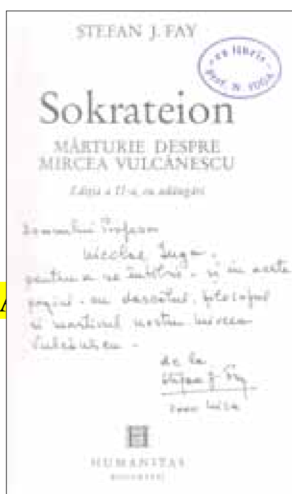

RADU ENESCU

AB URBE CONDITA

Eseuri despre valoarea omului şi umanismul valorilor

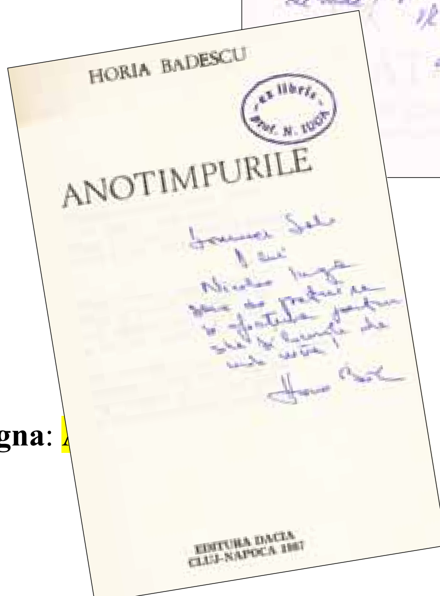
Domnului Nicolae Iuga,

Autograf Ştefan J. Fay:

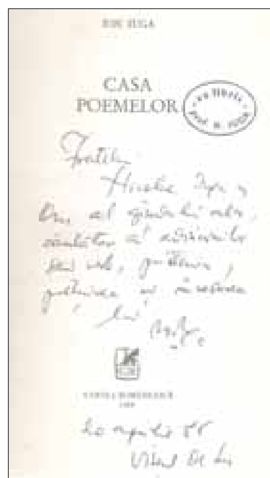
Autograf V.R. Ghenceanu

Autograf Vasile Igna:

Nicolae Iuga - 60

ION IUGA

CASA POEMELOR

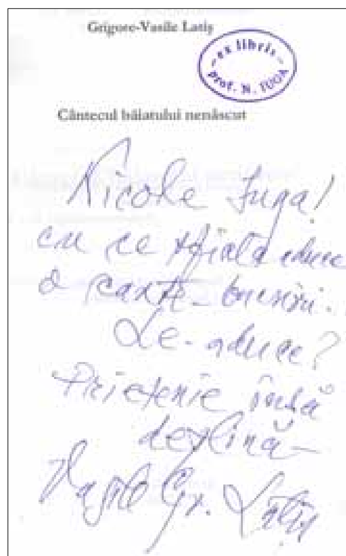
ex libris prof. N. IUGA

Autograf Ion Iuga

ex libris prof. N. IUGA

TEOLOGIA MORALĂ ORTODOXĂ

Autograf Î.P.S. Justinian Chira
Arhiepiscopul Maramureşului
şi Sătmarului

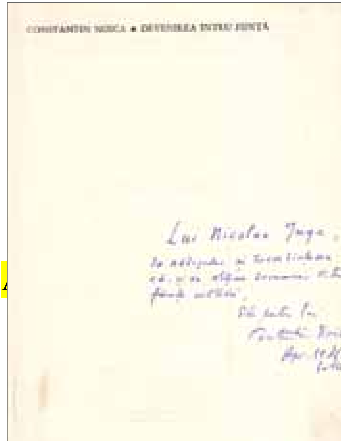

Grigore-Vasile Latiş

ex libris prof. N. IUGA

Cântecul băiatului nenăscut

Nicolae Iuga!
cu ce sfială aduce
o carte bucurii...
Le-aduce?
Prietenie întru
deplină
Vasile Gr. Latiş

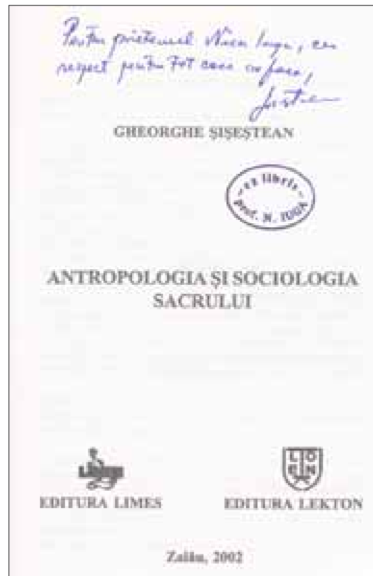
Autograf
Vasile Grigore Latiş

Autograf Constantin Noica

Autograf Radu Săplăcan

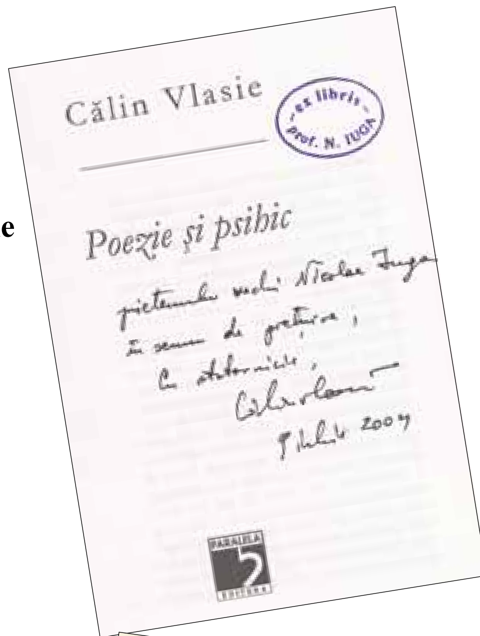

Autograf Gheorghe Şişeştean

Autograf Mihai Şora

Autograf George Țărnea

Autograf Mihai Ungheanu

Autograf Călin Vlasie

Pour Nicolae Iuga —
Bonne chance,

ex libris
prof. N. IUGA

L'aube

Un soir d'été, le jeune résistant juif Elisha apprend qu'il est choisi pour commettre à l'aube un acte irrémédiable. Il doit tuer. Sa victime : John Dawson, un officier de l'armée d'occupation britannique en Palestine, qu'il n'a jamais rencontré auparavant et que l'on retient en otage.

Elisha a une nuit entière pour se préparer, pour assumer le rôle du bourreau. Et aussi pour défendre son acte vis-à-vis des morts qui, en juges ou en témoins, sont venus assister à l'exécution. L'aube devient ainsi le couronnement de la nuit au lieu d'être annonciatrice du jour. C'est l'heure où le bourreau et sa victime, se trouvant face à face, engagent un dialogue simple et tragique où étincelle l'aveuglante vérité de l'homme.

Autograf Elie Wiesel

PAGINI DE CORESPONDENȚĂ

Cluj N.
14 iunie 986

Mult Stimate
Domnule Profesor,

Cu deosebită bucurie am citit articolul D-Tale apărut în rev. Contemporanul nr. 21/986, intitulat așa de frumos: Melodia limbii române. Și exprimarea și ideile din articolul D-Tale sunt foarte frumoase și prețioase și pentru mine sunt și mai frumoase și mai prețioase pentru că sunt venite din partea unui fiu al Maramureșului

care are sufletul și gîndul curat
și senin, ce nu se lasă răpit
de alte lumini, ci privește cu
admirație și venerație luminile
autentice a neamului nostru, a stră-
moșilor noștri binecuvîntați.
Despre luminatul articol scris
de D-Voastră, am scris și Telegrafului
Român și Mitropolitului Antonie
2- de la Sibiu, aceasta pentru ca să se
bucure de gîndirea unui om, a
unui suflet de român care se
mîndrește cu ceia ce avem noi mai
scump și mai sfînt. Tot pentru ca
să vă fac o bucurie și D-Voastră,
vă aduc la cunoștință că Biserica
noastră a luat hotărîrea să reti-
părească și Biblia de la București
și Noul Testament a lui Simion Ștefan
apărut la Bălgrad, în anul 1648.
În încheiere vă rog să
primiți din partea mea cele mai
calde felicitări, pentru gîndul

D-Voastre cinstit și curat.
Pentru dragostea D-Voastră de
trecutul nostru sfânt și eroic
doresc foarte mult să se
nască multi bărbați, care
să facă cinste Maramureșului,
neamului românesc, fiii
oameni în general.

Cu deosebită considerație

3.

† Iustinian Maramureșanul
episcop

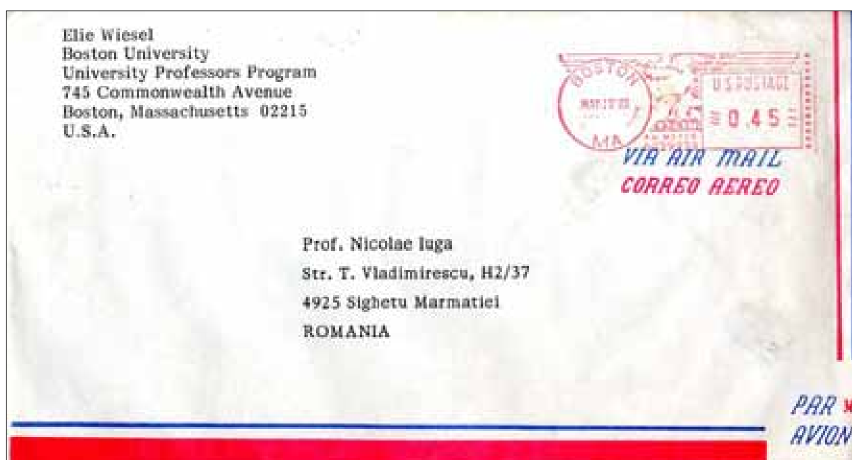
Lui Nicolae Iuga,

în nădejdea și încredințarea
că-și va obține devenirea întru
ființa culturii;

[illegible]

Constantin Noica
Apr. 1986
Păltiniș

Nicolae Iuga - 60

Elie Wiesel
Boston University
University Professors Program
745 Commonwealth Avenue
Boston, Massachusetts 02215
U.S.A.

BOSTON MA
US POSTAGE
0.45
VIA AIR MAIL
CORREO AEREO

Prof. Nicolae Iuga
Str. T. Vladimirescu, H2/37
4925 Sighetu Marmatiei
ROMANIA

PAR AVION

Boston University

University Professors
745 Commonwealth Avenue
Boston, Massachusetts 02215
617/353-4566

Elie Wiesel, *Andrew W. Mellon Professor in the Humanities*

le 21.12.88

Mon cher Prof. Nicolae Iuga –

Bonne année à

vous et aux vôtres,

Elie Wiesel

COMENTARII DIN PRESĂ

Morala creștină ① în: „Monitorul de Brașov" nr: 28/2000

Morala creștină

A. I. BRUMARU
publicist

Creștinismul începe - în lumea omului și a rațiunii din lumea acestuia - prin a fi pus la îndoială. Se pare că îndoiala nu contenește. După urcarea la cer, ceas de pornire a „plinirii", Iisus încă nu este crezut, iar cei ce mărturisesc pentru el, negînd în sinagogi că ar fi doar proorocul și artizanul astuțios de putere eclezială și politică, pătimesc la porunca ierarhilor vremii. Un exemplu de întîie încercare și ispășire e acela al Sf. Ștefan, primul expiator și martir christic însemnat în sinaxare. A fost lapidat, adică ucis cu pietre: fusese ales, spre a vesti și predica legea nouă de înșiși apostolii (trimișii) și întărit de aceștia, prin punerea peste cap a mîinilor, ca arhidiacon; persecutorii habotnici sînt ajutați la aceasta de tînărul Saul, încă prigonitorul, la picioarele căruia îi sînt aruncate, spre pază, veșmintele. Urmează, cum se știe, lapidațiile, crucificările, înecarea sub apă, sfîrtecarea în arene cu fiarele, mai tîrziu hulirile, luptele intestine ereziarhice, organizarea subterană de facțiuni antichriste. Unei theolatrii de un mileniu, ispitită însă de vanitatea înălțărilor în cetate, peste semeni, îi vor răspunde iscusit, ca la o curmare de durată, confreriile secrete mamonice, ateismul, deicidul, cultura morții. Un moment decisiv cunoscut e reprezentat de Revoluția Franceză: ilegitimarea puterii prin dreptul divin (executarea regelui), desacralizarea istoriei, înlocuirea temeiului evanghelic al acesteia cu „contractul social", îndepărtarea lui Dumnezeu din lucrarea istorică și din rînduielile umane. Mai mult de atît - observă Nicolae Iuga în Etica creștină privită dinspre filosofie (Editura „Proema", Baia Mare, 2000) - va fi început, de la un moment dat, deconstruirea nucleului tare al creștinismului, loc de supraviețuire a acestuia în condițiile contemporaneității: morala, chestiunea în sens creștin a libertății - o fascinație, nepăsătoare de vremuri ori de unghiuri de abordare, a gîndului, a filosofiei. Acest loc de curății și semne ale spiritului se cuvine, precizează autorul, a fi reconstruit. Construirea acestui insolit theotop (i-am putea zice, urmînd - nu doar în glumă - lexicografia seculară de azi, theoregiune) ar avea ca punct de inițiere deja primele decenii postisusiace cînd (după Windelband) Philon din Alexandria va oferi, prin Platon, demnitate filosofică reprezentărilor primitive, încețoșate anecdotic, ale noii religii. În același timp, Sf. Paul: „... *există în epistolele sale* (scrie N. Iuga) *un puternic element coagulant al noii idei de libertate, anume credința, identificarea mistică cu Christos: noi nu trăim, ci Christos trăiește în noi. (...) Omul se va «îndrepta» prin credință, adică va putea fi drept întru Christos și Înviere, fără să mai fie necesare faptele legii.*"

Dacă în sec. I d. Chr. și mult după aceea creștinismul începu a fi privit dinspre filosofie cu vrere întemeietoare, filosofiile nu au pregetat însă, de la un moment anume, să se întoarcă împotrivă-i. N. Iuga prenumără, cu privire la revoluția morală reprezentată de creștinism, deconstrucțiile acesteia provocate și întreprinse de filosofia analitică anglosaxonă (Moore, Wittgenstein, Russell), de existențialismul ateu (Camus și Sartre), de referințele inabile etologice. Remarcă „opinia comună" a absenței unei paradigme etice în sistemele teoretice contemporane. Ar fi prezente, în schimb, două morale: una pecuniară în economiile concurențiale și consumiste, apoi „*o stranie morală a abnegației profane în regimurile politice de tip fascist și comunist*". Cea dintîi, nefiind propriu-zis o morală, a rămas de învederat numai iuțeala „*cu totul neobișnuită*" cu care s-a descompus cea de-a doua. „*În țările foste comuniste,* conchide N. Iuga, *degenerarea morală a premers și, întrucîtva, a cauzat prăbușirea sistemului în ansamblul său.*" Existînd, însă, suficiente simptome ale unui proces de reconstrucție a eticii creștine - cu existențialismul creștin, neospiritualismul și „filosofia vieții" - autorul se simte îndreptățit să susțină că „*etica creștină nu doar că nu și-a epuizat valențele, resursele și potențialul de a răspunde la problemele morale ale lumii contemporane, ci, dimpotrivă, o repunere a elementelor structurale ale acestei etici în termenii filosofiei satisface nevoi reale, atît teoretice, cît și practice*". Aceasta și este, de altfel, miza remarcabilei sale cărți.

Mă limitez aci la a rezuma doar una din contribuțiile autorului la o redeschidere filosofică în problematica eticii creștine. Compararea, în primul rînd, a moralelor vetero și novotestamentară, cu sublinierea vocației revoluționare a acesteia din urmă: o vocație neîncheiată încă. Cu alte cuvinte, față de morala Decalogului, una a interdicțiilor și poruncilor - obligații înaintea lui Dumnezeu, obligații înaintea semenilor - chemînd în cazul nerespectării puniția, osînda, etica creștină se originează în Cuvîntarea de pe Munte cu Fericirile de acolo (Mt. V) în care prohibițiile sînt substituite de virtuți recompensate. Nicolae Iuga conchide întemeiat astfel: „*Fericirile nu constituie doar nucleul moralei creștine, ci, în același timp, marchează și superioritatea moralei creștine față de Decalog, precum și față de toate sistemele de morală precreștine și/sau paracreștine în genere. Prin structura lor. Fericirile corespund în mai mare măsură spiritului liber al omului.*"

DESPRE IDEEA UNEI RECONSTRUCŢII FILOSOFICE A ETICII CREŞTINE

Pe traseul intelectual al unui eseist şi comentator, care este **Nicolae Iuga,** lucrarea **Etica creştină. Perspective de reconstrucţie filosofică** marchează un moment important: acela al reunirii de resurse şi al disciplinării demersurilor pentru a articula cît mai sistematic propriile idei originale. De multă vreme, în variate ocazii (reuniuni ştiinţifice, intervenţii în presă etc.), Nicolae Iuga a prezentat descrieri, evaluări, reacţii faţă de evenimente din viaţa spirituală în descendenţa celor care, la noi, au făcut din viziunea şi din morala creştină un reper pentru sine şi pentru judecarea timpului prezent. Avînd lecturi mereu reluate în sfera **Vechiului Testament** şi al **Noului Testament** - într-o vreme cînd prea puţini puteau invoca o cunoaştere precisă, documentată a scrierilor de bază ale civilizaţiei iudeo-creştine - Nicolae Iuga a cîştigat profil ca eseist creştin.

Nicolae Iuga a căutat să dea seama de situaţia de astăzi a eticii creştine şi să configureze răspunsuri. Sprijinindu-se preponderent pe literatura franceză asupra creştinismului şi pe autori români (Dumitru Stăniloaie rămînînd referinţa de bază!), el dă un eseu amplu şi remarcabil, prin care se constituie într-o voce importantă a reflecţiilor româneşti asupra creştinismului.

Cartea lui Nicolae Iuga este un răspuns la întrebările ce se pun în modernitatea tîrzie (a căror importanţă se poate sesiza direct şi indirect urmărind analizele lui Niklas Luhmann privind evoluţia "subsistemului" religie în condiţiile de diferenţiere caracteristice modernităţii) în privinţa religiei, în mod exact a religiei iudeo-creştine. Interogaţiile promovate de Nicolae Iuga - impactul eticii creştine într-o lume a abundenţei bunurilor; semnificaţia actuală a iubirii aproapelui; raportul bisericilor creştine cu ideologiile vremii; relaţia eticii creştine cu programele comunitare din diferite ţări - sînt profunde şi se întîmpină de către cel ce se mişcă în sfera conştiinţei de sine a timpului nostru. Realist în ceea ce priveşte perceperea realei anverguri a acestor probleme, Nicolae Iuga îşi asumă nu să reconstruiască efectiv etica creştină în condiţiile de azi, ci să dea un inventar de probleme şi termeni, plecînd de la care se poate reconstrui.

Nicolae Iuga face proba unei remarcabile culturi teoretice, bazată pe resurse preponderent româneşti şi franceze, şi se consacră, drept unul din cei mai competenţi analişti ai evoluţiilor din creştinism pe care îi avem în România, în momentul de faţă.

prof. univ. dr. Andrei MARGA

marţi, 10 ianuarie 2006 **INFORMAŢIA ZILEI** ***CULTURĂ***

Cărţi pentru... Cărţile Anului

Nicolae Iuga - *"Cercul şi copacul"* (repere pentru o monografie a esotericului)

Abordînd tema esotericului, autorul şi-a asumat o mare răspundere. Aceasta a fost, de-a lungul anilor, un domeniu atractiv pentru nenumăraţi oameni de cultură, din diferite domenii de specialitate, fiecare încercînd să o dezvolte prin metode specifice propriei profesii. Geneza practicilor şi cunoştinţelor esoterice se pierde în negura timpului, lumea omului arhaic era plină de hierofanii, de manifestări ale sacrului la tot pasul, ceea ce făcea ca individul să poată oricînd anula cotidianul, săvîrşind un rit sau respectînd o interdicţie. "O hierofanie presupune o alegere, o detaşare netă a obiectului hierofanic în raport cu restul înconjurător" - preciza Mircea Eliade. Dar, pe scurt, ce cuprinde cartea lui Nicolae Iuga? În primele două capitole, "În căutarea Colosului" şi "Călătorie în Egipt", cu o suficientă şi bine aleasă argumentaţie, prelucrînd informaţia rămasă de la antici, dar interpretînd şi o seamă de alte izvoare,

autorul evidenţiază influenţa civilizaţiei egiptene, recte practicile şi simbolistica esoterică, asupra altor civilizaţii antice, îndeosebi asupra celei greceşti. Spun îndeosebi fiindcă în capitolul 3 sînt prezentaţi marii iniţiaţi eleni, Thales, Pitagora, Platon şi Aristotel. Aici zăboveşte îndelung, emiţînd ipoteze şi interpretări cu privire la importanţa iniţierii acestora în misterele egiptene, iniţiere ce a constituit apoi punct de plecare - geniul grec - în dezvoltarea unor cunoştinţe diverse, ca cele de geometrie, astronomie, politice, cosmogonice. O trăsătură comună este surprinsă şi la nivelul celor două theogonii, egipteană şi greacă. Apoi, cu toate că este cert că filosofia este o creaţie proprie greacă, autorul ne propune destule elemente de natură esoterică, preluate din Egipt, care au declanşat la iniţiaţi demersul de tip filosofic. Pentru Aristotel, care nu a călătorit în ţara faraonilor, ni se prezintă un suport ideatic care să ne convingă de faptul că şi marele filosof n-a fost străin de cunoaşterea esoterică egipteană.

Cartea mai cuprinde patru eseuri, dintre care cel mai semnificativ pentru intenţia autorului mi se pare a fi "Şarpele care-şi înghite coada". Aici se decelează, printr-o dezvoltare alegorică, esenţa, semnificaţia, scopul major al practicilor esoterice, şi anume, funcţionarea ciclului universal al devenirii, ciclicitatea vieţii. Se pun în antiteză cîteva elemene, cu valoarea de paradigmă. Pe de-o parte, cercul şi copacul, ce semnifică deosebirile profunde dintre gîndire şi viaţă, dintre raţionalism şi vitalism, deosebiri ce exclud însă perpetuarea vieţii. De aceea, pe de altă parte, trebuie să intervină un alt element, care să declanşeze şi să întreţină funcţionarea ciclului devenirii. Şi acesta este şarpele. Dar nu şarpele spirală întîlnit la fenicieni, sau şarpele cobră de pe coroana faraonului, nici măcar cel din simbolistica complicată a sectei ofiţilor, ci şarpele care-şi înghite coada (motiv întîlnit şi în spaţiul nord-dunărean). Acesta înseamnă ceva mai mult şi decît cercul singur şi, de asemenea, mai mult şi decît copacul singur. Înseamnă concilierea şi sinteza lor. "Cercul şarpelui este un cerc viu, pentru că are viaţă în sine şi pentru că este dătător de viaţă... El este cel care dă viaţă cercului abstract, geometric, şi dă circularitate cu sens copacului, care nu poate creşte de unul singur la infinit, ci intră în circularitatea morţii şi renaşterii prin sămînţă. Precum un şarpe în cerc".

Cartea lui Nicoale Iuga este, am spune, în bună parte, una profesorală. Profesorul, strategic, ne duce pe cărări bătătorite, dar numai pentru a ne duce unde doreşte. Fiindcă acolo se decelează fluente şi bine articulate speculaţii, fine interpretări mitice, biblice, istorice, filosofice.

Fiecare parte începe cu o captatio benevolentiae, o punere în temă, care face pregătirea pentru intrarea în subiect, în diversitatea referinţelor. Apoi se punctează idei, asociaţii (aparent disjuncte), se reevaluează, revenindu-se metodic şi voit la temă, în numele unei gîndiri recurente. Şi prin această carte, Nicolae Iuga se afirmă ca un eminent filosof, apreciat pentru acribia informaţională şi pertinenţa livrească a unor observaţii de erudit.

Simion Iuga

ÎNDREPTĂŢIREA FILOSOFIEI

Ioan Alexandru TOFAN

Cartea lui Nicolae Iuga (*Filosofia contemporană despre morala creştină*, Paralela 45, 2002) este mai puţin nevinovată decît s-ar părea la o primă lectură. Autorul îşi propune să alcătuiască „un inventar de problematici şi terminologie" (p.9), orientativ în ceea ce priveşte preocuparea creştină în filosofia contemporană. Trecînd în revistă direcţiile privilegiate ale gîndului filosofic mai vechi sau mai nou, Nicolae Iuga pune în evidenţă consecinţele pe care acestea le au atunci cînd este adusă în discuţie legea de căpătîi a creştinismului: aceea a iubirii nestrămutate faţă de Dumnezeu şi de semen.

Problema care se pune, însă, este aceea a legitimităţii unui discurs filosofic aplicat „eticii creştine". Discuţia asupra existenţei sau a posibilităţii unei filosofii creştine este, se ştie, încîlcită, iar părerile exprimate cuprind cele două răspunsuri extreme, dar şi spaţiul dintre ele. Dacă însă, din punct de vedere programatic, declararea uneia sau a alteia dintre filosofii ca fiind „*creştină*" poate fi pusă oricînd sub semnul întrebării, totuşi rămîne de dat o soluţie la problema: Prin ce capătă un filosof dreptul de a-şi revendica, în drumul său, mesajul cristic ? Îndemnul la iubire, învăţătura de dincolo de lume care le cuprinde pe toate celelalte este departe de a fi un simplu comandament etic. Nicolae Iuga surprinde, la începutul cărţii sale, eterogeneitatea dintre legea iudaică şi cea creştină. Ea nu se reduce, însă, la „structura logică cu totul nouă" a fericirilor şi nu poate fi explicată doar prin distincţia kantiană dintre imperativele ipotetice –„iudaice" – şi cele categorice – „creştine". La fel cum mîntuirea e departe de a fi doar răsplata ce vine în urma unei vieţi fără păcat, nici iubirea nu este doar o virtute printre altele, fie ea şi „cardinală". Mai presus decît toate, iubirea aduce o *restauratio* prin care omul reînnoieşte raportul pe care el – şi prin el lumea toată – l-a avut, înainte de Cădere, cu Cel de Sus. Element cosmic, mai mult – nume al Celui Nenumit, iubirea nu poate fi epuizată de discursul etic. Şi nici religia nu este, cum au vrut unii moderni, un nume mai cochet pentru moralitate. H. Ritter îşi scrie „istoria" să avînd convingerea după care, „creştinismul este o reînnoire a vieţii în integralitatea ei" (apud A. Adămuţ, *Filosofia Sfîntului Augustin*). O filosofie, prin urmare, nu se poate ocupa pertinent de cele creştineşti decît în măsura în care nu uită că alege a vorbi despre lucruri de dincolo de lume. Iar examenul uneia sau alteia dintre propunerile existenţialiste, fenomenologice sau analitice porneşte abia de aici. Abordările filosofice ale temelor creştine iau seama, mai mult sau mai puţin, la sminteala lor; dar prin asta îşi capătă, de fapt, măsura. Cartea lui Nicolae Iuga poate fi citită ca o istorie a încercărilor de a aproxima un mesaj care le depăşeşte în primul rînd prin originea sa. Reformulările mesajului evanghelic – reformulări filosofice sau chiar ecleziale – îşi găsesc o primă evaluare în vădirea smereniei cu care sunt lăsate lumii. Iar apoi urmează articularea felului reconstrucţiei, a premiselor sau a presupoziţiilor ei.

Dincolo de problema de principiu pe care o pune subtil în discuţie cartea lui Nicolae Iuga, mai poate fi identificată una punctuală în subcapitolul 1.6. Este vorba, în acest loc, despre „dreptatea şi bunătatea lui Dumnezeu". Trimiţînd la Anaximandru, pentru care individuaţia este vinovată prin ea însăşi, autorul desluşeşte sensul dreptăţii divine în „curmarea duratei fiinţării noastre", iar al bunătăţii în „faptul că suntem ţinuţi o vreme în statornicia fiinţei". Cuvîntul Evangheliei este însă mai mare: „Căci Dumnezeu aşa a iubit lumea, încît pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică" (Ioan, 3-16). Nemăsurată, bunătatea Domnului nu se vădeşte atît în ţinerea celui păcătos, ci ea se împlineşte în Împărăţia pe care o păstrează drepţilor. Natura teandrică a omului, despre care aminteşte Nicolae Iuga, arată că toate ale lumii se împlinesc în cer. Iar darurile – şi pedepsele – care sunt primite aici nu-şi află rostul decît privite de pe hotarul timpurilor. Pentru Anaximandru, a fi este, într-un anumit sens, păcat; pentru creştin, însă, este singura cale – întortocheată, ce-i drept – care duce la darul de pe urmă al primirii în Cer.

Nr. 12/02.

Comentarii

Marian Nicolae TOMI

ÎN CĂUTAREA VÂRSTELOR SECRETE

(Nicolae IUGA, "CERCUL ŞI COPACUL",
editura Marea Lojă Naţională a României, Bucureşti, 2005)

Acceptând că ezoterismul este „transmiterea unei doctrine, a unui ritual etc, numai unui număr restrâns de iniţiaţi", iar că ezoteric este tocmai ceea ce nu poate fi pătruns decât de către cei iniţiaţi, că este ceva ascuns şi secret totodată, **Nicolae Iuga**, scriind **Cercul şi copacul**, Ed. Marea Lojă Naţională a României, Bucureşti, 2005, tocmai ne oferă ceea ce nu se poate oferi. Un secret al ezoteriei, iar dacă nu reuşeşte înseamnă că a respectat regula jocului impusă de aceasta. Pare un cerc vicios. Şi eu cred că şi este în mare măsură. Să revedem împreună cele două definiţii din DEX: ezoterismul transmite lucruri numai pentru iniţiaţi, dar ceea ce s-a aflat despre secretele lumii văzute şi nevăzute nu se pot transmite tocmai pentru că sunt secrete. Or, nici autorul nu ne dezvăluie cum anume un neiniţiat devine iniţiat, cum poate el sparge zidul impenetrabil al acestor societăţi, confrerii, bresle secrete. Cum se va iniţia, odată acceptat în confrerie, rămâne în veci un secret şi nu ne interesează aici nici pe noi.

Bizar rămâne gândul că aceste lumi secrete, deţinând la rându-le secretele lumii, au permis unora - celor aleşi? - să dea celor neiniţiaţi, [illegible] nemaipomenita lor bunătate, ei acceptă să li se strecoare printre degete unele adevăruri pentru vulg? Sau acceptă ca unii dintre ei să se amestece cu noi şi, din turnul lor de fildeş, să ne prefire învăţătura care ne lipseşte? Nici nu îndrăznesc să mă refer la presupusa lor forţă de dominaţie politică, la care în fapt Nicolae Iuga nici nu face trimitere. El se rezumă la cunoaştere şi la căile prin care ea se poate dobândi, tocmai prin cei care nu au voie să spună tot ce ştiu.

Când mi-am intitulat micul meu eseu ca o căutare a vârstelor, nu m-am gândit nici o clipă la vârsta biologică. Ci la cea care priveşte cunoaşterea. Titlul acestui volum tocmai mi-a sugerat ideea că şi copacul - fără să o ştie! —, prin acumularea de noi cercuri, dobândeşte tocmai rezistenţa la factorii perturbatori şi adverşi din mediul în care există. De fapt cunoaşterea nu la aşa ceva este utilă? Nu ca să răzbim, să supravieţuim, să nu murim în veci (ca specie, ca umanitate, of course)! Ducând gândul mai departe mă întreb: câţi dintre noi ştim şi înţelegem tehnologiile de care ne folosim cotidian? Prea puţini, sau tot mai puţini. Aşa încât, cu cât se ştie tot mai mult de către tot mai puţini - iată unde era ezoterismul modern!

(continuare pe pagina următoare)

adică umanității în întregul ei, cunoștințe, idei, soluții, adevăruri în ultimă instanță, care - având în vedere că arealul cărții aici în discuție se rezumă (oare?) numai la antichitate - sunt și astăzi uimitoare prin profunzimea, prin căile ce continuă a le deschide cercetării și cunoașterii, prin soluțiile fără de care așezarea acestei lumi vizibile, pe care o populăm noi cei neinițiați, nu ar fi posibilă. În fuga condeiului mă gândesc acum numai la paradoxul că cea mai mare parte a dogmaticii creștine se bazează tocmai pe gândirea extraordinară a doi...păgâni (Platon și Aristotel)! Oare chiar așa să fie? Oare creștinismul nu a fost - inițial cel puțin - o confrerie care, prin Iisus, a dat oamenilor o altă direcție de dezvoltare morală, dar și de cunoaștere a adevărului? E drept că le-a dăruit oamenilor alte adevăruri, dar tocmai fără a le ignora pe cele deja știute. Este adevărat că știute numai de cei inițiați, pentru că ce altceva pot fi socotiți primii apostoli. Și-acum mă uimesc de întâlnirea dintre Ioan Botezătorul și Iisus la apa Iordanului: „Eu am trebuință să fiu botezat de Tine și tu vii la mine?" se miră Ioan, dar Iisus îi dă replica de parcă numai ei doi știau adevărul și aproape că era așa, dacă-l ignorăm pe Dumnezeu atoate-știutorul: „Lasă acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea" și Fiul Domnului se lasă botezat de Ioan. Cei doi aveau adevărurile lor și tocmai botezul este actul inițiatic al unirii celor două confrerii, în fapt guvernate de același adevăr dumnezeiesc, dar care nu se aflaseră, care nu se găsiseră încă.

Dacă acceptăm existența acestor confrerii de inițiați, trebuie să acceptăm și ideea că ei sunt mai presus de oameni? Că numai ei sunt și pot fi intermediarii dintre lumea noastră cea a neștiutorilor și lumea imanentă a absolutului dumnezeiesc / divin, a adevărului ultim și absolut? În - cei mulți vor fi asemenea copacului: vor acumula cercuri, inele ale vârstei lor biologice, dar inelele, cercurile cunoașterii vor aparține altora (fără să-mi placă ceea ce spun și eu mă simt tot mai străin de limbajul științific tot mai specializat și mai înstrăinat, chiar dacă tocmai acum încerc să dezleg misterele unei cărți de filozofie, la care mă pricep foarte puțin). Confreriile științifice - să-mi ierte autorul termenul uzitat, dar n-am găsit altul mai adecvat ideilor mele -, ale celor inițiați în varii ritualuri tot mai specializate și mai enigmatice, se înmulțesc și devin tot mai greu accesibile cu cât științele devin ele însele ezoterice.

Coborând pe pământ, să ne mai mire atunci faptul că oamenii mai degrabă se aruncă în lumea manelelor, a telenovelelor și a big-bratherilor atât de ușor de înțeles și de accesat (sic!) și că întorc spatele grăbiți și scârbiți de neînțelesurile învățăturii, ale științei și ale culturii?

Desigur că, dincolo de considerațiile mele pur speculative, cartea aceasta trebuie citită tocmai pentru că ea încearcă să detabuizeze cunoașterea superioară, ascunsă (chiar numai în spatele conceptelor superspecializate) și să ne dea o speranță în accesul tuturor la adevărul pe care-l vânează omenirea de pe vremea când arunca după vânat doar cu simpli bolovani. Doamne, câte vârste a străbătut de-atunci omenirea asta neștiutoare!

Pentru că trebuie spus că Nicolae Iuga știe câte ceva și, pentru noi prietenii săi, ridică puțin voalul sub care o altă lume se dezvăluie privirilor și minții noastre.

Nicolae Iuga - 60

Însemnări despre Profesorul și Sirena

Antologie de autor, nu fără severă selecție. Cum însă materialele au apărut separat, în tot locul ("Amfiteatru", "Viața studențească", "Steaua", "Echinox", "Pentru socialism", "Contemporanul", "Familia" ș.a.), ochiul are de văzut îndărăt... Este, oare, o carte retrospectivă? Și dacă da, la care moment al devenirii autorului? Acela care se-ntoarce eonic, și este de-a pururi în clipa de față. Unul și altul - său. În cea de-a patra dimensiune, a livrescului, cu resemnificarea, actualizarea și valorificarea înțelesurilor. "Pasiunea mea, în cazul lecturii, o călăuză și o instanță de validare mai bună decît intelectul" (p. 96). O spune Nicolae Iuga în fel și chip... Autorul își numește cartea "Profesorul și Sirena", după nuvela omonimă a lui Lampedusa, iar interpretarea trece ca de la sine către toate paginile cărții. Anume: el cercetează fenomenul de confruntare tragică între om și miracol, între ființa sa hypostatică, primejduită și manifestată, și cealaltă, non-simbolică, disponibilă însă ei însăși prin absență și deturnare. Ce este miracolul? Un "raptus logic?" Dar silogismul însuși, inferența logică supremă, poartă asupra formei, nu asupra conținutului. Experiența sau demonstrația rațională nu pot accede la, dar nici dezice faptic, ideea de miracol. Și autorul face o translație ca și neașteptată: miracolul ca apariție extatică, poate temei noosferic libertății umane și nemuririi sale (nu nemorții sale, dimpotrivă), ca una ce este cauză de sine. Și autorul încheie entuziast: "cum singură clipa este capabilă să cuprindă în sine eternitatea" (p.12). Așadar, apare Lighea? Vai vouă! Vai de cel căruia nu-i apare! "Lighea, tu vis pe pămînt!", sună un vers de durere al lui E.A. Poe. Al doilea eseu (p.13 sq) trebuie îndeosebi luat în seamă: Diletentismul în filosofie. Eseul este o asumare și o dezbatere de temut, cu atît mai mult cu cît inteligența abstractă, cel puțin unilaterală a omului de azi pre-judecă "filosofic" (ca luare-de-sine abstractă ea se află, nediferențiată în sine). Așadar studiul filosofiei, finalizarea sa etică sau constructivă (gnoseologică). Conversia cunoștințelor nu este, dată fiind libertatea umană, nicicînd deplină. Entropie morală. Dar nu mai puțin entropie formativ-intelectuală, fie pentru că informația nu este completată, fie pentru că

Nicolae Iuga
PROFESORUL ȘI SIRENA
eseuri

este deviată, fie pentru că lectura este superficială. Nicolae Iuga recurge la o reprezentare topică a diletantismului și la prezentarea caracterologică a diletantului. Prima: diletantismul se află între bunul simț și știință, desprins de întîiul prin veleități, dar desprins și de al doilea prin limbaj viciat, prin pseudo-contradicții, prin stereotipii, prin cabotinism și convenții. A doua: diletantul va produce clasificări artificioase, imitații lipsite de "propensiune intelectuală, de abilitate ipotetică și de viziune". Trec aici peste "fenomenologia eticului în romanul românesc postbelic" și sistematizările strînse pe care le face autorul, pentru a privi o clipă (p. 25 sq) invectiva și umorul. Nicolae Iuga pleacă de la temperamentele omenești, așa cum au fost acestea formulate de către Hipocrate, pentru a rămîne la reprezentarea: umorul este un mediu ontologic specific uman, anume: "diferența de conștiință dintre autor și lumea luată ca personaj colectiv". Sau: diferența dintre conștiința posibilă și cea reală. Maxima diferență: ironia. Lipsa diferenței: lipsa de umor, "reducerea omului la fundamentul său profan". Consecvent: autoironie, cînd personajul este un alter ego. Dar celălalt poate fi doar un "altul": invectiva, pamfletul, specie de limită a umorului. Invectiva camuflată: batjocura. Sau, în ordinea de cuprindere a sferelor: ironia, sarcasmul, invectiva. Dar orizontul ontologic al umorului trece, istoric, la purtător: Socrate - ironic, Aristotel - lipsit de umor, Diogene - sarcastic, Crates din Theba - dedat invectivei, Hegel - ironia dură, Nietzsche - sarcasm și invectivă din nou. Dar umorul este drum către limită și deci se poate configura ca specie a ideației. Dar drumul acesta poate duce la demență, la iraționalitatea flagrantă și dureroasă. La extremă, acolo unde, cum s-a spus, invectiva și sarcasmul pot deschide purificare pentru lucruri mari și imprevizibile... "supraomul lui Nietzsche, conchide Nicolae Iuga, era de fapt un om cu mult umor". Da, umorul ține de configurațiile noetice ale omului ca om, dar mai ales de cele existențial-morale (variantele lui mai intense le regăsim la marii moraliști), în relația cu Ființa (noi-înșine), cu Celălalt (Transcendența), cu Absolut-altul sau numai cu Relativul-altul, cu Cel Preaînalt sau cu cel de Nimic, fie pentru a amîna ora trădării, fie pentru a o eradica pentru totdeauna. Iubește numai, și vei vedea cît ești de singur!

* * *

Vasile Latiș

„Informația", din 12.06.02.

Graiul Maramureșului – Sîmbătă, 16 – Duminică, 17 iunie 2001

CULTURĂ 3

Cultură Literatură Artă
Pagină coordonată de V. R. GHENCEANU

În loc de cronică

Despre spiritul în formare

Un spirit viu și căutător, profund căutător aș zice, mi se pare a fi azi dl **Nicolae Iuga**. Ca mai toți cei de-o seamă, autorul nostru a început cu poezia, s-a lansat apoi cu gazetăria de ocazie, continuînd cu o mai ritmică critică de întîmpinare, așa cum fac tinerii studioși și deștepți. Pare - privind mai des și tot mai departe în jur - un drum obligatoriu către performanță, către mișcarea fluviatilă a imaginației.

Îl cunosc din junețea dumisale și pot zice că mă premumăr - dacă-mi îngăduie indiscreția - între cei care l-au privit cu seriozitate și l-au publicat cu rigoare și bucurie. Cît s-a putut - acum 30 de ani - sub ochii vigilenți și mediocri ai "observatorilor" de tot felul. Înțelegeam că tînărul avea chemare și că făcea o școală temeinică. A și făcut-o, s-a dovedit, la liceul sighetean și la filosofia bucureșteană, avînd dascăli buni pe care azi pare-să-i fi ajuns și (pe unii) să-i fi întrecut.

Gazetar și dascăl, meserii uneori foarte active amîndouă deodată și în măsuri felurite, pe care le onorează cu vocație, Nicolae Iuga ni se dezvăluie, în anii din urmă, drept un autor de cărți substanțiale în care se disting puterea de sinteză, generozitatea temelor, anvergura ideilor și propensiunea către istoria gîndirii filozofice. Autorul nostru e un stilist reputat, dovedind o gîndire limpede, pătrunzătoare și clară. Pentru cine vrea să afle în ce chip concret se pun în lumină toate acestea, n-am decît să recomand cărțile sale: **"Întoarcerea Casandrei"**, publicistică politică, Editura "Proema", 1999, și **"Etica creștină privită dinspre filosofie"**, Editura "Proema", 2000. Nu întîmplător, despre ultima din cărți, o cunoscută autoritate în materie, filosoful dr. Ion Bălin, se pronunță admirativ, cu dreaptă cumpănire, recunoscînd în scrisul elevului său "rigoare apodictică și farmec semantic".

Jurnalistul Nicolae Iuga e tăios și foarte puțin îndurător cînd e vorba de politicianism desuet, de naivități și debusolări. De cele mai multe ori comentariile sale politice fac, degajat și convingător, severe ablațiuni. Pe de altă parte, **eseistul** Iuga e riguros și meticulos, în timp ce **istoricul** dovedește ușurință în a se mișca, logic și exact, în epocile făuritoare de principii filosofice călăuzitoare, adeverind că pentru o asemenea întreprindere (cum e, să zic, "Etica creștină ...") e nevoie de amplă respirație și, nu-i așa?, "neliniște epistemică".

Bunele (și rarele!) calități despre care scriam mai sus se adeveresc și în cartea pe care autorul o propune publicului aici sub un titlu frumos și îndrăzneț (împrumutat din Lampedusa, celebrul și norocosul autor al "Ghepardului") - "Profesorul și sirena". E această lucrare, altfel spus, un mic manual de eseist începător, de cititor și cronicar neliniștit și îndatorat propriei sale vocații, o încercare paradigmatică de a face critică de întîmpinare în care ideile din cărțile recenzate îi oferă autorului ocazii să-și etaleze propriile mișcări sufletești și judecăți la temă. Nu e vorba de o cronică (eseistică) distantă, orgolioasă și anosțiutoare, cum ar face unii învățăcei, crezînd că Dumnezeu le pune pecete în clipa cînd cuvintele lor se îmbată de cerneală tipografică. Nicidecum! Deși foarte tînăr la momentul conceperii și publicării în presa vremii, acestor minieseuri și critici de întîmpinare, simți în frazele junelui pe intelectualul în devenire, neliniștitul, spiritul pătrunzător în formare, judecata clară și adesea tăioasă, curgerea limpede a frazei.

Privite (în "Profesorul și sirena", cronica liminară) ca simboluri ale cruzimii, sirenele îi oferă lui N. Iuga interesante jocuri și speculații în plan ideatic, glosînd el curajos pe marginea nuvelei lui Lampedusa. Căci, pînă la urmă, el nu vede în sirene și în cîntul amăgitor al lor doar vraja în care pot cădea corăbierii, ci un simbol mai înalt, acela al nemuririi ființei umane care poate lua fie chiar și forma "hibridului divin-animal", adică formă

Nicolae Iuga
PROFESORUL ȘI SIRENA
eseuri

de sirenă. Autorul sancționează apoi (în "Diletantismul în filosofie") discursurile și pedagogia ciuntite, superficiale, "performanța de tip diletant", simularea cabotină. Cu un curaj pe care ți-l dă tinerețea și convingerea justeței puterii sintetizatoare, dl Iuga se ocupă de anumite aspecte ale romanului românesc postbelic (pînă în 1984), cum ar fi problema eticului în romane, concluzionînd că "din fiecare ipostază etico-romanescă se salvează cîte ceva și se asimilează katharsis-ului". O foarte interesantă demonstrație de eseist în devenire (în 1984, vreau să zic!) o regăsim în "Invectiva și umorul", cu definirea fină a termenilor, sau în "Un Diogene moldav" (Popa Isaia Duhu în Iașii secolului al XIX-lea), cu o îndrăzneață comparație cu Diogene din Sinape privitoare la cinismul, sarcasmul și afrontul care îi apropie, totuși, pe cei doi peste milenii. Cîteva lucrări apărute în deceniul al nouălea, de extracție literară sau filosofică, fac deliciul comentariilor dlui Iuga despre structuralism, despre geneza gîndirii lui Mircea Eliade, despre "Operele" filosofului Constantin Antoniade sau despre "Psiche" a lui Erwin Rohde. În "Eminescu și metafizica", cronicarul-filosof se ocupă de ipoteza metafizicii eminesciene în poema de tinerețe "Mortua est!", iar în altă parte se simte solidar cu profunditatea ideilor lui Noica ("Logica lui Hermes", "Problema "începutului" la Hegel și Noica") sau ale lui Andrei Pleșu ("Minima moralia"). După cum se vede în cartea ce o aveți în față, Nicolae Iuga a încercat și cronica literară (cărți de Ioan Alexandru, spre pildă), cu destul succes. Păcat că a părăsit zona!

O parte însemnată a lucrării "Profesorul și sirena" este rezervată pentru un "Glosar hegelian" (25 de pagini aici!), elaborat cam în aceeași perioadă cu eseurile și cronicile despre care scriam și doar pentru uzul personal al autorului. Acest glosar adeverește grija pentru studiul adecvat și sistematic, întrucît el înseamnă cîteva definiții adnotate, cu indicarea surselor. În felul său, deși pare copilăresc, glosarul se cuvine a fi tratat drept un instrument de lucru original și pilduitor.

Ajungînd aici cu această punere a problemei, s-ar cuveni să mai pun două accente finale. Unul ar fi remarca drept care această carte, cronologic și valoric, ar fi trebuit să preceadă pe celelalte două (un fel de exerciții pentru mîna dreaptă!), iar celălalt s-ar putea referi la curajul autorului de a-și concentra într-o carte încercările de începător. Din aceste două sublinieri ar izvodi o a treia, care se referă la prefațator, adică la mai jos semnatul: anume că entuziasmul pe care l-am arătat redescoperirii scrierilor, din acei ani de atunci, mult prea tînărului Nicolae Iuga nu poate fi egalat decît de convingerea că autorul se află azi pe un drum personal distinct între spiritele demne de toată prețuirea.

V.R. GHENCEANU

Nicolae Iuga - 60

Cultura şi politica omului de cultură

Victor Iancu

Lectură tîrzie

Încep cu o scurtă poveste. În urmă cu cîteva luni, mă întîlnesc intîmplător cu Nicolae Iuga. Îmi propune o convorbire TV la Cinemar. Şi-mi dă o carte: "Profesorul şi Sirena" - eseuri, apărută cu puţin timp înainte la Editura Proema. Acasă, răsfoiesc în fugă volumul. Constat că e o culegere de articole şi eseuri publicate în anii '80 în diferite reviste şi ziare: "Amfiteatru", "Viaţa studenţească", "Steaua", "Astra" etc. Îmi zic: "Ei, da. Omu-şi adună nişte biete scrieri depăşite, spre a-şi alcătui o carte. Cine ştie, poate are nevoie de ea pentru vreun concurs". Şi renunţ la lectură. După cîteva luni, recte săptămîna trecută, îmi vine dorul de filosofie. Diletant cum sînt în materia aceasta, totuşi din cînd în cînd îmi place să-mi exersez mintea cu cîte un volum (au măcar cu cîte două-trei eseuri) de filosofie. Şi revin la cartea prietenului Iuga. Pe măsură ce străbat textul, uimirea îmi creşte. Şi, o dată cu ea, admiraţia. Cu excepţiile ce abia întăresc regula, eseurile lui Nicolae Iuga, deşi scrise în cea mai neagră epocă a totalitarismului comunist, nu sînt contaminate de ciuma "gîndirii" ceauşiste. Sînt pur şi simplu compuneri filosofice: unele mai reuşite, altele mai puţin, dar toate respirînd acelaşi aer al gîndirii libere, neîncorsetate şi, mai ales, profund ancorate în problematica abordată. Spuneam mai sus că eseurile sînt unele mai reuşite, altele mai puţin, dar n-am menţionat că, atîta cît pot să pricep eu, unele sînt de-a dreptul extraordinare. Se vede de la distanţă mîna sigură a competenţei şi frazarea talentului. De fapt, Nicolae Iuga este în aceste încercări filosofice şi un talentat scriitor.

Să ilustrez afirmaţia? Iau aproape la întîmplare un fragment din eseul "A avea sau a citi" ("Astra", 2/1989): "Cred că fiecare scriitor urmăreşte, pe durata întregii sale vieţi - uneori conştient, alteori nu - să scrie o operă care să-l reprezinte în deplinătatea sa, de fapt o capodoperă. Unii reuşesc acest lucru mai devreme, alţii mai tîrziu, şi alţii niciodată. <Valul> cărţii principale poate fi anunţat de unduiri neliniştite - submerse, întrebătoare - şi poate fi urmat de felurite fluxuri şi refluxuri, uneori sporadice şi disperate. Cele ce preced şi urmează acestei cărţi principale nu sînt decît variaţiuni pe aceeaşi temă, produse colaterale etc."

Nu pot încheia aceste succinte însemnări înainte de a evidenţia încă două merite ale cărţii şi ale autorului: 1) talentul de critic literar, dublat de o solidă cultură în domeniu; 2) ataşarea la sfîrşitul volumului a unui Glosar Hegelian, ce cuprinde nu mai puţin de 150 de termeni, sintagme sau expresii filosofice. Îmi permit să reproduc aici expresiile a doi termeni incluşi în Glosar: contrarii: "contrariile sînt în sine identice" (IF, vol. 2, 446); moralitate - "conceptul moralităţii este comportamentul interior al voinţei faţă de ea însăşi" (FD, 136).

Cu "Profesorul şi Sirena" eşti la a treia carte. Dă-i înainte, prietene Nicolae Iuga, că nu faci lucruri de prisos!

Rubrică susţinută de: Pamfil Bilţiu, Ion Burnar, Vasile Dobra, Şt. A. Drăgan, Nicolae Felecan, Săluc Horvat, Victor Iancu, Ştefan Jurcă, Ion M. Mihai, Toma G. Rocneanu.

„Informaţia zilei" nr. 1147/22 dec. 2001

E. ICONOGRAFIE

Informația zilei de Maramureş, 2, nr. 512, 12 iun. 2003, p. 16.

Informația zilei de Maramureş, 5, nr. 1124, 11-12 iun. 2005, p. 16.

Informația zilei de Maramureş, 6, nr. 1431, 12 iun. 2006, p. 16.

Graiul Maramureşului, 20, nr. 5523, 19 mai 2008, p. 4.

Informația zilei de Maramureş, 8, nr. 2117, 6-7 sept. 2008, p. 3.

Paradigme (Baia Mare), 1, nr. 1, mart. 2009, p. 15.

În: „Ămbele Vişae". Vol. 3: Comunicările celui de-al treilea Simpozion de istorie şi cultură a Vişeelor Maramureşului. Baia Mare : Eurotip, 2009, p. 32.

Informația zilei de Maramureş, 10, nr. 2546, 4 febr. 2010, p. 4.

Paradigme (Baia Mare), 2, nr. 2, mart. 2010, p. 57.

Jurnalul de Vineri, 10, nr. 426, 10-16 iun. 2011, p. 20.

Informația zilei de Maramureş. 10, nr. 2660, 21 iun. 2010, p. 16.

În: Iuga de Sălişte, Vasile. Oameni de seamă ai Maramureşului : dicționar 1700-2010. Cluj-Napoca : Editura Societății Culturale Pro Maramureş „Dragoş Vodă", 2011, p. 555.

Poesis (Satu Mare), 23, nr. 4-5-6 (255-257), apr.-mai-iun. 2012, p. 127.

Nicolae Iuga - 60

FILE DE ALBUM

Instantanee din viața familială

Militar T.R. în Câmpulung Muscel (apr. 1974)

Profesor la Colegiul Național „Dragoş Vodă” (sept. 1986)

La intrarea în Palatul Regal din Rabat (mart. 2001 – Maroc)

Cu familia: soția Olga şi fiul Nicolae (iun. 2001 – Teatrul Municipal Baia Mare)

Cu soția Olga la Mormântul Sfânt (aug. 2006 – Jerusalem)

Alături de soție în Capernaum (aug. 2006 – Israel)

La Marea Roşie, stațiunea Eilat (aug. 2006)

La râul Iordanlui (aug. 2006, Yardenit-Israel)

Cu prietenii de familie: prof. univ. dr. Viorel Pop (mai 2011 – Germania)

La Muntele Athos, schitul Lakos, cu starețul Ieromonah Ştefan Nuțescu

Cu soția Olga şi ambasadorul Ion Bălin, Cluj, iunie 2002

Secvențe din activitatea profesională

Redacția săptămânalului *Jurnalul de Sighet*, cu Ion Creța, Toader Şuştic, Ion Ardeleanu, Gh. M. Bârlea, Ioan Mihnea, Marin Slujeru şi Şt. Mariş (dec. 1993)

Cu ambasador T. Dunca, V. Anişorac şi I. Rațiu (mai 1995, Sighetu Marmației)

Cu Prof. Aurel Feştilă (2001 – Teatrul Municipal Baia Mare)

Lângă Ion Rațiu şi fiul Nicolae (1995 - Sighetu Marmației)

Cu Ion Marchiş, Ştefan Jurcă şi Nicolae Remețean, mai 2000

Cu Mihai Olos şi Ion Burnar, Baia Mare, iunie 2000

Cu V.R. Ghenceanu şi Ananei Gagniuc, Baia Mare, iunie 2001

Laureat al Premiului Editurii Proema, alături de Nicolae Apostol şi Marian Ilea, Baia Mare, iunie 2001

Cu Aug. Cozmuța, N. Apostol, Fl. Roatiş şi I. Săcăleanu (iun. 2001)

Lângă Ion M. Mihai (iun. 2001)

Cu dr. T. Ardelean, dr. Samid Majid (fost ambasador al Irakului la București), Cornelia şi Sandu Peterliceanu, V.R. Ghenceanu şi V. Latiş (iul. 2001)

Cu Al. Pintescu, V.R. Ghenceanu, Ion M. Mihai, G. Vulturescu (aug. 2001, Valea Vaserului)

Cu Andrei Marga şi Vasile Gogea, Cluj, iunie 2002

Aniversarea Ansamblului Folcloric „Mara” cu D. Ignat şi Nuțu Leordean (oct. 2003)

Lângă Ion Botoş şi conf. univ. dr. Marin Ilieş (2003 – Apşa)

Prezentarea cărţii *Cercul şi copacul* de către Eugenia Godja, Dorel Todea şi Vasile Latiş (iun. 2005, Radio Sighet)

Curs festiv de absolvire, cu prof. univ. dr. Ion Mac, prof. univ. dr. Gh. Şişeştean, lect. univ. dr. Cornel Faur (Universitatea de Vest „Vasile Goldiş”, mai 2006)

După cursul festiv cu o grupă de absolvenți şi Felix Săteanu (mai 2006)

Membru în comisia de conferire a titlului de Doctor Honoris Causa pentru prof. univ. dr. Gh. Pop, alături de prof. univ. dr. Aurel Ardelean, prof. univ. dr. V. Iancu şi conf. univ. dr. Felicia Sabău (mai 2006)

Lansarea cărţii *Cauzalitate emergentă în filosofia istoriei*, împreună cu Dan I. Bogdan, C. Anghel, I. Burnar, Fl. Roatiş şi Aug. Cozmuţa (Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu”, 2008)

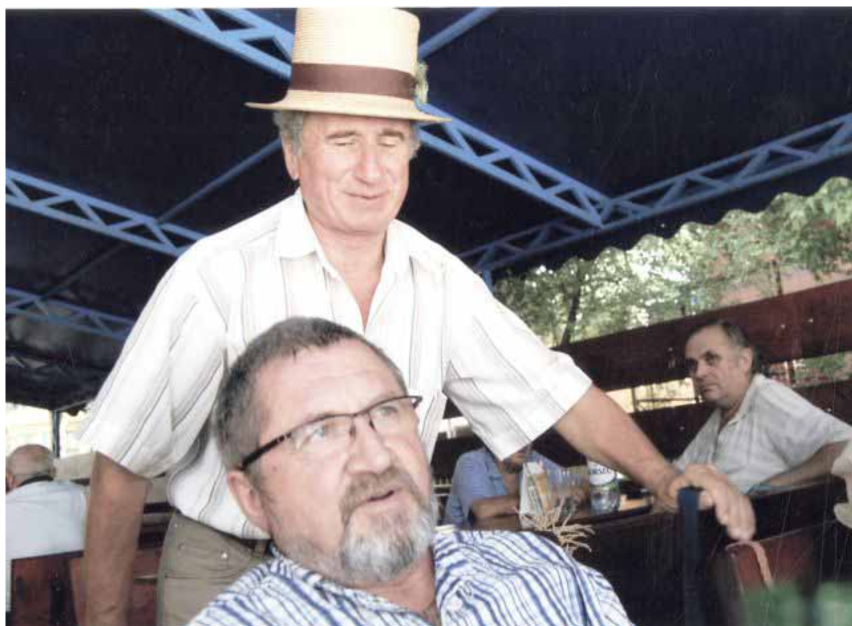

Membru în comisia de decernare a titlului de Doctor Honoris Causa pentru Î.P.S. Justinian Chira, alături de prof. univ. dr. Gh. Pop, prof. univ. dr. Aurel Ardelean, conf. univ. dr. Pop Călin, Î.P.S. Timotei, Arhiepiscopul Aradului (mart. 2010, Universitatea de Vest „Vasile Goldiş”)

În comisia de conferire a titlului de Doctor Honoris Causa scriitorului Augustin Buzura (dec. 2010)

La Academia OJT cu Mitruț din Rus (iun. 2011)

Cu Ioana Ileana Ştețcu şi Ioan Groşan (iun. 2011, Academia OJT);

Lansarea cărții *Securitatea, Cezarul şi sfoara de câlți a lui Elie Wiesel*, cu D. Ignat, Paul Béldi Ladislau, Mihai Cozma, Dan Ioan Bogdan şi dr. T. Ardelean (Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2012);

CUPRINS